

140
1978

საქართველოს
ბიზნოსი



საქართველო

6
1978



პიონერული დაწესებულება — საბავშვო პიონერული ნაგებობა

ჩვენი საბავშვო პიონერული

დიდი ზეიმი იყო იმ დღეს რუსთავეში. რუსთაველ მე-
ფოლადებს ეწვივნენ ოპერაცია „შავ საბადოში“ გამა-
რჩვეული პიონერები. საიდანღა არ ჩამოვიდნენ ისინი
დნობაზე დასასწრებად. აქ იყვნენ თბილისელი და სო-
ხუმელი, თერჯოლელი და მხარაძელი, თელაველი და
გორელი პიონერები...

ამ საზეიმო დღეს წინ უძღოდა რესპუბლიკის პიონერ-
ების შრომითი ვახტი, რომელიც საკავშირო კომკავშირის
XVIII ყრილობისადმი იყო მიძღვნილი. ამ ვახტზე
ათასობით პიონერი იღდა და შედეგიც მეტად სასარგებ-
ლო აღმოჩნდა — 1500 ტონაზე მეტი ჯართი შეგროვდა.

საზეიმო დღის დროშები. მისაღებები. შემდეგ კი დღე-
ბა ნანატრი წუთები. უზარმაზარ ესტაკადაზე ქშენით მოი-

წეეს გამურული ორთქლმავალი, მოაქვს პიონერული
ჯართით დატვირთული თუჯის ჩანები... იწყება მთავარი —
ახლა ლითონი თხელ მასალ უნდა იქცეს. ბავშვები დროს
არ კარგავენ. ვიდრე დნობის პროცესი კულმინაციას მი-
აღწევდეს, ათვალერებენ ქარხანას. აბა, ვის არ დაინ-
ტერესებს ინდუსტრიის ეს გიგანტი. ვინ იცის, რამდენი
რამ გაუფონიათ რუსთავის მეტალურგიულ ქარხანაზე.
საკუთარი თვლით კი თითქმის ყველანი პირველად ხე-
დავენ.

— კვლავაც განავარძობთ ოპერაცია „შავ საბადოში“
მონაწილეობას. ვიბრძობებთ, რათა ვაისადაც ვიდეეთ
ამ ლუმელთან, — ერთხმად იმერებენ პიონერები და
ჩვენ გვჯერა მათი სიტყვისა.

საკავშირო ლექსი XVII ყრილობის ჩაბოლოებით

ლენინური კომპარტიზმი მთრფელად აღიქვამდა. ლენინური პარტიის XXV ყრილობის გადაწყვეტილებებისა და ყოველგვარადიპლომატიური კონტაქტების გაწყვეტის, საშუალო საპროლეტარული კლასების დაპყრობის, კომპარტიზმის, ალკოჰოლის, აბაღაზარების ციხისდასახლების მიზნად, შიშისა და სიბრძნის საშუალებით, საკომპარტიზო კომპარტიზმის და სიბრძნის დაპყრობის დაპყრობის მიზნად, შიშისა და სიბრძნის დაპყრობის მიზნად, შიშისა და სიბრძნის დაპყრობის მიზნად...

აღიწიეს იმას, რომ მისწავლავდნენ და სტრუქტურულად უფრო მეტად იყოფიან. თანადადროვედ მივიჩნევთ, რომ დაიძინეს მისწავლავდნენ. გაიფრთხილნენ მათ მათთან იმართონ ჩვენი, ხელი შეუწოდონ მათთან ერთად. კლასობრივი დაპყრობისა და ინფორმაციის კონტროლის დაპყრობის მიზნად, შიშისა და სიბრძნის დაპყრობის მიზნად...

1985

1. ყრილობა ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ სკოლაზე ზრუნვა, პიონერებთან და მოსწავლეებთან მუშაობა საკავშირო ლექსი ყველა რაზმის საქმეა. კომპარტიზმული ორგანიზაციები მოვალენი არიან აქტიური მონაწილეობა მიიღონ საყოველთაო-საგანმანათლებლო საშუალებების განხორციელებაში, დაინტერესებულნი და ყურადღებიანი მიიქნონ სკოლის საქმიანობაში. ყოველწლიურ შეხვედრებში ხელი შეუწოდებენ კომპარტიზმის დასახლებულ-დაპყრობითი პროცესის, მოსწავლეთა შრომითი მონაწილეობისა და პროფორიენტაციის ორგანიზაციების განვითარების მომართვაში — კომპარტიზმი — სოფლის სკოლასა, განსაკუთრებული ზრუნვა გამოიჩინონ საბავშვო სახლებსა და სკოლა-ინტერნატებისადმი.

2. ამჟამინდელი სასკოლო კომპარტიზმული ორგანიზაციების მუშაობის მიზანმიმართული დაპყრობის დაპყრობის მიზნად, შიშისა და სიბრძნის დაპყრობის მიზნად, შიშისა და სიბრძნის დაპყრობის მიზნად...

გააღიწიეს მოსწავლეთა იდეური წრეობის კომპარტიზმული პასუხისმგებლობითა და შეგნებულად უხდა ეკონომიკური სწავლის, იცავდა დისციპლინასა და წესრიგს, აფორმებდა მოსწავლეთა ტექნიკურ შემოქმედებასა და საცდელ მუშაობას. აბამებს მათ წრეებსა და ფაქულტეტებში, სამეცნიერო საზოგადოებებში, რეგულარულად აწეობდნენ ოლიმპიადებს, კონკურსებს, მეცნიერების, ტექნიკისა და წარმოების დღეებს.

2. ლენინური კომპარტიზმი მთელი პასუხისმგებლობით უხდა შეისარების პარტიის დაპყრობის მიზნად, შიშისა და სიბრძნის დაპყრობის მიზნად, შიშისა და სიბრძნის დაპყრობის მიზნად...

კომპარტიზმის კომპარტიზმის, კომპარტიზმული ორგანიზაციების მოვალეობაა კონკრეტულად ექსპრობირების სკოლის შრომითი აღზრდის ძირეულ გაუმჯობესებაში, მატერიალური წარმოების სფეროში შრომისათვის, პროფესიის დასაბუთებელი არჩევანისთვის მოწვევითა და მომზადებაში, თითოეულმა ახალგაზრდამ უხდა გაიაროს შრომითი სწავლების სკოლა, პრაქტიკულ დახმარებას უწევდა სასწავლო-საწარმოო კომპარტიზმის, სასწავლო სამუშაოების, სახელოსნოების შექმნაში. აუქმობდნენ სასწავლო-საწარმოო ბრიგადების, შრომისა და დასვენების ბანაკების, სატურდებისა და მოსწავლეთა სხვა შრომითი გაერთიანებების საქმიანობას. ყველა უფროს-სკოლა დასახლებულ შრომითი მეოთხედის მონაწილე უხდა ახლეს.

მეტი ყურადღება დაეთმო მოსწავლეთა სწავლის გაგრძელებას, სწავლებასა და შენარჩუნებას. ამაჟამინდელი მათი იდეურ-პოლიტიკური, ზოგად განათლებისა და კულტურის დონე, თითოეული ხელმძღვანელი საქმიანობა უხდა ამართლებდნენ პიონერული კომისიის — იდეოლოგიური ფრონტის აქტიური მუშაობის მალე წოდებას.

კომპარტიზმული ორგანიზაციების დიდმნიშვნელოვანი მოვალეობაა მიაღწიონ იმას, რომ კომპარტიზმული და პიონერული გაერთიანებდნენ მუყაითობისა და შრომისმოყვარეობის, თანამშრომლობისა და სიმართლის მაკალოს. განვითარონ მოსწავლეთა საზოგადოებრივი აქტიურობა.

სრულიად საკავშირო ლექსი კომპარტიზმულ დღეინადგა უხდა იმუშაონ უფროსი რაზმის ხელმძღვანელების მიმართებაში, სწავლებასა და შენარჩუნებაში. ამაჟამინდელი მათი იდეურ-პოლიტიკური, ზოგად განათლებისა და კულტურის დონე, თითოეული ხელმძღვანელი საქმიანობა უხდა ამართლებდნენ პიონერული კომისიის — იდეოლოგიური ფრონტის აქტიური მუშაობის მალე წოდებას.

მ. მიწასი სხ სხ სხ
 ს მ, დ 1 რ კპშმლ
 ს ს ს ს ს ს



საქართველოს
საბჭოთა
სოციალისტური
რესპუბლიკის
კონსტიტუცია
(ძირითადი კანონი)

შენაწილებთ საქართველოს
სსრ კონსტიტუციას

კონსტიტუციის შემაჯახა, მისი ძირითადი პრინციპები

კონსტიტუცია სახელმწიფოში ყველაზე მეტი იურიდიული ძალის მქონე აქტია. იგი ერთიანი კანონია, მაგრამ ჩვეულებრივი კანონი კი არა, სახელმწიფოს ძირითადი კანონი. კონსტიტუციის ცნების ასეთი გაგება, მისი ასეთი შინაარსი საყოველთაოდ აღიარებული იქნა XVII საუკუნის შუა ხეობიდან. მანამდე ამ ტერმინით მეფის აქტების კრებულსაც აღნიშნავდნენ. კონსტიტუცია ამკვირებს სახელ-

მწიფოს საფუძვლებს — მის საზოგადოებრივ და სახელმწიფოებრივ წყობილებას, მოქალაქეთა უფლებრივ მდგომარეობას. სახელმწიფო ორგანოთა სისტემას, ამ ორგანოთა ურთიერთდაპირკვეთულობას და ფუნქციებს. ამავე დროს იგი ხეულებრივი, მიმდინარე საკანონმდებლო აქტების იურიდიული ბაზაა.

ყოველი კონსტიტუცია გაბატონებული კლასის ნების გამოხატულებად კლასობრივი სასიათის დოკუმენტია. მონათმფლობელურ და ფეოდალურ სახელმწიფოებს კონსტიტუცია არ ჰქონიათ. მოქალაქეთა უფლებრივი მდგომარეობის ამსხვედრის დოკუმენტი შეიქმნა ფეოდალიზმის მოსპობისა და კაპიტალიზმის შექმნის პირობებში და ფორმალურად წარმომადგენლობითი ორგანოების არსებობაც დააწესა. როგორც ვ. ი. ლენინი ამბობს, კონსტიტუცია არის „კანონი სახელმწიფოს მართვა-გამგეობასა და კანონმდებლობაში ხალხის წარმომადგენელთა მონაწილეობის შესახებ“.

ამრიგად, სახელმწიფოს პირველი ძირითადი კანონი წარმოიშვა ბურჟუაზიული კონსტიტუციების სახით.

მარქსისტულ-ლენინური გაგებით კონსტიტუციის შინაარსის განმსაზღვრელი ძველების ეკონომიკა და საზოგადოების კლასობრივი ძალა თანაფარდობა.

პარლენტარული რევოლუციის შემდეგ იცვლება ეკონომიკაც და კლასობრივი ძალა თანაფარდობაც, ამის გამო აუცილებელი ხდება ახალი, სოციალისტური ტიპის კონსტიტუციის შემუშავება.

ამიტომ იყო, რომ ისტორიულად ჩამოყალიბდა ორგანო — ბურჟუაზიული და სოციალისტური ტიპის კონსტიტუციები.

ფორმალურად ბურჟუაზიული კონსტიტუცია შეიცავს ისეთ სამართლებრივ ნორმებს, რომლებიც თითქმის ითვალისწინებენ დემოკრატიულ პრინციპებს, ხალხის ნების და მოქალაქეთა უფლებებს, მაგრამ საწინააღმდეგო საშუალებებისა და იარაღების ყვერთ საკუთრების არსებობა და მეურნეობის კაპიტალისტური სისტემა სინამდვილეში მხოლოდ მქონებელთა, ექსპლოატატორთა ინ-

ტერესების დაცეის გარანტიას იძლევა.

სოციალისტური ტიპის კონსტიტუცია კი, რომელიც შეიქმნა უბნების სოციალისტური სისტემის და სწარმოო საშუალებებისა და იარაღებზე სოციალისტური საკუთრების არსებობას, ქმნის მშრომელთა უფლებებისა და ინტერესების, სოციალიზმის პირობებში კი მთელ ხალხის ინტერესების დაცეის გარანტიას.

პირველი სოციალისტური ტიპის კონსტიტუცია მიღებულია დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვებიდან მ თვის შემდეგ. ეს იყო რუსეთის სოციალისტური ფედერაციული საბჭოთა რესპუბლიკის (რსფსრ-ის) კონსტიტუცია, რომელიც დაამტკიცა მისივე საბჭოების V ყრილობამ 1918 წლის 10 ივლისს.

მანამდე რსფსრ-ში მოქმედებდნენ დეკრეტები, რომლებსაც მამინი იღებდნენ ხელისუფლების და მმართველობის უმაღლესი ორგანოები — საბჭოების ყრილობა, ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი (ცკ-ი), ცკ-ის პრეზიდიუმი და სახალხო კომისარიატ საბჭო.

საბჭოთა სახელმწიფოს პირველი დეკრეტებისა თუ მისი პირველი კონსტიტუციის დამახასიათებელია, რომ მათი შემუშავება და მიღება გამყარებული სახელმწიფო ბრძოლის პირობებში ხდებოდა, ასეთ ვითარებაში ექსპლოატატორები ჩამაშორებს ქვეყნის პოლტიკურ ცხოვრებას. ოქტომბრის რევოლუციის პირველი დღიდანვე სახელმწიფოს პირვე მმართველობაში მხოლოდ მშრომელთა მონაწილეობდნენ.

როგორც ვ. ი. ლენინი წერს, რევოლუციური ბრძოლის პირობებში უქმნილი საბჭოთა კონსტიტუცია იყო „პირველი კონსტიტუცია, რომელიც სახელმწიფო ხელისუფლებად გამოაცხადა მშრომელთა ხელისუფლება, უფლებებს ახალაშორა ექსპლოატატორები — ახალი ცხოვრების მშენებლობის მოწინააღმდეგენი.“

ამ კონსტიტუციამ რუსეთში დაამკვიდრა პროლეტარიატის დიქტატორა საბჭოთა რესპუბლიკის ფორმით და სახელმწიფო წყობილების ფედერაციული აგებულება, ხელისუფლება მთავრითაა ქალაქისა და სოფლის საბჭოებში გაერთიანებული ქვეყნის მთელ მუშა მოსახლეობას, განსამტკიცა მუშათა და გლეხთა კავშირი, მუშათა კლასის ხელმძღვანელობა რელით. აღიარა სინდიკატის თავისუფლება, მშრომელთა თავისუფლება, მშრომელთა თავისუფლება, მშრომელთა თავისუფლება.

საქართველოს აკად. შ. მ. და ვ. ი. ლენინის სახელობის პირველი რეაბილიტაციის კლინიკის სამედიცინო საბჭო

კლინიკა

6 ივნისი 1978

საქართველოს აკად. შ. მ. და ვ. ი. ლენინის სახელობის პირველი რეაბილიტაციის კლინიკის სამედიცინო საბჭო

საქართველოს აკად. შ. მ. და ვ. ი. ლენინის სახელობის პირველი რეაბილიტაციის კლინიკის სამედიცინო საბჭო

ყვის, ბეჭდვითი სიტყვის, კრებებისა და კავშირების თაოსნულდება. უფრო განახლება და ა. შ. მოქალაქეთა ეს უფლებები გარანტირებული იქნა მატერიალურად, ამავე დროს შრომის ალიარებულ იქნა ყველა მოქალაქის მოვლადობა პრინციპით: „იცხად არ მუშაობს ის არც ქაშის“.

კონსტიტუცია იცავს ყველა ერის შრომითა სოლიდარობის იდეას და მოქალაქეთა თანასწორუფლებიანობას მიუხედავად მათი ეროვნული და რასობრივი კუთვნილებისა; აღიარებს პროლეტარულ ინტერნაციონალიზმს, იცავს ეროვნულ უმცირესობათა ინტერესებს. საქონლმდებლო წესით განამტკიცებს სამკობათა ხელისუფლების ორგანიზაციის თანასწორებას, ავტორიტეტის დემოკრატიულ ცენტრალიზმს, განსაზღვრავს ხელისუფლების და მმართველობის უფალსა და ადგილობრივი ორგანიზაციის უფლებებზე მდგომარეობას, აგრეთვე სამკობათა სახელმწიფოს განვითარების იმ ეტაპისათვის დამახასიათებელ საარჩევნო სისტემას; შეზღუდულ, არასაკმარის თანასწორ და მრავალსაფეხურიან არჩევნებს ღია (სეკარა) კენჭისყრით, ახორციელებს დეპუტატის გაწვევის დემოკრატიულ პრინციპს. სამკობათა სახელმწიფოს პირველი კონსტიტუციით დაისახა ძირითადი ამოცანა — სოციალიზმის აწეება. რსფსრ კონსტიტუციის ლენინური პრინციპები შეემდგომ აისახა იმ დროს არსებული სხვა სოციალისტური რესპუბლიკების კონსტიტუციებშიც.

იგივე პრინციპები დაედო საფუძველად ამიერკავკასიის სოციალისტური ფედერაციული სამკობათა რესპუბლიკის 1922 წლის 13 დეკემბრისა და სამკობათა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის 1924 წლის 31 იანვრის კონსტიტუციებს.

სსრ კავშირის 1924 წლის კონსტიტუცია იყო საკავშირო სახელმწიფოს პირველი კონსტიტუცია, რომელითაც დადგინდა სამკობათა ფედერაციის შექმნის პრინციპები, საკავშირო სახელმწიფოს ხელისუფლებისა და მმართველობის უფალს ორგანიზთა ავტონის წესით, ერთიანი საკავშირო მოქალაქეობა, სამკობათა საარჩევნო სისტემა და ა. შ.

ამ კონსტიტუციით საკავშირო ცენტრალური დამსარულებელი კომიტეტის შემადგენლობაში შევიდა ორი პალატი: კავშირის სამკობ და ეროვნებათა სამკობ და ამით ხაზი გაესვა ეროვნებათა შორის თანაზრისობლობის განმტკიცებას და დიდ და

მცირე ერთა თანასწორუფლებიანობის პრინციპებს.

სამკობათა კავშირში 1924 წლის კონსტიტუციის მოქმედების ფარგლებში მნიშვნელოვანი კონსიდერებები განხორციელდა: მოისპო საწარმოო სამსულებებისა და არაწარმის კერბი საკუთრება, რითაც საფუძველი გაითქვა აღმამინის მიერ აღმამინის ექსპლოატაციას; ლიკვირებული იქნა მტრულად განუწყობილი კლასები, დამკვიდრდა შრომის სოციალისტური პრინციპი. განმტკიცდა ერთა და ეროვნებათა თანამშრომლობა და მეგობრობა — აველები იქნა სოციალიზმი.

ყოველივე ამის გამო საჭირო გახდა სსრ კავშირის ახალი კონსტიტუციის შემუშავება. სსრ კავშირის მცირე კონსტიტუცია დამტკიცდა საკავშირო სამკობების საგანგებო VIII ყრილობამ 1936 წლის 5 დეკემბერს.

„1936 წლის კონსტიტუციამ, — განაცხადა ლ. ო. ბრეჯნევაძე სკვ ცენტრალური კომიტეტის 1977 წლის მისის პლენუმზე, — კანონმდებლურად დაამკვიდრა სსრ კავშირში სოციალისტური საზოგადოებრივი უზირითობის გამარჯვება და ყოველივე ამას შეუსაბამა ხელისუფლებისა და მმართველობის ორგანიზების მთლი სისტემა. აგრეთვე არჩევნების წესი. მამინ შემუშავებულმა საზოგადოების განვითარების კონსტიტუციებმა ჩარჩობებმა გაუძლო დროის გამოცდებს.“

ამ ხნის განმავლობაში დიდი ცკლოლებები მოხდა სამკობათა კავშირში. თუ 1936 წლისათვის ჩვენში არსებითად მხოლოდ სოციალიზმის საფუძველების შექმნა იყო დამთავრებული, ოთხი ათეული წლის განმავლობაში შეიქმნა მკურნეობის მოქმედი უფალი, კარგად აღუზრელი ტექნიკური სისტემა, როგორც ქალაქად, ისე სოფლად“, განხორციელდა „მეხლა კლასისა და სოციალისტური კვლევის დაახლოების შესამწინე პროცესი“, ამიღლდა სამკობათა საზოგადოების კულტურის დონე, შეიცავდა აგრეთვე სამკობათა კავშირის საერთაშორისო მდგომარეობა, სოციალიზმი დადიკცა მსოფლიოს სისტემად, პროლეტარიატის დიქტატურის სახელმწიფო გარდაქმნა საერთო-სახალხო სახელმწიფოდ, აველებ იქნა განვითარებული სოციალისტური საზოგადოება.

ამის შემდეგად საჭირო გახდა სამკობათა კავშირის ახალი კონსტიტუციის შემუშავება, 1977 წლის 7 ოქტომბერს სსრ კავშირის IX მოქმეტი უფალს სსრ კავშირის რიგარეშე

VII სესიამ დაამტკიცა სსრ კავშირის ახალი კონსტიტუცია — განვითარებული სოციალისტური საზოგადოების კონსტიტუცია. განვითარებული სოციალისტური საზოგადოება ახალი ეტაპით განვითარებისაკენ მიმავალ გზაზე, ამიტომ ჩვენს ახალი კონსტიტუცია კისრავს ამოცანას, რომლის შესრულებაც კავშირის საზოგადოებას, რომელსაც განვითარებული საზოგადოებრივი კონსტიტუცია თვითმმართველობა“.

სამკობათა კავშირის კონსტიტუციური განვითარების განვლილ ეტაპებზე ჩვენს ქვეყნის შრომითა სამკობო წლის შრომისა და ბრძოლის შედეგებს ასახავს.

როგორც ცნობილია, სამკობათა კონსტიტუცია სამი სხისაა: სსრ კავშირის, მოკავშირე სს რესპუბლიკებისა და ავტონომიური სს რესპუბლიკებისა.

ყოველი მოკავშირე რესპუბლიკის კონსტიტუცია ძირითადად შეესაბამება სსრ კავშირის კონსტიტუციას და ამავე დროს თვალსაზრისებს რესპუბლიკის სპეციფიკას და თავისებურებებს; ამავე ავტონომიური სს რესპუბლიკის კონსტიტუცია შეესაბამება სსრ კავშირის, აგრეთვე იმ მოკავშირე რესპუბლიკის კონსტიტუციას, რომელშიც იგი შედის, და თვალსაზრისებს თავის ფაქტობრივ დამახასიათებელ ნიშნებს. თავისებურებებს.

დღისათვის ყველა მოკავშირე სს რესპუბლიკის უვე მიღებული აქვს სსრ კავშირის 1977 წლის კონსტიტუციის შესაბამისი კონსტიტუცია. მათ შორის საქართველოს სს რესპუბლიკის ახალი კონსტიტუცია დამტკიცდა საქართველოს სსრ IX მოქმეტი უფალსა და სამკობის რიგარეშე VIII სესიამ 1978 წლის 5 აპრილს. ეს ჩვენი რესპუბლიკის სათვალავით მეოთხე კონსტიტუციაა. პირველი ანუთი კონსტიტუცია მიიღო საქართველოს სსრ სამკობები 1 ყრილობამ 1922 წლის 2 მარტს, მეორე — საქართველოს სსრ სამკობების IV ყრილობამ 1927 წლის 4 აპრილს, მესამე — საქართველოს სსრ სამკობების საგანგებო VIII ყრილობამ 1937 წლის 13 თებერვალს. ხოლო ავტონომიური ანუთი ათეული წლის შემდეგ მიმდინარე წლის 15 აპრილს, მიღებულ იქნა განვითარებული სოციალისტური ქვეყნის ახალი კონსტიტუციის, რომელიც ამ დღიდან ცოცხლობს და მოქმედებს.

აბრამილია შიდალი ნოიაჩი
პრ. პაპიაშვი, პრეფესორი,
ფორალულ მენცარებათა დოქტორი.



გაღიგვზდა კედასხედი

საქართველო
საბჭოთა კავშირი

ს ო თ ხ რ ო ბ ა

სლოვან სპანსკული
შპეტარი მონარე ამონასაჲ

ხეველამა. ურობალახიან სერზე სამი ბოჲი ვადმოღდა. შუათანა ჩვენეცენ იშვერდა ხელს და გვერდში მდგომით რაღაცას ახაშნებდა. მალე კიდევ ორი წამოყელაყელავდა. ერთად შეჩვენდნენ. ხელს ისვენდნენ, რალაყზე დაკობდნენ თუ თათბობდნენ. მერე ერთბაშად დაემყენენ ფერდანზე და ხეში ჩაძალდნენ.

ექვ არ იყო. ჩვენთან მოდიოდნენ...

ჩვენ სამი ვიყავით: ჯიშურა. გურამა და მე. ჯიშურა ცაქბე წლისა იყო, გურამა —ათისა. მე — ცხრისა.

მე და გურამა კარის მუხობლები ვიყავით. ჯიშურა ზემოებნელი იყო. მაგრამ ზაფხულის არდადეგებზე ყოველთვის ერთად იმყოფებოდით. მოიქცა თუ არა ყანები, ჩვენს სამწყსოს ჩიჩქანას ხევის გამოღმა. წარაფებიან ნაწყალში დაეატარებდით. ხეცს ცოტა მოშორებით, შუა მინდორზე, დიდი თელა იდგა. სიციხისას მის ჩრდილში ბუნსოზე წამოგვკრდებოდით ხოლმე, ხეცსტაგი თავის ნებაზე ბალახობდა. თუ შორს წავილდობდნენ, ჯერ-ჯერით მოვაპროუნებდით. უფრო ხშირად ჯიშურა მზრუნველობდათ. ისეთი ბოჲი იყო, ჩვენ კი არა, შვილი-რვა წლის ბავშვსაც რომ დაესაქმა — დამორჩილებოდა. კრიალთაფლისდერი თვალები ჰქონდა და მძივეებით ჩაწყვიწყებული თეთრი კბილები... მოკლედ შეკრეკლა თმა და საულავაშზე გინგლი... ბერი ლაპარაკი არ იცოდა. ჩხუბი და ჭიდაობა არ უყვარდა, მაგრამ ღონიერი იყო და, თუ ვინმე აუგს შეებდავდა — ვარ იმის ბრალი. თამისზე დიდებდაც კი ერთოდა. აბგამი მუდამ წიგნი ედო. განსაკუთრებით საგმირო ამბები იტაცებდა. დაგანდებოლით თელის ქვეშ და გვითხავდა. ამირანის ზნაპარი, „ალუღა ქეთლური“ და „სტუმარ-მასპინძელი“ ლამის ზეპირად დაგვასწავლა. თვითონაც რაღაცნაირად ამირანს ჰგავდა; მაგგერმანი, ჭილათელუბა, გულოვანი და გონიერი.

და გურამა დიდი თელის ჩრდილში იწვნენ, მეც მათთან მივედი.

— ვინ არიან? — იცოთხა გურამამ.

— ხევისპირელები იქნებინ. — გულგრილად თქვა ჯიშურამ. წამოიჭრა და გვერდზე გაღრეწულ ხეშეში თმა თითებით გადაიკარცნა.

ხევისპირელები ღიღას ამბით მოდიოდნენ, ჩვენზე დიდები იყვნენ. ჯიშურაზეც დიდები ჩანდნენ. მოდიოდნენ და ნაწყურას მოლაწუნებდნენ. შემოვიდნენ ჩრდილში, თავზე დავგადგენ და კუნა ხართო, გვეითხეს.

— ვერა ხედავთ, ცაქები ვართ! — უქასლხა ჯიშურამ.

— სადაურები ხართ?

— რა გვარები ხართ?

— ეუპასუხეთ.

— მძები გყავთ?

მე და გურამა მძები არა გყავდა და უარის ნიშნად თავი ვავაქიბით.

— არა გყავს, რა გინდათ? — ჰკითხა ჯიშურამ, თუმცა თავისზე უფროსი ძმაც ჰყავდა და უმცროსიც. „მამეკერ მიხდა, რატომ გვეკითხებოდნენ? — გავუძეკრე გუნებაში და ლამის წამოვიხაზე. თქვენზე დიდი ძმა ჰყავს-მეთქი, მაგრამ ვიყუჩე, ჯიშურას წინამასწარობა არ უყვარდა.

— სანამ ლაპაზები ხართ, აიფახებით, — ისეურა მოღრიცა აღაწყოლი. — აქ ჩვენი უნდა ვაძოკოთ.

— არც ჩვენა გვეყენს ჩვენი პაერი, — უქასლხა ჯიშურამ.

— უფროსები როცა გელაპარაკებინ, ენას ცბილ დააქიოე! — წაუტია ინდუშამ.

— რომელი გოლიათები თქვენა მყავხართ? — ბალო, ლამას ჩაწიე, თორე! — ინდუშამ ფეხი წაჭრა ჯიშურას აბგას, მერე კიდევ გადაუწია, შიგ ჩაიხედა. წიგნი ამოიღო და გადაუტრცა.

— ესენი ძალიან ბეჭითები ჩანან, მინდორშიც წიგნით დაიან, — გადაულაპარაკა ამხანაგებს და დაკინიავად გაიბიძა. იმათაც ჩაიჭიკიკეს და წიგნში ჩაიჭიკიტეს.

— აბა ჰკითხე, წერა-კითხვა იციან? — უთხრა ალაწოლამ.

— ორჯერ ორი რამდენია? — გვეითხა ჩიხიოლამ და გაღრიკა.

ჩვენ ხმა არ ვავციოცა.

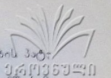
— სკოლა არა აქეთ და ვეღად მინც ისწავლონი.

— იმიტომაც აქეთ ვეღური განათლება, — წამოიძიხა ინდუშამ. ყველანი ახარხარდნენ.

ყველაზე უწინ თორმე ჩვენს სოფელში იყო სკოლა, ჯერ ოთხწლიანი, მერე რვაწლიანი. მოგვიანებით ხევისპირ-

ბოგები ხევიდან ამოვიდნენ. საურმეს ამოჰყვნენ. წარადვის ბოლოში მოკლზე გადმოსჭირეს და პირდაპირ ჩვენი წამოვიდნენ. წინ აღაწოდა მოჭიქილდათ, ჩაიღს ქუდი ჩაითფხატა და ბრეკით მოლაკაებდა. დანარჩენი ოთხი მწყობრად მოსდევდა, ორრიგად. წინა რიგში, მარცხნივ — ინდუშამ, ნამძლილი ინდუშამ-შაწიფითა, მარცხნივ — თავხობორა მუსქანა, ბოლო რიგში ტანსტრეკები მოექციებოთ: მარცხნივ — ყველაზე კანტი, მარცხნივ — ცოტა იმაზე მაღალი და ჩიხიოლა.

გულმა ბაგებზე დასიწყიო. ვერ ვამეგო, რა უნდოდათ ჩვენგან. აბაშე პატარა ნახები მედო. არ წამოიფიან-მეთქი, — გვიფიქრე და ბუჩქებში მივმალე. ჯიშურა



ჩემი გულხსნით სამშულო სკოლა. ჩვენთან კი ისევე რაეწი-
ლანი დარჩა. ამხე დაგვიცინებდნენ, დიდხანს იჯექობოდი-
ნე. მაგებთ იმპორტლებზე აკრძალულ თუჯებზე,
ხიხილიან ვაჭარებს და პირდაპირად მათს იხი იხი
ლუშად დაპირილია ენა და ნაწყვერ-ნაწყვერად გვკითხვ
— რა ხარ... ეს დაეკარგებ... მისი არ იტყვი?
კიმიქობი თელს ახედა, მოთავალონა.

— დაიხსნა თუფიქობი. — გადმეგვილაპარაკა მე
და გუარაა.
— ეს თურმე თუფიქობი აფრენს. — არიონდა ალა-
წოლა.

— ჩქარა ჩიტუნებსაც გაუაფრენ. — თავი ჩაქინა კიმი-
შერამ.

— ხომ ვითხარები, წუხელ სიზმარში ნაბადსა ვთელავ-
ლი-მეთქი, — ჩვენს ბიკავონად ამხანაგებს ვაღაუღლა-
რაყა ალაწოლად.

— ვაჭობი, კილაცა მოინეგნება. — ჩაიციხა გურამამ.
— რაო, რაო? — ეითხა ალაწოლად. — ახა კილევ გაი-
ვერო!

— არა სჭირდება, ზეპირად იცის. — უპასუხა კიმიშ-
ერამ.

— ალაწოლა ამიძობა, ცალი წარბი აქობა და კიმიშერას
გადახედა. უტბათეუ შიშიშირულა და ამხანაგებს მიუბ-
რუნდა:

— მომიხსნით, როგორ გაცინოთ. ამ ერთი კვირის
წინ ამით სიფთვლი გავიბრე. ხომ იცით, ესენი როგორი
მშობლები არიან. ორი ბიჭი გადამიღვა წინ და მეციხოხე-
ბიან, ენა ხარ და ხად მიიბარია. მოიკვლე ვიოთმ თაი-
ანთი ქვეთი. ერთი თალია ვიფიქრე. ერთმანეთზე ვახ-
ვლებზე-მეთქი თავს, მაგრამ დავაცადე, რას იზამდნენ.
მეღობილი არიან. იმათ ვილაკებენ დაუძახეს. რანხი თუ
ათნი შექურდნენ. მომადვენ უნა და. გაჩრდილი. შეძახ-
ნი. მოიტრიალდნენ უტყდა. დაუბრიალდნენ ფეხები და და-
ფუძახებ: მოდილი აქ-მეთქი. ეცხენ აქთი-იქთი მაჰიღვნენ
განხე და იქნად ამიწყეს მექარა. მე ვხა ვანავაძობ.
მიკლავარ სტეფენი. კბებებში მიწყია ხელები. ისინი კი
მიმადვენ და მომწყავაყვავებენ. მაშინ კი მაშისხნენ ხედა
სართლებს. — თითი მიიღო საფუძქელთა. — გამოძობი
ლობეს ფიხიხა და რი დავერი. უნდა გენახათ იმათი ქე-
ნება. მივლდე და მექსლენაკი. აღარ იკონდნენ. ენ საღ
შემქმარალოყო. ღნავიან და მეხეწვენბიან. გვაპატეუ. გვა-
პატიეო.

— კარგა ერთი, დედა გენაცვალოს! — ენა მოუწლო-
ქა კიმიშერამ.

— ალაწოლა აილენა. პასუხის თქმა დააპირა, მაგრამ ენა
დაგება და ნამდალაღვე ჩაახეხა. ალაწო! — უთხრა
გურამამ. ყველს გაეცინა. ალაწოლა კიმიშერას დააკე-
რდა, კარგა ხანს უყურა.

— ენახათ, თუ სილას თავს არ შახხი! — უთხრა თა-
ვის კანტრიტი და თან ამხანაგებს ხინჩად გადახედა. მაგ-
რამ ზაეთი ამქარად გაუმედილითა.
— მიწყავ დახლა თუფიქობი მწელია. — ჩილაპარაკა კიმი-
შერამ.

— ნეტა რისი იმედი აქვს?! — გაეცივრა ალაწოლად.

— გვექვილები? — ჰკითხა ინდულმად კიმიშერამს.

— რომელი ხართ თუფიქობი დევი?

— დევი არა, ტორიოლა, — გაიღრქვა ალაწოლა.

— ხომ პაჭარა, არ ამს ეკვილ. — მიითითა კანტრე. კანტრე
უწეშრად იღვა. თუკლებს უტვებდა. ტანად იყო პატარა.
თოფმე აღუა არც ის მყავდა.

— მე დილა და პატარა არ ვიცი. — უთხრა კიმიშ-
ერამ. — რომელსაც გული ვერჩიოთ, ის ვაგდობილით.

— პამიღრობით ცარიელა გულია! — ეასილად გაი-
ვირვეს ხევისპირიკლებმა.

— მოდი ევილ. — ეტულუტად გაიციხა ინდულმად.

კანტრე ხელი ჩაავლო და წინ დაუყენა. — რა ფხის პატ-
რონი ხარ, მაშინ ვამოხნდება.

— რას მელაპარაკებ! — ავღებთი უთხრა ინდულმად.
ხევისპირიკლებმა ერთმანეთს გადაუღიმილნენ. წყარვე
ვერებზე გაუყარნს და რაღაც უწიქილეს ზეპირად
მოხრუნდნენ. ერთმანეთს ვაგებდადენდნ და ჩემ-ჩემად
იცინოდნენ.

— გახათლე. — თქვა ინდულმად.
კიმიშერამ პერანგი და ფესანქმელზე ვახიხდა. კანტრე
ფეხშიშველა იყო. პერანგი იმანაც გაიძობი და ჩხიკოლს
მიაწოდა.

— თელის ქვეშ ბუნებრივ მოთვლილი იყო. სწორი ადგი-
ლი შევარჩიეთ, მოვასუფთავეთ და წრიულად ჩამოვდ-
ქით. მეტოქეები პირისპირ დადებენ. კიმიშერამ სამუდგო
ტანისა იყო, ჩასყენილი. შიით გარუჭულ ტანზე კოფე-
ბად ებებებოდა ენთობი. დროდადრო მე და გურამას
გაღმოვებდავდა და გაევირებოდა.

— კანტრე ქამარი შემოარტყეს. ინდულმა წრეში შევიდა.
ხელი დაქინდა და დაიხანა:

— დაეწყეო!
კიმიშერამ ხელაწყველი წყვიდა კანტრეს. კანტრე მი-
სალმება არ აცხლო. ერთხამად ენა და ხელები წელზე
შემოაღალტა.

— მოგოჯე, ეახო! — დაეყვირა აღტკებულმა ჩხიკო-
ლამ.

— მილი, ეახო მოგოჯე, ეახო! — აყვირდნენ სხეებიც.
ალბათ დარაგებაც ასეთი მისცეს. კიმიშერამ მოგოჯე არ
აეცალა. პარკება დაეყვი ნიკაქქემ ამოსლო. გამოჭრა
შუაქური და ვამოდ ზურგზე მოაღინა ზღარათანი. კიმიშ-
ერა ზედ დაეცა. სწრაფადვე წამოხტა. შუა წრეში დად-
გა და მეტოქეს დაულოდა. ეახო წამოიზიხნა და ვანხე
გავიდა. ხმა არც ახლა დაუგრობა. მაგრამ ეტყობოდა. კი-
ნადობს ვაგებებოდა ღარი ახირებდა.

— კიმიშერა ჩვენზე წამოვიდა.

— თუ ბიჭი ხარ, მე მევილ! — მივარდა ჩხიკოლა.

— მაგახე გაწყენებენ? — მიუღიმილა კიმიშერამ.

— მე შენ ვიგინებ სეიოს! — ჩხიკოლმა ფეხები ვა-
იქინა. ფეხსეკლები გაიძობი და მერსალეთი მიავრინდა
კიმიშერას. კილბეს აკრახუნებდა. სახეზე ეტანებოდა.
ვეგონებოდა. უნდა დაეაყროსო. კიმიშერა არ ჩქარობდა.
სტაკებდა ხელს. ჩხიკოლა გაუნსტტებოდა. სტაკებდა—
გაუნსტტებოდა. როგორც იქნა, დაუჭრა მაჯა. ჩხიკოლა
ბევრს ეცადა წრიდან ვაკეცოდა. მაგრამ კიმიშერა თან-
დთან ეცნტრესეენ შიარტედა. ჩხიკოლა ლამის მიწყავ
დაწყა. ივლანებოდა, რაყი ხელი იყო ვამოსტყავა. ეგებ
გაევიქეთი, ახლა გარშემო დაუწყო შემობრუნება. დატ-
რირდა კიმიშერა. თანდთან დაატრიალა ჩხიკოლა. და-
ტრიალა, აქანებინა პერანგი ფეხები და გაუწყა ხელი.
ჩხიკოლა ნაწყლში წყვიდა კოტრალით. ვამოხტა. ვა-
მოქანდა და ისევ დაეტყავა. შენ ვეგრე არ ვინდაო, ჩაი-
კოლა კიმიშერამ ქეჩიო ხელი. შაიარია შუა წრეში. არტა-
ცა. ხელეშიც დაუჭირა. ფეხებზე, მოყეშმა და ბუკებზე
დადო მიწყავ. ჩხიკოლა მაინც ფსლუაუნებოდა. მაგრამ
უტებ შარავნი ვაგროვა და წინააღმდეგობა შეწყვიტა.
ახლა მსუქნა ვადმოუხტა კიმიშერას. ის მთლად ლობხ
გამოღვა. გამაჭრავდა კიმიშერა ფეხს და გასცეკოდა
ბასტანი. ვამოსდებდა სარმას და ჩაფეხებუბოდა. მე და
გურამა ვიციონდნოთ. ხევისპირიკლებმა წყვიტრეია, რა
გაციონებოთ. სასაცილო იქნა და ვეციონდოთ.

— ხე ვიკრებოთ, თორე დიხს ჩაივრევიო! — დაე-
ვემუტრა ინდულმა. ეკავებდით თავს. მაგრამ ვერ შეევი-
კებებოდა მსუქანა ერთთავად ქვეშ ევლო და მაისც
ეკებებოდა. ბოლოს ალაწოლად ვამოაღალტა. — ხო ზედ-
მნი არა გაქვს, ვანახე თაიყო.
მაშინდა ვანახე თაიყო.



ექი, ისე ჩემი ლუქა! — თქვა ინდუშმა და გავიდა წრეში. დასვენება უკნა დალადა, ისე დატყავა. ბევრად დიდი იყო ჭიჭურაზე. შემოსალტა წელზე ხელები და პარეში აიჭა.

უქუღმართი, ლოქათ, უქუღმართი! — იძახდნენ ამხანაგები. ჭიჭურაში მარჯვენა ხელი კისერზე სიზინა, მარცხენათი მარჯვენა ხელი დაუჭირა და შუა საზიმა ჩააგრიხა. ინდუშმა ვეღარ უქუღმართის გაეთვებას ახერხებდა და ვეღარც ტკიპასათუ მარჯული ჭიჭურა მოეციოლებინა. ყარა ხანს ჰყავდა ხელში ავეჯნლი. ჭმინავდა, სახეზე ხეივტი გადასდიოდა. თანდათან წელში დაიღუნა. ჭიჭურამ უტყდა ჩაბუქნა. მარცხენა ფეხი მიწას დააწვეინა. ამოკრა მარჯვენა, მისწია და ლოქათას ბუსნოზე გასცივდა ბრავენი.

— არ არის! არ არის! — იძახდნენ ხევისპირელები, მაგრამ ინდუშმა ფეხი აიკანწურა და ქდაობა აღარ ისურვა. იძახებოდნა, ბარძაქს იხელავდა. ფეხის ტყვილი მგონი ტყუილად მოიგინა. თუ ტყენა იყო, ბეჭი უნდა სტყენოდა.

— ეჰ, არ უქნებართ ღმერთს! — უსაყვლად ალაწოდა. — ამა ამოდენა კაცი ზე ხომ არ ვეკიდობი. — რაოო, ნაღები აგცივა? — ჰკითხა ჭიჭურამ. — ბალოო, თავი ხომ არ მოგებზრებია! — ჰქამა რა მძიო, ლოკვამ რა მიყოს! — ჩიალაპარაკა ჭიჭურამ.

— რა უყუო ამ სანაიოსს? — უგერგილოდ გაიღრიჭა ალაწოდა.

— აიღე და დათბლაჲე! — ურჩია ჩხიკოლამ. — აღარ ვინდა მუცს უყურო? — ჰკითხა ალაწოლამ. — მე მიგირესაც დაგანახებე, — უქასუხა ჭიჭურამ. — მიღი, რამდენს ალაპარაკებ, — შეაქუხეს ალაწოდა ამხანაგებმა.

ალაწოდამ ქული თელისქვეშ მიაგლო და წრეში გამოიყაყა.

ჭიჭურა ხელსუერთობლად შეეგება, თუმცა ნიკაამდე ვერც კი უსწვებოდა. ალაწოდა დაიღუნა, გრძილი ხელები მხრებში ჩაელო, ვაბობდა და მიაწეა. ჭიჭურამ როგორ არ ეცადა: ხან გაუხტებოდა, ვერდიდან შეუვარდობდა, ქვევიდან უბერებოდა, მაგრამ ვერ იქნა და ქამარზე ხელი ვერ მოჰკიდა. ალაწოდა ახლოს არ უშვებდა. დიდხანს იძიჭიდავეს.

— რას იფაფებები! — წაებუბულუნა ბოლოს ჭიჭურამ. — შენ ვინა ვციხაპუსი! — თუ ეგრა, თავისუფალი ვიქიდაოთ, — განზე გაუღდა ჭიჭურამ. აღმათ ფეხების მოცილეა ჰქონდა გუნებამი.

— არა, მე ქართული მინდა! — მამინი გაეცატურა მოილი! — ცინგლივით რომ ე დაგაწყვიტებ, ეგ იქნება შენი ვეყაცობა.

ისევე დაიღორდნენ. ალაწოდა აღმათ დაიღალა, უფრო მეტად დაიღუნა და თავითაც მიაწეა. ჭიჭურამ უტახებდა გაუსულტა, უკან ვაძახტა. ალაწოდა წაეტანა. ჭიჭურამ სტავა ორთავე ხელი გამოწვილი მარჯვენაზე, შეუტრიალდა, მოიქიდა კისერულაზე და ცოგის ფეხებით მობროლი ალაწოდა ყირამლა ვადმოატარა, ნაწილი-ნაწილი დეცა: ყერ ბეჭები დაჭრა, მერე საჯდომი და ბოლოს ფეხებმა ნამაქლში გააღინეს ტყაპანი. მე და გურამა სისპარულით ვიწურებოდი. გაციენბა ვერ გაგვებედა. გაწვილებული ხევისპირელები გაეკრებინაგან დამწუჭდნენ. გამტერებულები დაწყურებდნენ თავიანთ ბელადს, ის კი გულადმა ცვლი გამოტოლი, თვალმბდაქეციტლი, პირადლებული. ვერ გაგვეგო, ფიქრობდა რამეს თუ ვაოგნებული იყო. როგორც იქნა, მოგინდა, უნდილად გაიღრიჭა.

— ეგ მე მივირვი. ამა რას იზამს-მეთქი. წამილ-ლასა, ქული მოძებნა და თავზე ჩამოიბო. კრინტს არავინ სძრავდა. მეცოვობდა: *წამილ-ლასა* ვეყავი — გადახარბარება და ჩხელები *წამილ-ლასა* იქნებოდა.

— ნავარჯიშები არა ვარ, თორე... — ისევე ალაწოდამ ჩაიღულენა. — ჩვენ ერთი ამხანაგი ვეყავი. თუ შრომავს, რას ეძღე. — იომალი კომკმი ზის? — კომეს გაბეჭვებმა! თუ წაგაქია, შექდან ათფახებო... — თუ წაგაქიე? — შენ იმის წაქეცევი ხარ? — ვერც წყაროზე ჩამოხვალ. — დაუმატა ინდუშამ. — ჩერ თავი წაიღეთ. — თუ ბიჭები ხართ, ხვალ ამ დროს აქ ჩამოხლით. — ჩვენ უთქვილიდაც აქ ეკენებო. — უქასუხა ჭიჭურამ.

ხევისპირელებს აღარაფერი უთქვამთ, ერთმანეთს თვლით ანიშნა და წაქვიდნენ. წარაფს ბოლოში რომ გავიდნენ, ალაწოდამ დაგვიძახა: — აუცილებლად ჩამოხლით, თორე, სადაც შეგებუდებით, ცხატრ-პირს ჩაგმტრებთ. — სამტერ-პირს ცალკე რალავე! — გასძახა ჭიჭურამ.

ხევისპირელები დადგნენ. რალაცას ბუტბუტებდნენ. აღნტა ჩხუბი ეწადათ. ბოლოს გადააგუნებეს და წაქვიდნენ.

მე და გურამა ჭიჭურას მიეცევოდით. კისერზე ვეკიდებოდი, ეცკიხიდი. კიკონიღო. ჭიჭურამ ისე იღიმებოდა, თითქოს დიდი არაფერი მომბდა ზოგს.

— ნახე, როგორ ჰქუქულებივით გაისუსტეს! — ფრტუნებდა გურამა.

— იქონად კი ნაწვერალს მოალაწუნებდნენ. — გადავილი ნამკალი და სირაფო გაგაჯარე.

— ჰო, ჰო, ნაწვერალს მოალაწუნებოდა. — ახითხითდა გურამა. — მოკათ, მოკათ! — თქვა ჭიჭურამ. — უსმინეთ.

ხევისპირელები საურმეზე გავილდნენ. მიდიოდნენ და მიყაყანებდნენ. ყველამ თავისი საფუკევი დააყარა, ერთმანეთს აღარ უსმენდნენ, ჩვენამდე შობოლდ თითო-ორილა სიტყვა აღწევდა:

— თუ მარკალი არ გამხვოდა... — ნანობდა ჩხიკოლა. — რომ მოვიწადინოთ, ვერც ერთს ვერ წაგაქეცევს... — ირწუნებოდა ინდუშმა. — თუ მოვიგვიანებ თავი... — როყოყებდა ალაწოდა. — საწყლები, გულს იმშვილებენ, — გაიღიმა გურამამ.

მე და ჭიჭურასაც ვაგვიღიმა.

ხევისპირელები ხეში ჩაეფარნენ. ჩვენც წამოკვრით ჩვენს აბგეში, ცოხები და წყაროზე ჩაქედით.

წყარო კბოლს ძირში გამოჩნხუხუხებს. ერთი კვირის წინ, პირველად რომ ჩამოვედით, აქურობა ატბორებულად დაგვხდა. ბილიკები საქონელს აეწუნებუხებია, ფლტებს შამბნარი მოსდივდა, ვერბეჭქვეშ ფიჩჩეყარა, ჩამოვიტანეთ სიფლიდან წყარაკე, ნაწავალი, ნიჩაბი, მოვიტინეთ, მოხებმეთ, დაესაფთავათე აქურობამ. წყაროდან რუ გავიყვანეთ ნაყავ წნობრამდე და ტანზე გადავფუციო. რუ თხელ-თხელი კვებით გადავჯარეთ და ხელე ქვიშა დაავაყარეთ, რომ საქონელს ფეხით არ აეტკლიმა. ხესტავისთვის ცოტა ქვევით ამოვთხარეთ გუბურები დასალევადაც და საგრილობადაც.

— ვითოუ ხევისპირელებმა წაგვაროვან! — დაეძქლა გურამამ.



— აი თქვე დელებო, მაგათო გეშინიათ? — დაგცი-
ნა ჭიმშერამ.

— გვეშინია არა!.. — ახტა გურამა თელაზე და მაჩის-
სიმსხო ტოტი ჩამოაჭრა. ზედ სწორი, ურიკო ადგილი შე-
არჩია, ბოლო მოაჭრა და გადნაჭრიდან ერთი ცოდის
სიგრძეზე ქერტი გადასერა. მიაღწა იმ ერთ ცილა ქერქს
და დახის ტარით დაეყვა. როცა ქერტი მთლად გალურჯ-
და და აიქერცლა, ხელი მოუქირა. ჯერ ადგილზე შეაბ-
რუნ-შემოაბრუნა, მერე მილივით გააძრო, თვალთან მი-
იტანა და ხევეგლმა გაიხედა.

— კარგად მოჩანს სოფელი ხევისპირი! — დაიწყო
ქალაგვით. — მართალია, არწივის ბუდეც არა ჰგავს,
მაგრამ არც ხევისპირელი, ქვეშითა ფალანგები ჰგვანან
მართევებს.

— გამახედე, მეც გამახედე! — წავეტანე მილს.
— მოეშვით, — დაგვიძახა ჭიმშერამ.

გურამამ მილს სატუჩე ჩამოაჭრა, ტინის ამოღარულ-
ში ჩაღო, ზედ სიბი ქვა დააღო და ნაპირები თიხით ამო-
ულუსა. წყალი მილიდან გადმოიხზიდა. შეუშვერდა
პეშეს ჭიმშერა, აიესებდა და სახეზე შემოგვასხამდა.
მიეცივდივით წყაროს მე და გურამაც. დავეუწყეთ
ერთმანეთს წუწვა. კარგა რომ გავილუმამეთ, მამინდა
დაეცხრიო და საქმეს შევედქვით. რევიდან ბრტყელთა-



ვა ლოდი მოვაგორეთ და წყაროს გვერდით მაგიდა დავ-
დგით. გარშემო ნახეთქი ქვების სკამები შემოვუშვირი-
ვეთ. ლოდის ბრტყელ თავზე ჩვენი აბავები წამოვცალეთ.
ვილუმებოლით და თან ქერ-ჭართი წყალს ვეწაფებო-
ლით.

— ჩვენც წამოვიყვანათ ბიჭები, — არ მასვენებდა
ხვალინდელი ამბავი.

გურამამ დასტურის ნიშნად თავი დამიქნია.

— ეგ რალა ვაეკაცობაა, — გაგვიწყრა ჭიმშერა, —
გმირობა ის არის, ბევრი დაამარცხო.

— თუ მტერი ურიცხვია? — მხარი ამიბა გურამამ.

— თუ ჩხუბი დააპირეს, თქვენ ზურგი გამოიგარეთ,
დანარჩენი მე ვიცი. — ჭიმშერამ კოჭმანი შეგავატყო და,
რომ გავემხნეებინეთ, ჯერ ზღაპრული გმირების ამბები

გავახსენა, როგორ ომობდნენ ამირანი, ბადრი და უსუ-
ლი, შერე — ჩვენი წინაპრები. ვახტანგ გორგასალთან
დაწყობა და მთვე ერეკლეთი დაასრულა, მოკოყვა, ჰა-
ტრაია კახი მცირე ლაშქრით როგორ ამარცხებდა უფა-
ლაჟ მტერს, როგორ მოსხბა თავი კობახ ბელასს, რო-
გორ შეაყვდა ურეცხე მტერს სამსახ აზაველით და ვინ
იყოს, კიდევ რა არ გვიბოძა.

— აი 28 არის ვეჯკობა, — დაძმბა ბოლოს და ვაგ-
ვართობლა, ხელის ამბავზე კრისტო არავისთან არ დას-
ძმბათ, თორემ ლაზრბონა ჩავეითოვართ.

შეორე დღოს, ჩვეულებრივ, ხურების ბოლოში ჩაე-
რეკეთ ჩვენი სამწყსო. მოით ჩაყალოთ ნაყანებს და
შუალდისა ჩვეს წყაროსთან ჩაველით, ვივაროლავით.
წყალი დაველით. ნაღმი ბიძოლის შემდეგ უნდაო, —
გადაწყვეტილი და საქმობისთვის პირი არ დაგეჯარებია.

აკვლით მიხიბრებ, თელის ქვეშ წამოვგორდით და ხე-
ვისპირელებს დაველით.

— ნეტა ვის მოიყენებ? — იკთბა გურამამ.

— სულ ერთია, ვინც უნდა იყოს, — ხელი ჩაქნია
ჯიმშერამ.

მოთომინდა ველოთ ხევისპირელების გამოჩენას.

თანათან ლაზარკის ხალისი დავეჯარავა.

— მომეცე პირობა, — ვეცილობ გავამხიარული გიმ-
შერა, — თუ დღეის მოქრლი თავებიდან ჰეიბი ამო-
ცოდუნენ, მამინეუ დახოცო.

ჯიმშერამ გაილიმა. კერ დაშეთანბნა, მერე თქვა:

— იცოცხლო, გველუშაპებდა დაიხარინო, ისინიც
ხომ სელიერები არიან.

— გაიხრდებიან და შეგვებრძოლებიან.

ჩვეცე შეგებრძოლოთ. თუ არ იბრძვი, რაღა კაცი
ხარ.

წარადის ბოლოში ხევისპირელები გამოჩნდნენ. ექვსნი
იყენენ: გუმინდელი ხეთეული და დაქმებული ფა-
ლავანი. ფალავანი შუამი ჩავეენებინათ. ვაიმშრახე ცო-
ტა მალაღი და უფრო გამბდარი ჩანდა. აქეო-იქით ალა-
წინო და ინდულა ამოსდგომოდნენ. ფეხზე წამოვდელით.
ისინც ჩრდილში შემოვიდნენ. ფალავანი ჩვეთთან მოვი-
და, ტრისტანაო, — თქვა და სამთავეს ხელი გამოგვი-
წოლა. ჩვეცე ჩამოვართვით და ეუთხარის ჩვენი სამსავე-
ბი. ის ჯიმშერას ათვლიერებდა. აღბათ არც გაუგია
ჩვენი ნათქვამი, ყეთილო, თქვა და ამხანაგებში ჩაღდა.

ხევისპირელები ჩვეს წინ ჩამწყრიოდნენ.

— აი, ამას უნდა ეჭილო, — უთხრა ალაწოლამ ჯიმშე-
რას და ფალავანს მხარზე ხელი დაჰკრა. — თუ წაგაქცია,
უნდა გვემობ.

ტრისტანამ ალაწოლას შეუბღვრია.

— ფერი წავეიდა, ხო არ შეგეშინდა? — გაილირვა
ჩხილოლა და ჯიმშერას თვალღებში ჩააშტერდა.

ჯიმშერამ ჩაიციხა. არაფერი უჰასუხა.

— იგივე კეთია ამირან, გუმინ რომ ჩამოქრდა, — წა-
უჰავიდა გურამამ.

— ბალო, პატარაობისა თავი ვეღლისთვის ხომ არ
მიგირტყამს? — ჰკითხა ინდულამ.

— ვეღლისა რა მოგახსენო, ყამირზე კი ბევრს დაუ-
რავს თავი.

ხევისპირელებს ეკბინათ. დაბღვირენ.

— დაიცათ, ჭერ იქიდაონ — დაამომშინა ამხანაგები
ალაწოლამ.

ჯიმშერა და ტრისტანა საჭიდაოდ გაემზადნენ.

ხევისპირელებმა ჯიმშერას ქამარი დაუწუნეს — სუს-
ტია, გაწყდებოდა. თავისთი მოტანლიო „ჩარისბიჭული“
შემოარტყეს. მერე ტრისტანასაც შემოარტყეს ისეთივე

ქამარი. მან თავისი ქამარი თვითონვე გასწინა-
ერთი დანაყოფით კიდევ მოქრია.

— იყოს, რა გინდა, — წაუხტრხულეს ვეჯკობაში
ლებმა.

— წესი წესია, — უთხრა ტრისტანამ. *შეხვედნენ*

ახლა ჯიმშერამ და ტრისტანამ გავსინდეს ერთმანეთს
ქამარები. ორთავეს ზომიერად ჰქონდათ მოქრალი მე-
ტრქები გან-განზე დაღებენ.

— დავწყვიტო! — დაძმბა ინდულამ და დაფნის სტეკის
ჩაბერა.

მოქმდავეებმა ერთმანეთს ხელი ჩამოართეს და აღე-
ლები შეეცალეს. რამდენიმე წამს მერეს განაპირას იდ-
გნენ და ერთმანეთს უცქერდნენ. ჭერე ნელ-ნელა დაძმ-
ბნენ წრის შეუგულისხმე. ჯიმშერა, თავისებურად წელს-
გამართული, ლაღად წამოვიდა. ტრისტანა მოქრალსა-
კით ოღნვე მოიღუნა და ხელები მოკრდათ აიყრფა-
კიქურ დაეჯარენ. ჭერ მსჯერის ძალა მთელს სტეკის კოთ-
მეორეს, მერე მუხლისა. გამოქრადუნენ ფეხში ფეხს.

შეანჯრუდნენ ერთმანეთს და ისევ ცქათვა ჩამოძღ-
ბოდნენ. იღოსთ არც ერთი არ იჩქებდა. არ ელა სწე-
ნაოდმდეო ფანდისა ვეზირიდათ თუ, უბრალოდ, ერ-
თუთის წებრადუნენ. ასე იყო თუ ისე, ჯიმშერა მტრის-
მეტად თავდაჭრებულ მეჩვენებოდა. ზონზონბდა. მო-
წინაოდმდეგეს რღოთის აგვეთებსა საშუალებას აძლევდა.

ტრისტანამ რამდენიმეჯერ მოსლა საძმა, მაგრამ მამინეუ
შეეშვა. ვერ გამეგო, ფრთხილობდა თუ წაუტყუებდა უნ-
დოდა. აი, ზაიტუა კიდევ ერთხმად შეტრიალდა, მარ-
ტხენა ფეხით გამოქრა გარეთული და ჯიმშერა გვერდ-
ულად დაშობილი. დავეცხს წინა მოასწრა ამობრუნება.

ორთავე დაეცა — ტრისტანა პირქვე, ჯიმშერა გვერდზე.
ხევისპირელები აყივინდნენ.

— ორი ქულა, — იყვირა ინდულამ.

— ორი ქულა, ორი ქულა! — აჰყენდა სხეებში.

— რა ორი ქულა! — შეედავა გურამამ.

— ორი ქულა! — შეუბტი მოუღერა ინდულამ.

გურამამ აიქიჩრა. „ომი არ აგვცდება“. — გამეწეწლა
ბუნებში.

მოქრიალებს ჩვენი დავისთვის ყურადღებ არ მიუქ-
ცევიათ. სწრაფად წამოხტნენ და ისევ დაეჯარენ კოთ-
მანეთს. ცეცხლად გადაიქცა ჯიმშერა. მოვდო თემორზე
ტრისტანა, თითქმის ტანზე შემოიხევა. ფეხებს პაერში
წრე მოახზუნა და იღლაშა ამოდებულ ჭურვზე გა-
შოტა. მეკრესლადევი წამობტა და იქვე დაღდა.

— ორიო ორი! — დაყვირა ინდულამ.

ტრისტანა ზანტად წამოღდა.

— მომიგო, — თქვა აუღლაყვირით და ქამარი შე-
იხსნა.

— არ იყო, არ იყო! — აყვირდნენ ხევისპირელები.

— ორიო ორიო, კიდევ უნდა იქიდაოთ! — ტრისტანას და-
მუნებდნენ, ჭერი წელთ დაეცა და ბეჭებზე მერე გადა-
გორდნენ. ტრისტანა მორცხდა ილიმებოდა. ხევისპირე-
ლები ახლა ჯიმშერას მისცოდნენ: გინდა თუ არა, თქე-
რომ სუფთა გამარჯვება არ იყოო.

— არ იყო და არც რა, — თქვა ჯიმშერამ.

— არ არის, არ არის! — არ ცხრებოდნენ ხევისპირე-
ლები.

ტრისტანა ჯიმშერასთან მივიდა და ხელი უწადინოდ
ჩამოართვა.

— აღბათ კიდევ შეეხვდებით, — უთხრა თავჩახ-
რილმა.

— შეეხვდებით, — გაუღიმა ჯიმშერამ.

ტრისტანა ზანტად გამობრუნდა, ქამარი შემოიხსნა და
ჩხილოსას გადაუვლი. ტრანსცეკლს ისწორებდა, თავს
ზევით არ იღებდა. ყველანი უსურხად შეკუტებდით.
გამარჯვება, რა თქმა უნდა, მიხაროდა, მაგრამ ტრის-

ტანა შეიკვლია, როგორც ჩანდა, გურამისა და გიმურა-საც ეცოდნებოდათ.

— გამიშვით, მე ამით... — ერთბაშად იყვირა ალა-წოლამ. მისკვე ინდუშა და მსუქანა ეცნენ ალაწოლას და წილზე ხელები შემოხვიეს. ალაწოლა იწვიდა, ფაფხუ-რობდა. ინდუშა და მსუქანა იჭერდნენ და თან, გაიქე-ცით, გაიქეციით, — ჩვენ გვეძახდნენ.

— ბალო, მოფხოქეთ, თორემ დაგზოცაეთ, — შემუ-ფოთდა ჩხიკოლა.

გიმურა კიჭურად იდგა და ირიბად უყურებდა ალა-წოლას, მე და გურამა აქეთ-იქით ამოვლუქით.

— ამთ ჩემი ოფოფები არ იციან, — ფეთიანივით ღრიალებდა ალაწოლა. — გამიშვით!.. — ინდუშა და მსუქანა ძლივს აკავებდნენ. ახლა კანტიც წაუხმართ. ალაწოლა მალა-მალა ბტოდა, ხელებს იქნევდა.

— თავს უშველეთ, ელარ ვიქერთ, — გაყვიროდა ინდუშა.

— გამოუშვით! — დაუძახა გიმურამ და მუსტები დაკეჭმა.

— გაუშვით! — უთხრა ბრახშირეულმა ტრისტანამაც. ალაწოლა გაუშვეს და მაშინვე გაყურდა ჩვენს ფე-ხიც არ ვაღმოვლავს.

— ეჩხუბე, თუ შნო გაქვს! — უთხრა ტრისტანამ. ალაწოლამ შარვალი გაიხსნა, პერანგი ჩაიტანა.

— თუ თქვენ არ ვინდათ, მე რა... — წიაბუზლუნა.

— წაიდეთ, თორე ბოჩოლები თუ სიმინდში გადა-კიდნენ, სულ დაანელუებენ, — წაილუღუნა ინდუშამ.

— ცქნაფ აქ არ არის? — გაუხასხა მსუქანა.

— იმას შობოტდ ღუდასავით უუკარს ძილი, — უგერ-გილოდ გაიღრჭა ალაწოლა.

— ნახვამის! — გვიხხრა ტრისტანამ და წაურდა. დანარჩენებიც ფეხაფეხ მიაკეცნენ, ჩვენ ადგილიდან არ დაქრულვართ.

ოკოლდე ნაბიჯზე რომ გავიდნენ, ალაწოლა შუდგა.

— ქამარი? — ჰკითხა ამხანაგებს.

ყველანი ჩვენს შემობრუნდნენ.

გიმურამ ქამარი შემოიხსნა. ალაწოლამ ორი-სამი ნა-ბიჯი გადმოდგა და ვაჩერდა. გიმურას ქამარი ხელში ეჭირა და კუჭტოდ უცქერდა. ალაწოლა იდგა და თვა-ლებს აქეთ-იქით აცუცუბდა, ველარც ჩვენს მოსვლას ბედავდა, ველარც უკან გაბრუნებას ახერხებდა.

გიმურა გახეკებული იდგა, წაშაშაძი კი არ უტოკავ-და.

— ჩემი ბიძაშვილისა, — ამოღერდა ალაწოლამ ბო-ლოს, — უნდა მიუტარებო, თორე...

გიმურამ ქამარი მე გამომიწოდა ნელ-ნელა წავედი ხევისპირელებსაკენ. თან ქამარს მარცხენა ხელზე ვიხ-ვევდი. ალაწოლა გაბრწყინებული თვალებით უცქერდა. მის უმწეობაზე გაქვილი, რომ მიუხელოვდი, ხელი გა-მომიწოდა. მე გვერდ აკუარე, ისე, რომ თვალი არ მო-მიცოლებია მოსთვის, და ქამარი ტრისტანას გავუწოდე. ტრისტანამ ამხანაგებს გადახადა. ხეისპირელებმა თავე-ბი ჩაქინდრეს.

— ამოვეთ, რა... — წაილუღუნა ალაწოლამ.

ტრისტანამ ქამარი ალაწოლას გადასცა, ალაწოლამ რგოლად შეკრა, ცისკრზე ვადავლი, მარცხენა ხელი გა-უყარა და გრძელი ნაბიჯებით წაიქვდა. დანარჩენებიც უკ-ან გააკეცნენ. უჩუმრად გავიდნენ საურმეზე და ხეში ჩა-ეფარნენ.

სკვლე

ანდრეა

კომკავშირის
60 წლისთავის
შესახებ ვადა

„დღეს, ამ სახვიმო წუთებში, პი-ონერულ სიტყვას ვაძლევთ კომკავ-შირის XXXI ყრილობას, მარად შენს გვერდით ვიქნებით, წინამძღო-ლო, მხარს ავიბამთ უველა საქმეში. შენი გზით ვფიქრობ და შენთან ერ-თად კვლავაც მივიღებთ მონაწილე-ობას დალიდ მომავლის მშენებლონა-ში“. — ამ სიტყვებით მიმართეს სა-ქართველოს კომკავშირის XXXI ყრილობას პიონერებმა. მათ შორის ბევრი მალე უნდა ჩამდგარებო! ლე-ნინური კომკავშირის რიგებში... ის-ინი განსაკუთრებულ გულისხურთა და ცნობარადილი იხმენდენ ყრი-ლობის მაღალი ტრბიზონიდან ნათქვამ უკოლ სიტყვას. უკოლ მიწოდებას, სულ მალე დღის დღეებზედ რომ იქცეოდნენ, ახალი შრომითი გმირო-ბისაკენ რომ მოუხმობდნენ კომკავ-შირეთა ათასელებს.

ამ პიონერთა შორის იყო თბილი-სის I-ლი საშუალო სკოლის VIII კლასის ფრიადოსანი მოსწავლე ნანა გუგუშვილი.

სხვებთან ერთად ნანაც ოცნებობ-და იმ დღეზე, როცა მის პიონერულ უწლსაზევს შეეცვლიდა კომკავშირ-ლი ნიშანი, რომელსაც დიდი ლენი-ნის იდეალებს ერთგულების ნიშ-ნად ბუდადის პრიფილი ამშვენებს.

შენი საიმედო ცვლა ვართ, კომ-კავშირო!

პიონერული მარშის ამ დღეიზს განსაკუთრებული აზრი ეძლეოდა წილს — ლენინური კომკავშირის მესამოცე, საიუბილეო წილს.

მევიდევალსალები, რომელთა უმრავლესობა — უველაზე წარჩი-ნებულთა და უველაზე აქტიური პი-ონერები, კომკავშირის საიუბილეო და დიდი კომკავშირეთ ფორუ-მის — საკავშირო კომკავშირის XVIII ყრილობის განხის წილს შეიღოდა კომკავშირის, თითქოს სულ შეიკვალნენ, ერთბაშად და-ღინჯდნენ, დასერთოვლდნენ. კრი-ტიკული თვალთ შეხედეს ერთბა-





ნეთს, კლასის ცხოვრებას და აღმოაჩინეს, რომ ყველაფერი რიგზე არ ჰქონდა. სამი-ოთხი ორსანი თითქმის ყოველ შეთხვევში ჰყავდათ, რაც არამც და არამც არ შეეწინააღმდეგებოდა.

ორსონობის მიზეზები მანცდამანც მრავალფეროვანი და მწელად მისახვედრი არ ყოფილა — სიწარმაც, ეს იყო და ეს ობიექტური და სუბიექტური მიზეზიც.

მასთან ბრძოლა ადვილი არ იყო, მაგრამ აუცილებელი კი — უთუოდ, და პიონერებამც შეუტოეს... „ორიანებს“.

შეტევა გაშლილი ფრონტით მიმდინარეობდა.

ამოქმედდა „სასწრაფო დახმარების ციკლები“.

„ორიანებმა“ ფიზიკასა და მათემატიკაში თანდათან დაიხიეს უკან, და თუ აქ-იქ მაინც მოიქნევენდნენ კულს, მთელი რაზმი ფეხზე იდგა.

„ორიანების“ წინააღმდეგ დაშქრობა რომ წარმატებით დაგვირგვინდა, ამაში ნანა გაგუშვილის წვლილიც იყო.

პიონერებმა გამოუშვეს კედლის გაზეთი, რომელიც მთლიანად საკავშირო კომპოზიციის XVIII ყრილობას მიეძღვნა, ჩაატარეს ვიქტორინა, „რა ვიცით კომპოზიციის შესახებ?“ წერილი გაუგზავნეს იმ სკოლის

პიონერებს, რომელშიც სწავლობდა საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივანი, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ლეონიდ ილიას ძე ბრენევი, და დიდად გაიხარეს, როცა იქიდან მოვიდა მეგობრობის, ურთიერთდახმარების და ერთმანეთის საქმიანობის გაცნობის გულწრფელი სურვილით სავსე საპასუხო წერილი. რა სიხარული იდგა მთელს კლასში!

ზოგი ამბობდა: ჭერ საქართველოში მოვიწვივით ჩვენი ახალი მეგობრებიო. ზოგი კი იქით გამგზავრების სურვილს გამოთქვამდა. სამაგიეროდ, ყველამ ერთსულოვნად გადაწყვიტა მეგობრებისათვის ქართული სუვენიერების, დედაქალაქის ხელების, ქართული ხელოვნების ნიმუშთა კარგად შენახვის, წიგნებისა და სამკერდე ნიშნების გავზავნა.

სურვილს მალე შეასხეს ფრთა. მეგობრებთან გაფრინდა გულწრფელი სიყვარულით აღვსილი ამანათი. „ჩვენი რაზმული, — წერდნენ ქართული პიონერები, — ცნობილი მხედართმთავრის კონსტანტინე ლესელიძის სახელს ატარებს, რადგან გამოჩენილი სარდალი ჩვენს სკოლაში სწავლობდა.“

ჩვენს პიონერთა ოთახში გამარ-

თული გვაქვს სტენდი, რომელიც ლესელიძის ცხოვრებას ასახავს. ჰქვე მოვათავსეთ ლეონიდ ილიას ძე ბრენევის შესანიშნავი წიგნი „მცირე მიწა“, რომელშიც იგი დიდი სიბრძნით და სიყვარულით წერს ლესელიძის და სიყვარულით წერს ლესელიძის წაყვანილობის შესახებ. ჩვენს სკოლაში აივსო იმის გამო, რომ ჩვენი ყოფილი თანასკოლი საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივანის ლეონიდ ილიას ძე ბრენევის თანამებრძოლი და მეგობარი იყო. ჩვენი სკოლის მუზეუმში სათუთად გვაქვს შენახული ლ. ბრენევისა და კ. ლესელიძის სურათები, „მცირე მიწის“ საბრძოლო ვიზუალების ამსახველი ფოტოები...“

კომპოზიციის ყრილობის მოახლოება ნანა გაგუშვილისა და რამდენიმე იმის თანაკლასეულისათვის განსაკუთრებით ამაღლებვედნენ მოვლენასთან იყო დაკავშირებული. ურილობის მუშაობის დღეებში ისინი კომპოზიტორთა რიგებს უნდა შემატებოდნენ, კომპოზიტორული ბილითის მფლობელები უნდა გამადაროვნებოდნენ.

ახლა კი, წინა დღეს, საქართველოს კომპოზიციის მუზეუმში იდგნენ და მოკრძალებული დულით დახეკილი იდნენ ბინის ზუფის ქვეშ ფაქიზად დაღებულ კომპოზიტორულ ბილითს.

როცა ეს ბილეთი მის მფლობელს გადასცეს, ის არაფრით განსხვავდება ახალსაბჭოთა სხვა ბილეთისაგან. უბრალოდ ამ ბილეთის ახლოს სხვაზე უფრო მხურვალე გული ფეთქავდა.

ეს ბილეთი ომის კარცეცხლშიც ახლოს იყო ჩარისკაცის ხაკისფერი ხალათის ჭიბუნთან მფეთქავ გულთან. ტყვიამ ჭერ ბილეთი გახვრიტა, მერე — გული.

ახლა ეს ბილეთი სხვებისაგან იმით განსხვავდება, რომ სისხლის მუქი ღეჟა ატყვია ნომერთან და მხურვალე გულის სიახლოვის ნაცვლად მუხუშუმის გრილი და მოკრძალებულ სიჩუმეში ძევს, მაგრამ ვერ ვიტყვი, რომ იგი უტყვია. იგი ცოცხლობს, მოქმედებს, მოუწოდებს, ავაღდეძულებს.

ასეთი კომკავშირული ბილეთები მე ვოლაგორადის მუხუშუმშიც მინახავს, მოსკოვშიც და ჩვენი დიდი სამშობლოს მრავალ სხვა გმირ ქალაქშიც.

უვლად ამ კომკავშირული ბილეთის მფლობელს შიგ გულში გაუარა სამშობლოს გულში დამინებულმა მტრის ტყვიამ.

ისინი, რომელთაც დიდი კომკავშირული ფორუმის მუშაობის დღეებში მივიღეს ასეთი ბილეთები, იმ დღეს მუხუშუმის გრილ სიჩუმეში მოწიწებით იდგნენ და უერში ჩაესმოდათ:

მამ გაუფრთხილდი მაგ წითელ მანდატს —
მზისა და დროისი პატარა ნაქერს,
არ დაგავიწყდეს; შენ საქებს
მართავ,
ღეგენდარული კომუნის საქეს..

ნანა გუგუშვილიც მათ შორის იყო და ფიქრს მისცემოდა. გოგონა ფიქრობდა იმ დიდ მოვალეობაზე, რასაც აკისრებდა ხელისგულისოდენა კომკავშირული ბილეთი მასზე აღბეჭდილი მშობლიური სახით.

ჭერჭერობით მთელი ცხოვრება წინ იყო. ახლად იკვეთებოდა მიზანი, მაგრამ მას უცქერ მკვეთრი კონტურები ჰქონდა და ღამაში სახელი ერქვა.

ნარგვიზა მგელაძე

კ უ ლ ო ნ ა ე თ ი



ომელი ქართველი მოზარდისათვის არ არის ახლობელი და ძვირფასი პოეტ გივი ჭიჭინაძის საყმაწვილო პოეზია! მის ლექსებს ხომ ჯერ კიდევ საბავშვო ბაღში იყვარებენ და იზებარებენ პატარები. გივი ჭიჭინაძის ნაწარმოებნი ჩვენი რესპუბლიკის სწავლილელ მშენებლებს უნერგავენ მამულის სიყვარულის, მეგობრობის, ურთიერთპატივისცემის, სიმაართის, ცოდნისმოყვარეობის, შრომისმოყვარეობის და სხვა კეთილშობილურ თვისებებს. ამას პოეტი აღწევს ბავშვთა სულიერი სამყაროს ღრმა ცოდნით, ნატიფი, ხატოვანი ენით მეოხებით.

ნორჩი თაობისა და ახალგაზრდობის საყვარელი პოეტია დილარ ივარდავა. მშობელი ხალხის გმირული წარსულითა და აწყმით, ჩვენი ვიქტის ღირსშესანიშნავი მოვლენებით, მშობლიური ქანავებით, საქართველოს მთა-ბარის ფერთა სიუხვით შთაგონებული პოეტური ნაწარმოებებით ხიბლავს იგი მოზარდა თუ მოზრდილს. მისი ტემპერამენტით, მგზნებარე ლექსებით შესაბამის ემოციას იწვევენ მკითხველში და ნათელი, ადამიანური სიცოცხლის ტრფილის კიდევ უფრო უღვივებენ.

გივი ჭიჭინაძე და დილარ ივარდავა ჩვენი ქურონალის უახლოესი თანამშრომლები არიან, როგორც თავიანთი შემოქმედებით, ისე პრაქტიკული საქმიანობითაც.

ამას წინათ საქვეყნოდ აღინიშნა ორივე პოეტის თვალსაწიონ წვლილი ქართველი მოზარდი თაობების სულიერი აღზრდის საქმეში. საქართველოს კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტის



დილარ ივარდავა

ბიუროს გადაწყვეტილებით საქართველოს კომკავშირის პრემიები მიენიჭათ გივი ჭიჭინაძეს — საბავშვო ლიტერატურის ნაწარმოებთა შექმნისათვის, დილარ ივარდავას — ლექსების ციკლი-სათვის „ჩიხული ლღვება“, „სადაც ზღვაა და ლურჯი მთებია“, „მზეთ მაცოცხლებელი“, „გმირული ორატორია“, „ჩემი ცხოვრების სუთი ფურცელი“.

ქურონალ „პიონირის“ რედაქცია და სარედაქციო კოლეგია ნორჩ მკითხველებთან ერთად გულთადად ულოცავენ საქართველოს კომკავშირის პრემიის ღაურეატებს გივი ჭიჭინაძესა და დილარ ივარდავას ამ საპატიო ჯილდოს და უსურვებენ ახალ-ახალ შემოქმედებით წარმატებებს.



იუკოს რადაწარმების მეთედი ცხოვრება

მუსიკა-ჩვენ

საქართველოს
რესპუბლიკის
კულტურის
მინისტრის
გამგზავნი



მირონ ხაჩიანი

ფოტო ივანე ზავაძისა

მარტის არადღებვის პერიოდში საქართველოშიც, ისევე, როგორც მთელს საბჭოთა კავშირში, ჩატარდა საბავშვო მუსიკის კვირეული. ჩვენს რესპუბლიკაში ამ კვირეულის ჩატარებას ხელმძღვანელობდა კომპოზიტორთა კავშირთან არსებული ბავშვთა ესთეტიკური აღზრდის კომისია, რომელიც 1972 წლიდან მოყოლებული სათავეში უდგას და ორგანიზაციას უწევს მუსიკალური ხელოვნებით გატაცებული ნიჭიერი ბავშვების, სხვადასხვა დაწესებულებებთან თუ სტუდიებთან არსებული წრეებისა და ჯგუფების, სკოლების მხატვრული კოლექტივების მომზადებას და ამ შესანიშნავ ზეიმში მათს ყოველწლიურად მონაწილეობას.

მოსწავლე-ახალგაზრდობის გარდა კვირეულში მონაწილეობენ საბავშვო კომპოზიტორები, მუსიკის მეცოდნეები, პედაგოგები, ვინც მთელი წლის მანძილზე ამზადებდა ნორჩ შემოქმედთ, და უშუალოდ ხელმძღვანელობდა მათს საქმიანობას. წევრდნელ საბავშვო მუსიკის კვირეულის კონცერტებს უმარაგებ ხალხი დაესწრო. იმისათვის, რომ უფრო ყოველმხრივად იქნას წარმოდგენილი და ასახული ბავშვთა სავაგაზნებულო მუსიკალური ზემოქმედების შედეგობა, ჩვენ გავსაუბრეთ ამ კვირეულთან სხვადასხვა ასპექტით დაკავშირებულ ამინაჩებს. ვთავაზობთ ამ საუბრების შინაარსს.

12

მერი დავითაშვილი კომპოზი-

ტორი. ბავშვთა ესთეტიკური აღზრდის კომისიის თავმჯდომარე:
— ალბათ ვასაგებია, რომ ამ საკავშირო ღონისძიების — საბავშვო მუსიკის კვირეულის დანიშნულება პირველ რიგში მოზარდი თაობის ესთეტიკური ღონის ამაღლებაა. ჩვენი უმთავრესი მიზანია — აღეზარდოთ მაღალი ღონის მსმენელები და მუსიკის შექმნატები. გავუღვიოთ ბავშვებს მუსიკის სიყვარული. თუ ჩვენი ზემოქმედების მონაწილეები, მუსიკის ცნობილი შემსრულებლები ვერ გახდებიან, შემპირიტი დამფასებ-



ლები და ხელის შემწყობები მაინც იქნებიან.

ქალბატონო მერი, წევრდნელი კვირეული აღარ შემუშავებული გეგმით ჩატარდა თუ რაიმე ცვლილებები იყო წინა წლებთან შედარებით? — გეოთხეთ კომისიის თავმჯდომარეს.

— რა თქმა უნდა, როგორც ყველა ახალი წამოწყება ჩვენი ზემოქმედების თვისებრივ სრულყოფილი კერ იქნებოდა. ამა თუ იმ მოვლენის ტრადიციულობა თავისთავად დახვეწასა და სრულყოფას გულისხმობს, ცხადია. ჩვენ დღი ხახი არ არის, რაც ამ კვირეულს ვტარებთ და ამ ხნის მანძილზე გაქუდნებით ეცდილობთ, ვსრულყოთ ეს შესანიშნავი ღონისძიება. გავამრავლოდნოდა, დავხვეწოთ. უფრო საინტერესო, და თუნდაც სანახაობითი თეატრალიზით უფრო მიზნდელი გახდნოთ. წესს, მაგალითად, იმისათვის, რომ კვირეულის დონე თვიდანვე აკვემაღლებინა, კონცერტებში მონაწილეობის მისაღებად მოვიწვიოთ საქართველოს სახელმწიფო სიმფონიური ორკესტრი. ნორჩმა შემსრულებლებმა ამ ორკესტრთან ერთად დაუკრეს დიმიტრი შოსტაკოვიჩის, დიმიტრი კაბალევის, ალექსი მარკავარიანის, თორა თათაქიშვილისა და სხვათა მუსიკალური ნაწარმოებები.

— რომელმა კონცერტმა დატოვა თქვენზე ყველაზე უკეთესი შთაბეჭდილება?

— შეიძლება თამამად ითქვას,

კიორისი არამშენებელი ახალ-
ისი ბუბა-მოსახარებისა ზაგვიან.
ამი პატივით ზაგვიან სპარსეთის
აპაქალი „პატიული შემოღებ.“
აი-ღირებობი ბ. შიშინი.
ვილი.

სასწავლის მონაწილეთა რიცხვი კი-
დე მეტად გაიზარდა.

მანანა დლიძე ახალგაზრდა მე-
სიკათმეოდენ ახალგაზრდა მის-
ჯი გვიანტერესებდა წმინდა საშემსრუ-
ლებლო ისტატობის შეფასების
ფელსასხრობით.

— პატრეკემული მანანა, მუსიკა-
ლური დღესასწაულები ერთგვარი
დემონსტრაციაა, საბავშვო მუსიკის
ენაში შექმნილი საუკეთესოს გამო-
ყოფა და ლაურეატების დასახელებ-
და. გაქმაცხოფილებთ თუ არა კვი-
რეულის მიმდინარეობის ასეთი ფო-
რმა? რა შთაბეჭდილება მოახდინა
ზეიმის მხატვრულმა და პროფესიუ-
ლმა დონემ? — ვითხებთ ახალგაზრ-
და მუსიკისმეოდენს.

— მართლაც საბავშვო მუსიკის
დღესასწაული ანალოგიური ფესტივ-
ალისისაგან იმით განსხვავდება,
რომ ამ არ ხდება ქუჩურის მიერ ცა-
ლკეული შემსრულებლებისა და კო-
ლექტივების შეფასება. ყველას ეძლე-
ვა საბავშვო უჩვეულო თავისი შესა-
ლებლობა. საბოლოოდ, ასე თქვათ,
ყველა გამარჯვებულ გამდიდის. მაგ-
რამ ეს, ბუნებრივია, არ ნიშნავს, რომ
ჩვენ ამ გამოსვლებში წმინდა მხატვ-
რული დონე არ შევფასეთ და სიახ-
ლეებსა და საინტერესო მხა-
რებებზე ყურადღება არ გვაქმავი-
ლოთ, ვერ ამოვიციხით მიმდინარე
წლის მუსიკალური შემოქმედების-
ათვის დამახასიათებელი ტენდენცი-
ები, ვერ დაინახეთ წლევანდელი
და გასული წლების საშემსრულებ-
ლო თუ შემოქმედებითი და მხატვ-
რული სპეციფიკის განმასხვავებელი
ნიშნები. ერთი სიტყვით, ჩვენ, ვინც
უპირატესად საბავშვო მუსიკით
ვართ დაინტერესებულნი — მუსი-
კათმეოდენები ამაზე უკეთეს ასა-
რებს ვერც კი ვინატრებთ. ბუნებ-

რივია, მუსიკალურ კვირეულებზე
გამოკლებული ტენდენციები
ფისრება და განზოგადება

— ისტატობის თვალსაზრისით
რომელ სტატიკებზე გამოარჩე-
ვით?

— შესანიშნავი პროგრამებით წა-
რსდგენ მსმენლების წინაშე თბი-
ლისის მუსიკალური სკოლების აღ-
საზარდლები, საშუალო სკოლების
და მხატვრული აღზრდის სასკოლის
არსებული მხატვრული კოლექტივე-
ბი, პიონერთა სასახლის გუნდი, რო-
მელსაც მართლაც რომ დიდებულ
ტრადიციები აქვს, 123-ე საშუალო
სკოლის თეიმოქიმედი სასპერო
დასი, ამ სკოლის ნორჩმა მომღერ-
ლებმა დადგეს ვერჩიკის ოპერა
„ქრიკინა“ და შესანიშნავად გაა-
რთეს თავი ამ რთულ საქმეს.

— ინდივიდუალურ შემსრულებ-
ლებზე რას გვეტყვი?

— განსაკუთრებით დამახასიათებელი
თავი მსმენელს ზაქარია ფალია-
ვილის სახელობის მუსიკალური
სკოლის აღსაზრდელებმა — ნანა
გამახვილმა, რომელიც უწლის ასა-
რდებდა არის გატაცებული მუსიკით,
ამავე სასწავლებლის მოსწავლეებმა
გია მაქსიმევილმა და ლანა ორა-
გვილიძემ. არჩი ჩიქოვანმა და ხა-
თუნა თვალაძემ განათლების სამი-
ნისტროს ექსპერიმენტული სტუდი-
იდან, და მრავალმა სხვამ.

მაგრამ განსაკუთრებულად მინდა
აღნიშნო ამ კვირეულის ყველაზე
ნორჩი მონაწილეთა მართლაც რომ
შესანიშნავი სტარტი, ეს გახლავთ
სკოლამდელი დაწესებულებების
აღსაზრდელთა კოლექტივები, რომე-
ლათაც შეურევლად საქართველოს
განათლების სამინისტროს სკოლამ-
დელი აღზრდის რესპუბლიკური კა-

რომ ჩვენი ზეიმის ყველა კონცერ-
ტი მაღალ სემიონდულ დონეზე
ჩატარდა, რომელიმე საღამო-კონცერ-
ტის ცალკე გამოყოფა ძალიან
ძნელია. მაგრამ რამდენადაც კვირე-
ულის შთავაზი მიზანი და დანიშნუ-
ლება გასული ერთი წლის მანძილზე
ნორჩ მუსიკოსთა და ასევე პროფესი-
ონალ საბავშვო კომპოზიტორთა
შემოქმედების ერთგვარი შეჯამება
გახლავთ, ჩვენი ზეიმის დღესასწა-
ლს ვეძღვებ სრულყოფილად გამოახა-
დავდა საღამო-კონცერტს, რომელიც
ჩატარდა დღევანდელ „ქართული კომ-
პოზიტორები — ბავშვებს“, ამ სა-
ღამოზე შესრულდა ნორჩი გამუნ-
ის საფორტეპიანო ნაწარმოებების
ახალი ციკლი „მოწიფის დღიური“,
ლილი იაშვილის, ლილი შვეიცარა-
ვილის, შოთა მილორაფას, ახალგაზ-
რდა კომპოზიტორების რამაშ ქემუ-
ლირას, ვალიკო მადრაძის, ვლადი-
მერ კურტიდის საინტერესო ნაწარ-
მოებები.

ამავე საღამოს თითქმის ნახევარი
კონცერტი დაეთმო ნორჩების შემო-
ქმედებებს.

— რას იტყვით კვირეულის მას-
შტაბზე?

— გასულ წელს მუსიკალურ ზეი-
მზე მოწვეული გვიყავდა მოსკოლის
საგუნდო კოლექტივი „ვესნა“.
წელს კი სტუმრად მოვიწვიეთ დე-
დაქალაქის ქორეოგრაფიული ანსამ-
ბლი, „მკოლონი ვილი“. მუსიკალურ
კვირეულების დაარსების შემ-
დეგ ეს მგობრული კოლექტივების
პირველი გაცვლა-გამოცვლაა, ამ ტე-
ნდენციას მომავალი უფრო გავა-
რფრავებთ, მაგრამ თქვენ ალბათ
უფრო გაინტერესებთ მუსიკალური
ზეიმის წმინდა „ქართული მასშტა-
ბი“. ერთი მეტად საინტერესო ცი-
ფრი შემოქმედია დაჯიხსხელთი. თუ
შარშან ჩვენი რესპუბლიკის ცხრა-
მეტი რაიონის სხვადასხვა კო-
ლექტივმა მიიღო მონაწილეობა კვი-
რეულში, წელს უკვე ოცდაცხრა
რაიონი იყო ჩამბული ამ ზეიმში.
თბილისისა და სხვა ქალაქების გარ-
და მონაწილეობდნენ საქართველოს
107 სოფლის ბავშვები. ვიმედოვნ-
ებთ, რომ მომავალში ჩვენი დღე-



მოსკოვის ანსამბლი
„მკოლონი ვილი“





უკრაინის ნინო ცნოიკიძე



მარიანა ვიდა ხითურაძე და რუსუანა მორჩილავა. თბილისის 112-ე სკოლის მოწაფეაღმად.

„იპარაღმად დიღი ხლოღმენაღ მუღიღიღი. იღი ზაღმღიღიღიღი ზაღმღი ზაღმღი. ზაღმღი, ზაღმღიღმად ზაღმღი ზაღმღიღი ზაღმღიღი. მუღიღი ზაღმღიღიღი ზაღმღიღი. ზაღმღი, ზაღმღიღმად ზაღმღიღიღი.“

რ. ზ. ცნოიკიძე

ტატობას. ხოლო ზოგიერთი მსმენელისათვის აღმოჩენა კი იყო ეს. ასეთი შედეგი ბუნებრივია, თავისთავად არ მივიღოდა. რას იტყვოდი ამ წარმატების საიდუმლოების შესახებ? — კითხეთ სკოლამდელი აღზრდის რესპუბლიკური კანონების მეთოდისტს დიდი თავაფს.

— ამ საქმეში „მთავარ დამნაშავეებად“ უნდა ვივულისხოთ ჩვენი კანონები და განათლების სამინისტროს სკოლამდელი აღზრდის სამმართველო. ჩვენს მიერ შემუშავებული ნორმების მოსაზრებელი გრაფიკი თითქმის მთელ სასწავლო წელს მოიცავს. ამ გვემის მიხედვით სხვადასხვა ბავაბაღების ნორჩი აღზარდულებს სურვილით შედგენილი პროგრამები ეღება საფუძვლად ჩვენს მუშაობას მთელი წლის განმავლობაში. ხოლო ქალაქის მთელი რიგი სკოლამდელი დაწესებულებების პროგრამა ერთად აღებული ქმნის სამართო მუსიკალური ზემოქმედების სამართო რეპერტუარს, რომელიც კვირულზე საგანგებოდ ერთობა ყველაზე ნორჩების შემოქმედებას.

წელს ქალაქ თბილისის ბავაბაღების კოლექტივებთან ერთად კვირულში მონაწილეობდნენ რუსთავისა და გორის ნორჩი აღზარდულებიც.

ღია ორავეღმადი — თბილისის ზაჭარია ფლიაშვილის სახელობის მუსიკალური სკოლის VII კლასის მოსწავლე, საბავშვო კვირეულის მონაწილე:

— კვირეულის ერთ-ერთი საღამო დაღმთო ნორჩ კომპოზიტორთა გამოწვებას. ეს საღამო 30 მარტს გაიღმართა და საღმამოდ დაგეგმასსორება მის მონაწილეებს. გულის ფაქტქაღილთ ვეღლით იმ წელს, როკაჩენი გაგვიღმობდნენ სცენაზე და ხაღლით გავეღლი დარბაზის წინაშე ჩვენს სიცოცხლეში პირველად წარცსდგებოღილთ სკუთარო შემოქმედებით. თითოეული ჩვეგანი უღდიღს პასუხისმღებლობას გრომობდა, მაგრამ მაინც გვეღმდა ორავაჭეგება.

— ამ საღამოს ჩემი დამნაწამოები შესრულდა: „მღეგია“ ვიღლიღოსა და ფორტეპიანოსათვის და „სკერცო-ტარანტელა“ ფღეღტისა და ფორტეპიანოსათვის.

— როღდღან დაიწყე სერიღზულთი მეცადინეობა მუსიკაში?

— მუსიკა პატარაობიღინვე მიყვარა. 1975 წელს მშობღიღერ სო-

ფელ ლანჩხუღითღან საცხოვრებელად ვაღმძოვეღი თბიღოსში და სწყვლად ვანეგარემე მესაღმე მუსიკალურ სკოლაში ჰეღღავოგ ლ. იოსელიანის კლასში ფორტეპიანოს სპეციაღობით. კომპოზიციაში ვეცადინებოღი და დღესაც ვეცადინებოღი კომპოზიტორ აღექსი შანიღსთან. 1976 წელს მონაწილეობა მიღელ საჭაროველის ხეღღეგების მუშაოთა სახეღბო გამართულ კონცერტში, სადაც პირველი ხარისხის დიპღომი დეღმასტრე, ამავე წლის მარტში მონაწილეობა მიღელ ბავშვთა და მოზარღთა საბავშვო მუსიკის კვირეულში, სადაც შესრულდა ჩემი ნაწარმოებები — „სონატინა“ და „საფორტეპიანო გარიაციბი“. 1977 წელს ატეტემგერში ჩაიღრიცხე ზაჭარია ფლიაშვილის სახეღლობის მუსიკალურ სასწყვეღებელში ფორტეპიანოს სპეციაღობით ჰეღღავოგ ი. ფხაკაღის კლასში. ჩემდა საღმენიღეროდ, კომპოზიციაში ისეღე მამეცადინეს აღქსან-ცაღმი შანიღმე, რომელიც დღიღი მონღღმებით ცღიღობს მაზიარის მუსიკალური ოსტატობის საიდუმლოებებს. საერთოდ, დღიღი პატრიცეღმითა და სყეყარულთი ვარ გამსწყვეღული ჩემი საყვარელი მასწყვეღლებისადმი, რომღებმაღც დღიღი ამაღე დაღმღეს, რათა ბოღღმედ მეგარწიღი მუსიკალური სამყაროს სიღაღედ და მომიღეღეღლობა.

— შენი დამოკღებუღება ცალკეული კომპოზიტორებისადმი და, საერთოდ, მუსიკისადმი...

— „ახლოღმები“ გახღდნენ ჩემთვის ეენის კლასიკოსები, მე-19 საუღუენის რუსი კლასიკოსები, ჟაროფელი კომპოზიტორები — ფლიაშვილი, ბალანჩეაღმე, მაკუაგარანი. მიღდაღეს ხაღბღბიღი სიღღღეღები. ჩემს ცხოვრებაში მუსიკა ძირითადი საგანია, რომელსაც ყველაზე მეტ დროს ვუთმობ.

უხეღებოდა ქალაქს საგანგებოღი მუშარღობა ვაწყეღობღება. ბავშვთა ყრიაღუღობღდნენ ფიღარმონის საკონცერტო დარბაზში, აქ მოყავათ თავი დღღებდა და პეტრეღბი, სცენაზე გამოღღიღდნენ ჩვენი მუსიკალური კულტურის ხეღღიღღელი დღღიღი მესყვეურის და მეღროღმეღი.

მაღი მღღღეღავი ზღმები დარბაზში ვეღარ ეტღვოდა, და ქუჩებში იღყებოდა სიღღღეღებით, სახეღბო ჰანღეღბით.



როგორ იყინება ის?

უმეგობროდ იშვიათად თუ არსებობს ვინმე. მეც შეავსე ძალიან ახლო მეგობარი, იგი ქუთაისში ცხოვრობს და ჩვენსავით ირინე ჰქვია. მე და ირინე ზაფხულში ერთად ვისვენებთ ხოლმე, სხვა დროს კი რეკულარულად წეროლებით ვატყობინებთ ერთმანეთს ჩვენს ამბებს. ირინე მკვიანია, ნაკითხი გვგოა და ზოგი მისი ბარათი მოთხოვნიან მგავს.

ამას წინათაც მივიღე მისი წერილი და რატომღაც ვაღაფწყვიტე, რომ თქვენთვისაც გამეცნო იგი, უფრო ზუსტად, ამ წერილის საწყევრით:

„...ხომ ვახსოვს, მესამე მეოთხედში სხვაი ოთხიანი გამომყვა. თავს სიტყვა მივეცი, ბოლო მეოთხედში გამომვარჯობ-მეთქი. მაგრამ უკვირებოდა და დღერთი იცინავდა, ნათქვამია: რაღაც უსაშველო გრიპი დამეპარათა და ჩამაწვინა. თითქმის ორი კვირა ვაცდენდი გაკეთილებს, მოუთმენლად ველოდი ხოლმე სკოლიდან ჩემი დის, მანანას დაბრუნებას — იმას მომქონდა ახალ-ახალი ამბები. მაგრამ მალე მანანაც გვერდით მომიწვა. ახლა უკვე ცირა მასწავლებელს ველოდი — იმან იცის ხოლმე ავადმყოფი მოსწავლეების მონახულება. მაგრამ, როგორც ჩანს, დრო ვერ გამოძებნა, თუმცა შრომიდან კი გვაჯანსაღობინა ყურადღება: დედას შეხვედროდა და ეთქვა:— „ბავშვები მომიკითხეთ, ვაამხნევით და ბოლოში მომხადეთ, რომ ვერ ვინახულებო“... აი, ასეთი ქალია ცირა მასწავლებელი.

წიქვით ასე მე და ჩემი დაიყო და ვაუარადებით ვაზაფხულის ქარის იდგმოდ ზუზუნს, თვალს ვადევნებდით, როგორ შევადო ნუში და ტუქუ-მალი, როგორ დასცივდა ხეებს ყუავილები და მასწინე იფეთქა ხახხხას სიმწვანებე...

ერთ დღეს თანაკლასელი მოგვარა

მეწვია. დაწვრილებით მოვაყოლე კლასის ახალი ამბები, ვინ ცუდობდა, ვინ აცდენდა გაკეთილებს, რომელ საგანში ვინ გაიძახე, ვინ რამი ილა და ა. შ., ერთი სიტყვით, ათასი წვრილმანი. სტუმარმა სხვათა შორის მიამო, რომ გვიამ ფიჭვის გაკეთილებზე მისწავლებელს უთხრა, ირინე რაში დავინახეო. გამიკვირა, მაგრამ რაჟი ველოდი, რომ გვიგი, ცეტა არ იყოს, ენაჭარტალა ბიჭია, მისი ნაწავყვისთვის დიდი ყურადღება არ მიმიქცევია. მაგრამ როცა სტუმარმა დასძინა, გვიცხ ნათქვამი ნინო მასწავლებელმაც დაამოწმა — კი, მეც მოკვირა თვალიო — გულს შემომეყარა, გავჩრდი. თანაკლასელი რომ წავიდა, თავსტყვივინა მიმატა, სიტყვამაც აწიწა და ხმაშალა ადვრიალად.

მომიტევინ ჩემმა ძვირფასმა მასწავლებელმა, მაგრამ ნინო მასწავლებელი მე გამორჩევიტ მოკვირს და უფრო ამიჯომ მატკინა გული მისმა უნდობლობამ: მე ხომ არსდებოდი მიცილა ასეთი ეჭვის საბაბო?... შარშან სასწავლო წლის დასაწყისში, ერთადერთი შემთხვევა იყო, რომ გაკეთილების არცოდნაში დამიჭირა. მამის პატიოსანი სიტყვა მივეცი, ეს არ განმორღებდა-მეთქი, და სიტყვისთვის არც მომალატინა. თუ რაიმე დაკარგულას მიმოცემს, პირდაპირად ვასრულებ ხოლმე. ჩემი სიმაჟათა და სიყვარული თვითონაც შეუინწინავს და მომფრეზინა კიდევ, თავზე ხელი აღერისთ ვადაუსვამს. ახლა? ახლა რაღა მოხდა? ვითომ ვინმეში შევიწვადლ?... ჩემზე როგორ იფიქრა ეს, როგორ?...“

არც კი ვიცო, რატომ მოგწერეთ ეს... იქნებ სჯობდა, საიღუმლოდ შემენახა?..

ირინე ჩამძი, თბილისის 48-ე საშუალო სკოლა, VII კლასი.

უპირობა პრ გვეპატიება

ეს ამბავი შარშან, ოქტომბერში მოხდა.

მერვე-მეათე კლასის მოსწავლეები, ტრადიციისამებრ, შრომითი პრაქტიკის გასაუღმლოდ სიმინდის ყანებში წავეყუყუნეს—მოსავალი უნდა აგველო.

კომლემურნიებმა კარგა მოზრდილი ფართობი მოგვიჩვენეს. შეხებდით და,

ცოტა არ იყოს, შევკრიბეთ, მაგრამ მერე ჩვენი შესაძლებლობანი აწერდა დაწვინეთ და ყველაში შევთანხმდით, რომ თუ საქმეს სწორად და თანაბრად გავინაწილებდით, სამუშაოს დასრულებას ნამდვილად შევძლებდით.

დავიწყეთ ტეხა, თავდაპირველად კვალა ერისხლეცადა შრომობდა და ორივედ საათში ფართობის ნახევარი მოვიწავრეთ. მაგრამ მალე ზოგმა დაღალა მოიმიწეზა (განა სხვებიც არა დაიღალენ?) და სიზარმაცემ დარჩია ხელი, ამხანაგობაც დაივიწყა და აღებული ვაღდებულებაც: შოლა, სა-მუშაოზე გული აყარეს, სიმინდის ღეროების ფეხის კვირთ აქცედნენ. ზოგ ტაროს მოუტებავად ტოვებდნენ.

ეს რომ ოქტომბრელებს დამართოდო, კიდევ შემიძებოდა პატივით, მაგრამ უფროსკლასელებს განა გვეპატიება უპირობა, დაუდევრობა და უყვარებობა?

ლულა ძაბაძი, ვაჟაფშაბაძის 1-ლი საშუალო სკოლა, IX კლასი.

ჩვენი რაში მოინახავა

ჩვენი რაშიმე ყველა თემურელია. ცდილობთ ვაწუკოთ ადამიანებს სისარული. ვებმარებთი მარტობელა ოჯახებს, მოხუცებს: ვუსუფთავებთ ენო-ქარს, ვუმსაღებთ შუშას, ვეშკეტიბთ საოჯახო საქმიანობაში.

აქტიურად გამოვინებურეთ ვადაძახილს „სწორება კომუნისტებზე“ არ გვეავს არც ერთი ჩამორჩენილი მოსწავლე: დავუმეგობრდით კიევულ და კალუგულ პიონერებს; ჩავატარეთ დისპუტი თქმაზე: „შნად ხარ თუ არა შენ კომკავშირში“ შესასვლელაში; მონაწილეობა მივიღეთ სამხედრო-სამწყობრო სიმღერის კონკურსში; შეხვედრა მოუწყეთ ჩვენსოფელელ სტრუდენტ კომკავშირელებს; შევადგინეთ ერთობაზე მეტი ჭართი; შევადგინეთ ჩვენი სოფლის შრომისა და ბრძოლის გმირთა ცხოვრების ამსახველი ალბომი; შევისწავლეთ მშობლიური სოფლის ისტორია.

პიონერულ საქმიანობაში წარმატებულისთვის ჩვენი რაშიმე ქების სიკვლით დაჯილდოვდა.

ირა ბაპაძა, ოჩამჩირის ჩაიონის, კიხლის საშუალო სკოლის VII კლასის რაშიმე ხაბ. მის თავმჯდომარე.



საქმი პუკუსუპატი

ჩვენი პიონერული რაზმეული ზოია რუხაძის სახელობისაა. რაზმეულის პიონერ-მოსწავლეებს კარგი შრომითი ტრადიციები აქვთ.

მეათე ხუთწლედის მეორე წელი ჩვენ-

თვისაც შრომითი დიდების წელი იყო. თითოეულმა პიონერმა პირნათლად შეასრულა ნაკისრი სოციალისტური ვალდებულებანი ვმონაწილეობდით სხვადასხვა ოპერაციებში. ოპერაციაში „პიონერული რელსები ბაშს“ შევაგრძევეთ და სახელმწიფოს ჩავაბარეთ 1500 კმ კართი, ნაცვლად გემით გათვალისწინებული 1000 კგ-სა; ოპერაციაში „მილიონი სამშობლოს“ მოგვკრიფეთ და სახელმწიფოს ჩავაბარეთ 32 ტ ჩაი, ნაცვლად 29 ტონისა; ოპერაციაში „მწვანე სამოსი“ დავრგეთ და გავახარეთ 100 ძირი იზაბელას ნერვი, შევავსეთ დენდრარიუმი, ოპერაციაში „ნობათი წიქარას“ მეცხოველეობის მტკიცე საკვები ბაზის შექმნის მიზნით დავამზადეთ და სახელმწიფოს ჩავაბა-

რეთ 9,5 ტ თევა, ნაცვლად 9 ტონისა; შაბათობის თანხა 60 მანეთი მოსწავლეთა შრომის ფონდიდან გადავრიცხეთ ჩუკოტკის ფონდში.

შრომა დაგვიფასდა. მიღწეული წარმატებებისათვის პიონერთა რაზმეული დაჯილდოვდა ფსიხანი საჩუქრით და კომპაგვნირის რაიკომის სიგელით.

საქართველოს ახალგაზრდა თაობის დიდ ფორუმს, კომპაგვნირის XXI ყრილობას ჩვენც მოვუშაადეთ ნობათი. ჩვენი რაზმეულის პიონერები აქტიურად ჩაებნენ ოპერაციაში „პიონერული რელსები ბაშს“, აგრეთვე ოპერაციაში „თეთრი ფარის“ ორთვიურში. რაზმი რაზმს ეჯიბრებოდა, რგოლი — რგოლს ეველახე მეტი ჯართი და მაკულატურა მე-4, მე-5 და მე-6 კლასებმა პიონერებმა შეაგროვეს. პიონერთა საქმი-



მიწა იყო კეთილი, თბილი და ქვე-
ლი გემოს! ფერადი: წითელი, ყუ-
თელი, ლურჯი, მწვანე.
მიწაზე ცხოვრობდნენ ბავშვები
და ცხოველები: სახლები არ იყო.



მერე ყვეოლებმა უთხრეს მიწას
„მოგვეციხა სულ თეთრი ყვინჯი...
შენ ჭრელი ხარ! ლაქა...“
ციტა ფერი. მიწა იყენებდა
მთელი თავისი ფერი მისა ყვეო-
ლებს. ყვეოლები გახდნენ ფერადნი,
მიწა კი მავი.

რად უნდოდათ სახლები? სახლები
იპისათვის არის რომ ბავშვებს არ
შეესკოდეთ. მაშინ კი არ იყო სიტყვა
მიწა იყო კეთილი და თბილი... იყო
კიდევ დღი, თეთრი, ცივი მზე და
ბევრი თეთრი, სულ თეთრი ყვეო-
ლი.

ერთხელ მშემ უთბარა მიწას. „შენი
სიბოთ ვერ მათობა, შენ შარხა
ხარ, მე სულ მცოვა, მომეცე ციტა
სიბოთ“. მიწა იყო კეთილი და მთე-
ლი თავისი სიბოთ მისცა მზეს. მზე
გახდა ცხელი, მიწა კი ცივი...

მხოლოდ გვირგვინმა უთხრეს მი-
წას: „ჩვენი არ გავნა არაფერი, ჩვენ
რადღაც კარგად ვართ შენთან“.
მიწას ძალიან უყვარდა გვირგვინ-
ები. მას პატარა სულ პატარა ყვითე-
ლი ლეკვა დაჩა და ეს ლეკვა
გვირგვინებს ანუქა. გვირგვინებმა გაი-
ცინეს და ეს ლეკვა გულში შეინახეს.
მიწა დარჩა ცივი და შავი. ბავშ-
ვებს შესკვდათ და სახლები აიშე-
ნება. ცხოველები კი ტყეში გაქცნენ
და იქ დაწყეს ცხოვრება, რადგან
ტყეში მიწა კიდევ არის კეთილი და
თბილი.



ანობას მესამეკლასელი ოქტომბრულე-
ბიც გამოეხსნაურნენ. ყრილობის დამთავ-
რების დღისათვის ჩვენმა რაზმებულმა
წლიური გეგმა გადაჭარბებით შესა-
რულა: გეგმით გათვალისწინებული 1
ტონის ნაცვლად შეგვეკროეთ 2 ტონა
ჯართი და 200 კილოგრამი მაკულა-
ტურა.

ამამად რაზმული იბრძვის კომკავ-
შირის 60 წლისთავის იუბილეს ღირსე-
ულად შესახვედრად.

დაიწყო მესამე ეტაპი გადაძახისისა
„სწორება კომუნისტებზე“! რაზმებულმა
ასალი ვალდებულებები აიღო. თითოეუ-
ლი მოსწავლე საკარმიდამო ნაკვეთზე
და სკოლის საცდელ ნაკვეთზე დარგავს
და გახსარებს ორ-ორ ძირ იზაბელას,
აქტიურ მონაწილეობას მივიღებთ კო-
მუნისტურ შაბათობაში, ბრძოლას გა-

მოეცხადებთ ფორმალიზმს, ავამალ-
ლებთ სწავლის დონეს.

ლ. სიანიავა,
მეორე ლესიზინს რეაქციონი სკოლის
უფროსი პირენიხელომლანელი.

**საკომპლენ
და
საკუთარი**

რაკი ადამიანი გჭვია, ამ სახელს გა-
მართლება სჭირდება და სიტყვაც ადა-
მიანური, მართალი და უტყუარი უნდა
გქონდეს.

„...აკვი სიტყვის პატრონი უნდა იყ-
ოს!“ — ეს მარტვი წინადადება შინა-
არსით საკმაოდ რთულია. პირადად მე
მჯერა: ადამიანი სიტყვის შესრულე-
ბას მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეძ-
ლებს, თუ მას შეგნებულ აქვს, რომ

არსებობს ამ სიტყვის შესრულების სა-
ზოგადოებრივი საჭიროება. თუმცა მარ-
ტო ამს შეგნებაც არ კმარა: ადამიანმა
ეს საჭიროება საკუთარ მოვალეობადაც
უნდა მიიჩიოს! აი, ამის შედეგე არ
იმედი უნდა ვეიწიოთ, რომ სიტყვა
საქმით დავირგვინდება.

რა თქმა უნდა, პიროვნება, რომე-
ლიც სიტყვას მხოლოდ იმ მიზნით დებს,
რომ ამხანაგების დაეინებულ, გამომე-
დელ მზურას თავი დააღწიოს, ნათქვა-
მის შესრულებისათვის სულაც არ იზ-
რუნებს, რადგან სიტყვის საქმედ გადა-
ტყვის საზოგადოებრივი აუცილებლობა
შეგნებულ არა აქვს.

მე ვფიქრობ, რაც უფრო მეტი სიტყ-
ვის კაცი იქნება ჩვენს რიგებში, მით
უფრო უკეთესი გახდება ცხოვრება.

ნიწალი ბაზაიზოვილი,
ქიათრის რაიონის ლეიოზის საშუა-
ლო სკოლა, X კლასი.

კ. მარტოს სსს. სსს. სსს.
სსს. სსს. სსს. სსს.
სსს. სსს. სსს. სსს.

ჩენი გაუმჯობესება

დედულეთს მიმართაობა

აი, ზაფხულიც გვეწვია, აგვიფურადა ველები. თქვენივე მოვლივარ, ქედებო, მოვლივარ, მოგეფურებთ.

მთაო, გადმიშვი ზვიადო, გზად ამაშირე ხეები, ჩემო ნანატრო ეზურო, შემომბაგებე ჩქერები.

ნიავის რაშით მოჭერივარ, გულში რეკავენ ზარები, დედულეთს მიმჩქარება, მთებო, გამიღეთ კარები.

პაბაა წიკლაური, თბილისის მე-16 საშუალო სკოლა, VI კლასი.

ხეპი, რაპაჰ კახიძე, ხელაჩუკურის რაიონი, ახალი სოფლის საშუალო სკოლა, VII კლასი.



ფრიდონ გუნდაძე, ზესტაფონის მე-3 საშუალო სკოლა, IV კლასი.

შოთა რუსთაველი კახა ბაგინაშვილი, თბილისის მე-9 საშუალო სკოლა, V კლასი.

მამას

დღეები სისარულს მომიტანენ, წლებიც სიბეჯითით გავა; როგორც ანთებული ლამპარი, ლექსები მომყვებიან, მამა! მომეაღს იმედით ვუყურებ და მხოლოდ შენი გზით წავალ, შენთვის ლექსებია ყველაფერი და მეც გაგახარებ, მამა!

ნანა ფირცხალაშვილი, ზუგდიდის მე-3 საშუალო სკოლა, V კლასი.



ქართულის დედა

სერზე დგას ქალი, ქართული ქალი, სელთ რომ უპყრია თასი და ხმალი.

ქალი მზეც თვალებს უსწორებს თითქოს, მზეც მოღიმარი ხის კვირტებს გვიბოძებს. რეკს ჯაზაფხულის საამო ზარი. იცვლება დღე და იცვლება დარი, მაგრამ იქ, სერზე შემდგარი ქალი არის ყოველთვის მშვიდი და წყნარი.

ია ავალიშვილი, თბილისის მე-18 საშუალო სკოლა, VI კლასი.



ალიო მირცხულავა



დაბადების 75 წლისთავი

რომელ ქართველ პოეტს არ უმღერია საქართველო-სათვის ამ მხრივ, ცხადია, არც ალ. მირცხულავა უოფო-ლა გამონაკლისი. დღესაც გვხვობავს სამშობლოსადმი მიძღვნილი მისი გულითადი სტრიქონები:

აი ქვეყანა, სად უნაყოფოდ
უბრალო ხეც კი არ დარჩეულა,
მთა ჩახვეულად მთას ეფარება,
შიგ ეღვასავით გზა დარჩეულა.
გინდა მთელი დღე უსმენდე ნიაგს,
რომ სიხარული იგარძნოს მხედულმა,
მიღამო პურის ნიაგის მიაქვს
შშის შადრევნებით ცა გარდევულა.

პოეტი-ტრიბუნი განსაკუთრებით აქტიურად იღვწოდა სამამულო ომის წლებში. ომის თემისადმი, საბჭოთა პატრიოტიზმისადმი მიძღვნილი მისი მრავალი ლექსი საშოქალაქო ლირიკის ქეშმარიტ შედეგად იქცა. პოე-ტის ხმას ისმენდა მთელი საქართველო, იარაღსამშენი და ფეხზე დამდგარი. როცა მტერი კავკასიას მოადგა და საქართველოს მიწა-წყალს დემუქრა, პოეტი საბრძოლო მოწოდებით მიმართავდა შრობილურ ხალხს:

დასცხეთ, დაპკარით, ბიკებო,
ეცნახო მათი ძირი მე,
სად შეგულენა სამშობლო
მტრებისთვის გასაწირი მე!

პოეტმა თავისი აზრის, განწყობილების გამოსახატა-ვად მიაგნო ნაწ, ჰაეროვან ფერებს; მისი ლექსი ლალია, მსუბუქი, შინაგანი რიტმით გამსჭვალული. მრავალი წრფელი, სიხალის გრძობით გათმობარი, მძაფრი აზრით შეზავებული, ღრმად იდეური, კოლორიტული სტრიქო-ნი სასიმღეროდ აიტაცა ხალხმა.

ალიო მირცხულავამ დიდი ამაგი დასდო ქართულ სა-ბავშვო მწერლობას. პოეტის ერთ-ერთმა ძირითადმა თვისებამ, — ღრმა აზრის ლალად, მარტივად გადმოცე-მის უნარმა, — მისი პოეზია ბავშვებისთვის იოლად ხელმისაწვდომი გახდა.

პოეტი ერთხანს თურხად „პიონერსაც“ რედაქტორობ-და, ეს ის დრო იყო, როცა ამ თურხალის მკითხველები თქვენი პაპები და ბებები იყვნენ; იმხანად თვითონ ახალგაზრდა პოეტი, დიდი შემართებითა და სიყვარუ-ლით უძღვებოდა ახალგაზრდადგულ „პიონერს“.

გაივლის წლები, თაობები შეენაცვლებიან ერთმანეთს. მაგრამ ალიო მირცხულავას სახელი, ასე მგზნებარედ რომ უმღერა სამშობლოს სიხარულს, მის გულსტიკი-ვილს, მარად იცოცხლებს. „ჩემი ლექსების ქექა-პუბილი კიდევ მრავალჯერ გამოერდება“. — ამბობდა პოეტი ერ-თვან და, მართლაც, მის ლექსებს კვლავაც მრავალჯერ დაინტერესებენ ბედნიერი საქართველოს შვილები.

ალიო მირცხულავას სახელი პირველად 1921 წელს გაისმა და მას შემდეგ, ბარე ორმოცდაათი წლის მან-ძილზე, პოეტი-მოქალაქე, პოეტი-კომუნისტი მუდამ ხალხის, ქვეყნის გულისტიკვილით ცხოვრობდა, უმღერო-და ალაღკაცობას, შრობილურ მხარეს, ბუნებას. ალიო მირცხულავამ იმთავითვე გამოკვეთა თავისი პოე-ტური მრწამსი და მთელი ცხოვრების მანძილზე შე-საშური ერთგულებით მიჰყვებოდა არჩეულ გზას. პოე-ტისათვის უცხო იყო ცხოვრების პასიური ჯვრება თუ რაიმე მინორული მანგები. სული მისი მუდამ მობოქ-რობდა, აქტიურობდა, წინ მიილტვოდა. პოეტი-მოქალა-ქე სისხლითა და ზორციით ერთგული იყო რევოლუციის ტრადიციებისა. დროის იდეებით გამსჭვალული, იგი თავ-დაუწოვავად იბრძოდა ახალი ცხოვრების დასამკვიდრებ-ლად. თავისებურ აპოთეოზად ვასდევს პოეტის მთელს შემოქმედებას ჯერ კიდევ უკანაობის უამს ნათქვამი სტრიქონები:

და ვფიქრობ ასე: ნუთუ ბრძოლა ამით გათავდეს,
რომ კუნძულივით, მკერდზე კიდევ დარჩა იარა,
ორივე ხელით ამოვიხარო საკუთარ თავლებს,
ამდენმა ბრძოლამ უშედეგოდ თუ ჩაიარა.



ინკო
პუბლიცისტი

ჭოღო

მხატვარი
ლ. ზარბაზიშვილი

ბანკირებს

მოთხრობა

ბებია საყარძელში ზის და ეურ-
ნალს ათვალევებს. ტელევიზორი
ჩართულია, მაგრამ ბებია მისკენ ხა-
ნდახან თუ გარბედაც. ალბათ არ აი-
ნტერესებდა. მამა კი რობო. ფუფუფულა
ღივანზე მოყალბათებულა და ეყარას
თვალს არ ამოივებს — ფილმია იმ-
ზე. შამას ძალიან უყვარს ასეთი სუ-

რათები. მეორე ოთახში ჩემ და მე-
ცადინეობა. ტელევიზორი დაბალ
ხმაზეა დაყენებული და ჩემი დის გა-
ბმული ბუტბუტუტ მესმის. არ ვიცი,
ზეპიოდა -წაყვალაბს ეს გოგო ვაკე-
თობებს თუ რა არის... დედა წამე-
ფუწმე მიდი-მოდის, მოვა, ერთი-ორი
წუთით შეხედავს ტელევიზორს. მე-

ჩემი ისე გაიტყევა დედამ ენეველი
ასე იცის. თუცა რა ქანს, მოულოდ
არა აქვს მე? მეც ფილმს ვიყურებ
მამაზე ნაკლებ არ ვიყურებ. ჩემს
თები, სადაც იმისა მაგრიან გული მი-
ჩიქიქობს, თითქმის ეცლებზე უზი-
ვარ, ვიცი, დედას ან შამას ან რე თუ
გვიან გაეანსენდები და შემომბოლვე-
რენ: „აჲ ჩან უზიხარო“. აჲ არ
ამყდა, რისაც მეწინადა: მამაჩემმა
ჩემკენ შორიროც ისეირი და ისეთი
შეშფოთებული ხმით მკითხა, თით-
ქმის რაღაცა საშინელება მოხდაო.
— შენ რავე ტელევიზორს უყუ-
რებ? ნუთუ არაფერი გაქვს სსწყე-
ლო?

— შამა ვისწავლე, მამა.
— აბა, როდის ისწავლე. რავე მე
მოვიცი. შენს ხელში წიგნი არ და-
მინახავს!
— ისწავლა. შეილო. შენმა სიკო-
ცულმა ისწავლა. წელან სანამ მოხეი-
ლოდი. კობულაბა წიგნს. — გა-
მოიქომაგა ბებია.
— ისწავლა! მე შენ გეტყვი. ხელ
ხუთიანზე ჩაბელებულს გაყეითი-
ლებს...
როცა ასეთი დაკინეით იტყვიან
ხოლმე ჩემზე რამეს, უბედურ გრძე-
ბაზე ვეცდები. მთლად მარტო ვეგანობ
თავს. ასე მგონია, რომ არავის ეყუყუ-
რებარ, არავის ეცულებდი. თუ სათუ-
ლავემო არ ჩემგანდებ ბებია! — მამა-
ჩემი დედას, მხოლოდ ისა მყავს
ქობავად. ზამთრობით ჩვენთან აისი
და სულ ჩემს მზარეუბა ხოლმე. დე-
დაჩემს აბა რას ეტყვის. მამაჩემს კი
მუდამ პირში უდგამ. ახლაც არაფე-
რი დავლით.

— რა გინდათ ამ ბიჭისაგან. რა-
ტომ თავს არ დანაიბებთ? თქვენ თუ
არ იცით, სხვისაგან პირს არ გაგიგო-
ნათ, რომ სკოლაში ბევრს აძლევენ
სასწავლას და ბალებზე ვერ ერევიან?
ახლა სხვა რაღაცეები ხომ აქვს. აბა
ხუთიანი როგორ უნდა მიიღოს?

— რატომ არ უნდა მიიღოს. დე-
ლი, რატომ? რა აკლავა. ტანსაცმელი.
ფეხსაცმელი თუ საკმელ-სასამელი?
აღარ გასთვას. სკოლაში ქალაქებში
რომ დაედოდი და მარჯალზე კიდევ
ათასი საკეზეველი მელი? მე თუკი
ცსწავლობდი ხუთებზე, ამან რატომ
აღარ უნდა ისწავლოს?!

— მართალია. შეილო, გაკირეება-
ში დათამაზებ. სიღარიბე იყო.
იმმა დავცავი უყენ. მაგრიან მა-
შინ ამდენს როდის ასწავლდებენ?

— სანაყიროდ. სხვა საქმეც მჭი-
ნდა. დედი, ჩისქილბო სავსეკვი და-
მჭკონდა. ტყუარს მეშამა მე ვეზღებო-
დი, ვიოხინდი, გმარავდი, ეს კი პირზე
აბა ფიქრობს და წყალზე სკოლის

გაკეთოლები უნდა ისწავლოს. მუსკა და უცხო ენა! სპორტშიაც რომ გამოჩნხვდის თავს, ეს ხომ მთლად უცუთსია იქნება!

ბებია მამაჩემის სიტყვებზე პირი აქით მივბრუნდები და ჩიბუბუტავ:

— ვიპ, პა, რა ამავერა აძღვნი რა-ვე, ლეში ხომ არ არის ე თითისტრო-ლა ბალო!

ისწავლაც არის და სწავლაც! სწორადაც ხუთებზე უნდა ისწავლოს, სამფეცოხზე რომ ვეუბრებ შეყვანას, ხუმრობა ხომ არ არის! — ლაპარაკში ჩაერთა დედაჩემი.

ბებია მხარზე ხელი მომიათუნდა და თავისებური ღიმილით მიიხზა:

— ექიმნი გამოხვალ, შვილო? ავად რომ გახვდები, მომარჩენ?

მე არაფერი მითქვამს, მხოლოდ შევიძუმწმე და მხარი გავითავისუნელ ბებიას ხელისაგან.

— რატომ არ უნდა გამოვიდეს, უცუთეს რას იბრჩენ? ექიმნი ღმერთთა, დამაინის სიციცხლე აბარია. ახლავარბაღში მე ვოცნებობდი ექიმობაზე და ეერ მომიხიზბდა, ჩემი შვილი მარც გამოვიდეს... — ბოლო სიტყვები ის ნაღვლანად თქვა დედას, რომ შევიძლავა.

— მართლაც, ექიმს ვინ სცობია! თუკი მოინდობენ, ჩვევს არაფერს დავალები, ხელს შევიწყობი, მაგრამ, რა ვიცი, ისწავლოს? ზარმაჯია, ზარმაჯი! ამა ალა დასაჩ: მერვე, მეცხრე და მეათე, ამა წელიწადში თუ არ იჯობია, მუდალს ვერ მიიღებს ისე კი ძნელი იქნება საიკეთირონზე შესვლა. თუმცა არც სასოფლო-სამეურნეოა უცლი. — თქვა მამამ და ბერე ჩემგენ შემობრიალდა:

— ადერ, შვილო, ახლა ცოტა კიდევ წაიმიცადინე და ძილის დროც მოვა.

ავდეტი, ჩემს თათხში შევედი და მაგალი მვიუეჭეი. სხვა დღოს ჩხუბით დამთავრდებოდა ასეთი საუბარი, ახლა კი მშვიდობით ჩაიარა, ვადარჩი. მიუხედავად ამისა, არაფერის გავუთქმა არ შემიძლია. მხოლოდ ვიფიქროს მინდა. ისევ ყურებში მდებარე მამეჩემის სიტყვები: „ჩვენ არაფერს დავალებთო“. მართლაც არაფერს გავალებენ მე და ჩემს დას. კარგს გავაქმენ, კარგს ვაგახურავენ, სასმელ-საჭმელზე ხომ ლაპარაკი ზედმეტია, თითქმის ნატვრის თვლილი აქვით, რასაც მოვისურვებთ, მაშინვე გააჩენენ ხალხი.

დღა დიდ მალაზაში საქონელ-მცოდნელ შემოხმობს, მამა მთავარი იხინერია. ამა ამისთანა ზაღისი შევიწმინდა და უნდა გაუკირდეთ! ჰოდა, მამაჩემისა და დედაჩემის ახრით, სორცხვილიც კია, რომ მე და ჩემმა დამ

კარგად არ ვისწავლით, ჩემს დას და უკრის, ბეჭითი ვიგონაა, სკოლაში სულ ხუთებს ღებულობა, არც მუკაკში ჩამოვიხარა, ინგლისურზე ხომ დადილი და დიდის. კიდევ კარგი, ის მანკე უხავებს გულს დედას და მამას, თორემ რა უშველიდათ — მე-ითხე ვკასის შემდეგ იფიქრათ ვღებულობ ხუთიანს, თვალწინ მიდგას დედა, როგორ უხარია ბოლოზე, როცა ხუთიანს მივღებ! საზე ებადრება, თვალები სხვა-ვლელი ვეხვება. მანკე რანი არიან ენ დღეები, რაც ქვეყანაზე კარგი ჩამ არაა, ყველაფერი შევიღებ-სათვის უნდათ.

ჩვენებს-სათვის სამავალით მაგვიჩემა და არის: „ეერ უცურებ, ნანაროგორ ბეჭითობს, დღე და დღემს აწერილობ, შენ რაღა მოგივიდაო!“. — დღეს ისე არ დალაძებენ, ეს რომ არა თქვას, იმას აღარ ფიქრობენ, რომ ის ვიგონა, მეტა რა საქმე აქვს! მე კი ვე-ფებურთობი, ეს ყუთში ჩაყრული ათასი ხანახანო, იმთა რა იციან, იქ რომ მათულის ნაწივებები, ლურწმნები, ხრანხები და ზამბარებია, ხანდახან ყველაფერს მარჩენია. ზალაკები ბინდა ხოლმე გავაყეთო, ვე-რჩობელ კიდევ ვაწევე მშვენიერი ძრავა მათე-ვლელისაგან, ცარიელი მდენს კოჭებსაგან, სულ თავისთავად უნდა ვეღო. დასაქოქია ჰქონდა მოსარგებო, რომ მამაჩემი წამოხლავდა თავზე, გარ დახედა ჩემს ანსოღვი-ბინას, მერე შემოიჭრა, მამ ამის მე-რა საქმე არა გავს, რაზე სცდებიო. და ზედ ვფხობ შეჭვა, მთლად ნამსებერევებდა აქცია ძალიან მეწყინა, გავიწყდა, ლოგინზე პირქვე დაეპზე და ავეითიონი. ცრემლები მთლად ჩამოვლმული მქონდა სახე, აკიცი, როდემდე ცირტრებდი, ჩემი და რომ არ შემოსულიყო.

— მთვე, არა გრცხვენია, რა გატაკებს, ბუქო! — საწოლზე ჩამოძვდა ნინა და თავისი თითრი ბუნწულა ხელებით ამომიწმინდა თვალთა.

— პო, შენ არ იცი, რამდენი გეწავლი. — ვიჭევი და უფრო ამომიჭრება და გული. — ხელბო მთლად დამე-ქოქდა, მათულო თითშიც კი შემი-ჩემა და მამამ კი ეწე-ვცხებ დამო-მსხარია, ამოვხდა წველებმა მთლად წველები ჩაიჭარა, წაშეოიგდენია!

არა უშვას რა, მათე, როცა მო-იცილი, უწყითეს გააკეთებ, ახლა კი მე ჩინიკეფლობას თავი უნდა და-ანებო და იმეცადინე, გამოცდები ასოვლებმა, ბუქო, მაკვეებს დოაჟ!

კიდევ ბევრი რამ მიიხრია ჩემქმამ და, მეს ეგონა, დამაშვილდა. მაგრამ მე რა დამაშვილებდა. მას მე-რე რამდენი ხანი გავიდა და ახლაც როცა გამახსენდება, გული დამეხუ-

რება ხოლმე. საწყალი ჩემი ძამა-რა და ლაპარაკი ბევრი მამე-ვლეთობა მათე-ვლელისაგან. მამაჩემს სწავლა-საგან, ზამბარებისაგან, ინგლისურისაგან, ფსიქოლოგიისაგან, რა ძმარის ფსიქოლოგიისაგან, რა ყველაფერს სწობდა. ნეტავ რად დამომსხარია, ვის რას უშვლდა. ერთი მალე დაიწყო არადიდებები, რომ კიდევ გავაყეთო. მაშინაც ხომ არ მერე-ვყავი, იმეცადინეო.

ამ ბოლო დროს, რაც დედაჩემმა და მამაჩემმა მოუხმარეს იმაზე ლაპარაკს, თუ რა უნდა მამაჩემი, დიდი საფიქროსი გამოჩნდა. მამაჩემს გადაწყვეტილ არა აქვს, საღ შემიუყვაროს, ხან ერთი საქმე მოსწონს, ხან მეორე. დედას კი გულით უნდა ექმნი გამოვიღო. ხშირად ვფიქრობ: ნეტავ რა გავაყეთებ, მართლა ექმნი თუ გამოვლენ?

— ალბათ იმას, რასაც სხვები აყეთებენ... —

ეთათხე ბებია შეეჩვეულ:

— ბებო, არა, მე ექმნი ვერ გამოვალ-მეთო.

— ნე გამოხვალ, შვილო. თუ კი არა გინდა, ნე გამოხვალ!

— აი, დედაჩემი რომ ამბობს?

— მერე რა არის, რა ამბობს.

სკოლის დამთავრებამდე კიდევ დიდ დროა, ათაჯერ შევიცლის ფიქრს.

— თქვა ბებია და განვიცინა.

ასე მიხსი დრო, ხან სკოლის გავეყოილებს ისწავლობ, ხან უცხო ენაში ვეყავივლდები. იგი ვინ ვამსჯავა, ყურებში მიდგას დედაჩემისა და მამაჩემის ხმა:

— იმეცადინე, იმეცადინე, იმეცადინე...

დღეს ცირაა, ადრე ავდეტი, მუსიკის მასწავლებელთან ვარ წასასული. დილდავამ დაიწევე მეცადინეობა. საათზე მეტ ხანს ვაწობინე ვიოლინო, მერე ვიპარებდა და წვევით. შორს ცხოვრობს მუსიკის მასწავლებელი, საბუთალის მასიკის და სასრულში, სულ ბოლო განკარგებზე ჩამოვლდათ ხოლმე, ჩემი სახლდან ავტობუსით ერთი ოქროსი წუთი მარცხ უხდა, თუ მეტა ოჯა. წავალით კი მივიღვარ მუსიკის მასწავლებელთან, მაგრომდები უხან ჰიდელბერგ-გაკეთალი აკიცი ხეკიანად, დედაჩემისა და მამაჩემის გვინათ, იმიტომ არა მამკე კარგი ნიშნები, რომ ზარმაჯი ვარ, თორემ ნიქი ვითომ თავს გადავლბო. რა ვიცი, რასაც მე მუსიკაში ვეყავივლდები, ორ ბავშვის ყოფილდა, მაგროსა კი გამოვიდა! ბუდაჩე-რად ჩავივლილი თავს, ვიოლინოზე ისე თავისუფლად დაცევა რომ შე-

მემლოს, როგორც ზოგიერთები უკრ-
ავენ, მაგრამ მემვიდე წელითა ვიოლი-
ნოს ესწავლობ და ჩერ სოფლები-
ლად ეთითა ბუნის დაკარაკ არ შემო-
ძლია.

ავტობუსი ჩამოვდა. ავედი, ხალხი
ცოტაა — ჩერ ისე დილაა, ამ დროს
არ არის ზოგმე ქედვა. სულ წინ,
გვერდითა საკამზე დავკეძი და ვიო-
ლინი მუხლებზე დავიდე. შოფერი
ვეყურებ, ჯმეხი, ახალგაზრდა კაცია,
სუფთად ჩაქცული. დღდრონი ხელე-
ბით შემოატარა ილა საქე, მოედანს
შემოუარა და მერე გაუღვა საბურ-
თალოს გზას. მომწონს ეს შოფერი.
იმედინად, დონიერად ატრიალებს
საქეს. მანქანაც მომწონს, ახალია,
ერთინად პრიალობს. ვუყურებ შო-
ფერს და მაგონდება ის ძრავა, ერთ-
ხელს მე რომ გვაკეთებ. იქნებ ისიც
დაახლოებით ასეთი ძრავა იყო, ამ
მანქანას რომ უყვინა? ვინ იცის! ძა-
ლიან მინდა იმ ძრავასა და მანქანას
შორის რამე მსავსესა აღმოვაჩი-

ხალხი და ავტობუსიც თითქოს ბუ-
რუსული ვეხევა. უჩინარდება და ჩემს
წინ დგას სულ სხვა, დიდი, წითელი
ავტობუსი „იკარუსი“. ამ ავტობუსს
ისეთივე ძრავა უყენია, ერთხელ რომ
აეპყე. უფრო სწორედ, ისეთი, რო-
გორის აეგობაც მინდოდა. ახლა მი-
უყვანები საქეს, შემოატარალებ და
წავივან შორს, სოფელში. ჩემს წინ
გადაიშლება მინდვრები, მთები, ტყე-
ები. აი, უკვე აღის ხალხი, კრალა
ტყავის ლამაზ ნაეარძლებში სხდე-
ბანა... ვუყურებ ავტობუსს და თვა-
ლი ვერ მომიშორებია. გაკრიალებულ
მინებზე აბრეშუმის ფარდებია ჩა-
მოდგარებული საჩრდილობად. იატა-
ვი მორეცხილია და მანქანაში გრილა.
ცენტრში არ გვდება კალთა და მო-
მოდანი — ბარგი ავტობუსის ქერის
ქვევით გაბმულ ბადეებზე აწყვია.

შოფერი ვარ, მე უნდა წაიციევი
ავტობუსი. თუ მანქანა გზაზე მოი-
შალა, ქვეშ შევეჭვრები და შევაკეთებ,
ეს არ გამძინელებდა, მე ხომ ვაკეთე-

ზოგიერთმა შოფერმა იცის, და ჯერ
არ დასესამ უბნოეთი მგზავრები
გზაზე მაშეშინი ქალის მგზავრები
თუ შოფერმა იცის, იმით კი მგზავრები
ევე, სულაც ჩემს კაბინაში დაეყენე
თავისუფლად სკაზევ. პო, სწორედ ასე
მოვიტყუე. როგორც ეს ავტობუსისა
ლამაზი, მგზავრებმავე ისე ლამაზად
უნდა იმგზავროს.

ძრავა ჩაერთ, ამეშავა, ზეზუ-
ნებს, თუთუნებს და ამ ზეზუნთუ-
ბოებში უტყად თბლი, საეყრელი-
ხმა მომესმა:

„ეკიმი ლქერთია, ადამიანს
სიცოცხლე მბარია“ — ამბობს დე-
და. მე კი მგზავრებს ვუყურებ —
ბავშვებს, დღებს, მოზარდებს, და
ვეგრანბო, რომ მეც ადამიანთა სიცო-
ცხლე მბარია. ამა, მამა რა არს? ცო-
ტოდენი გაუფრთხილებლობა და —
მორია, საერთებში ჩაეყვებებით
მეცა და ისინი. ერთხელ საყუარო
თვალით ენახე, ვილაც შოფერმა ისე
უახროდ დაამუხრუქა ავტობუსი, რომ
წინა საკამზე მქდარი, ხანდაზმული ქა-
ლი გადმოქანდა და ქანამ შეზღოთ
დენარცხა იატას. მის ახლოს მდგომ
კაცს ზელი რომ არ მიეშველებინა,
ვინ იცის, რა მოუვიდოდა... მე ახლა
საქესთან ვზოვარ და ვიცი, რომ ეს
ხალხი მე მბარია, მშვიდობით უნდა
ჩაიყვანო სოფელში დიდოცა და პა-
ტარაც. მიხარია, უპ, როგორ მიხარია!
თავი დიდი გემის კაპიტანდ მყავს წა-
რმოდღენი... და მიმავს ავტობუსი.
მაგრამ დედაჩემი? იმას ხომ ძა-
ლიან მინდა, რომ მე ეკიმი გამოვი-
დე! მამა, დედა, ჩემი დაც — ყველა-
ნი გაგივებინა, თავში შემოირტყა-
ვენი, როცა გაიგებენ, რომ მე შოფე-
რი ვარ, უბრალო ავტობუსის შოფე-
რი. მაგრამ მერე რა, მეც ხომ აღმი-
ანის სიცოცხლე მბარია? ლქერთო
ჩემო, ეს რა კარგი რამ მომავნდა,
იქნებ დღდამეს აღარც კი ეწინოს,
რომ მისი საყვარელი საყრბის შვი-
ლი, რომელსაც ყველაზე სანამებო
დარგს ურჩევდა. უბრალო შოფერი
გამოვიდა? მინდა ვეყვირო, გაეავე-
ბინო ქვეყანას, უფრო კი დედას, რომ
შოფერი ვარ, ავტობუსის შოფერი
და მეც აღმიანის სიცოცხლე მბა-
რია!

უშვალდ გივანტა ბურუსი. ჩემს
თვალწინ ისიც არ შოფერი, ის ავტო-
ბუსი და მგზავრები არიან. დიქრო კი
მიანიც თავს არ მანებებს.



ნო... რა გუნებაზე ვარ დღეს, არ ვი-
ცი. სულ ავტობუსის არა ვზოვარ? მა-
გრამ ასეთი ფიქრი არასოდეს მომ-
სვლია...

ძალიან მინდა, რომ ახლა ამ
მკლავდღინიერა-შოფერის მაგივრად მე
ვიჯღლ საქესთან და მიმავადეს ავტო-
ბუსი, მხოლოდ საბურთალოსაკენ კი
არა, შორს, სოფელში... ხალხი კი
ჩამოსრბობს, აღის, ჩადის. მე ისევე
ვფიქრობ. თუმცა ეს ფიქრი სულაც
არ არის, სინამდვილეა. აი, შოფერი,

ბდი ერთხელ ისეთ ძრავას, როგო-
რიც ამ მანქანას უყენია!
ავტობუსის გასვლას ოცი წუთიდა
აქლია. მაღლა ავღივარ, კაბინის კარ-
თან ვჯდები. მგზავრებს ვათვალიერებ.
სკამებზე ქალები, კაცები, ბავშვები და
მოხუცები სხედან. ზოგი ალბათ შინ
მიდის, ზოგი სტუმრად, ზოგიც რაღაც
საქმეზე, და ეს ხალხი მე უნდა წავი-
ყვებო, მე მბარია. ხალხს არ შეეაწუ-
ნებ, საქამებს შორის უშინოდ ვაიკორე-
ნოდ ფიცარს არ ვავდებ, როგორც



ველსხვევი

წითელი ყელსახვევი ნაწილია რევოლუციური წითელი დროშისა, რომლითაც იბრძოდნენ წითელგვარეულები 1905 წელს კრასნაია პრესნიის ბარაკებზე, რომლითაც უტყუოდნენ ზაითორის სასახლე 1917 წელს; რომლიც ქართველმა ბოლშევიკებმა თბილისის საბჭოს შენობაზე ადრიალეს 1921 წელს, ხოლო ქანთარიაძე და ეგვროვმა რაისტანზე აღმართეს 1945 წელს. ამ დროებით აღიიზნება ყველა ჩვენი დიდი გამაჩვენება, ყველა დიდი წარმატება.

წითელი ყელსახვევის სამი წყვილი და მაგარი ნასყიდი სამი თათრისა — კომუნისტების, კომკავშირელებისა და პიონერების რევოლუციური ერთიანობის გამომხატველია.

ორას მილიონზე მეტი საბჭოთა ადამიანი ატარებდა წითელ ყელსახვევს. პიონერთა რაზმში სწავლობდნენ საბჭოთა საშემოლის მებურჯავლე სიყვარულს. სწავლობდნენ ილიჩის ანდერძის ერთგულებას.

1922 წლის პირველ მაისს მუშებთან ერთად წითელ მოედანზე ჩაირიცხა მოსკოვის კრასნაია პრესნიას, ზამოსკორჩიეს, ზაჰავნიკოვის რაიონის წითელგვარეულებთან პიონერებმა. ეს ყელსახვევები უბალური ჩიოხისა იყო, ბავშვებს დარბიულად ეცვათ, ბევრი ფეხშიშველა მიაბიჯებდა.

ახლა არტევი ყოველწლიურად ეწყობა საერთაშორისო შეხიზნებები, შეჯიკებები. ამ შრავალი ძველის პიონერები იყრიან თავს. ჩამოდიან

სხვადასხვა პიონერული და ბავშვთა დემოკრატიული ორგანიზაციების წარმომადგენლები. ამ ბავშვებთან უკეთესი წითელი ყელსახვევი — ანა თუ იმ ორგანიზაციის სიმბოლო. ბელოვის, ბულგარეთის, უნგრეთის, ეკუტანის, გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის, ჩეხოსლოვაკიის, იუგოსლავიის პიონერები წითელ ყელსახვევს ატარებენ (ხოლოდ ყელსახვევები სხვადასხვა ზომისა და ელფერისაა). პოლონელი ხარკერები სხვადასხვა ფერის ყელსახვევს იკეთებენ. მთავარი, საპარადო ყელსახვევი კი თეთრ-წითელია — პოლონების დროშის ფერისა. კუმბელი პიონერების ყელსახვევი თეთრ-ლურჯია, ისიც კუბის რესპუბლიკის დროშის ფერისა. ზოგიერთ ქვეყანაში ყელსახვევებზე სამკერდე ნიშნები უნებვითა, მაგალითად, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის პიონერთა ყელსახვევს ორგანიზაციის ბავშვ ემგლებდა უყვითა.

ბავშვთა ორგანიზაციებს აქვთ საინფორმაციო ყელსახვევები. პოლონელ ხარკერებს რესპუბლიკის ოცი წლისათვის იუბილეს დღეებში ყელსახვევებზე ამოჭრულ კჷონდათ ციფრი „XX“.

შვილების ღღის აღსანიშნავად არტევი უზარმაზარ მრავალფეროვან დროშას აღმართავენ ხოლმე. ეს დროშა ბავშვთა სხვადასხვა ორგანიზაციების ყელსახვევებთან ერთად სხვადასხვა ქვეყნის ბავშვთა მოშობისა და მეგობრობის სიმბოლოა.

კ ლ კ ი

მზავრეულების წინააღმდეგ მშრომელთა ბრძოლა მუდამ მძიმე იყო და მსხვერპლს მოითხოვდა. თავის უფლებრივად დაღვრილი აღსიფერის სისხლთა არის შეღებულ რევოლუციის აღამი. ამ დროთა, კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით იბრძოდა ხალხი კარხანის წინააღმდეგ. ოქტომბრის რევოლუციის დროშა წითელი ფერისაა. პიონერული აღამი — ასევე წითელი ფერისა, სამშობლოს დროშის ფერისა.

ლთვის ენატრობდი და ენატრობდი. სულ პატარა რომ ვიყავი, პარტი მუდამ მითქვამს: შოფერი უნდა გამოვიღე-მეთქი. მაგრამ მას შემდეგ ფიქრად აღა მომსელა ასეთი რამ. ახლა კი... ახლა რადიკარად აღა ეკატა ეს სურვილი. ამ შოფრის მავრება მე მიმა ვიჭედ აქტობესის საქსითან და მიმყავდეს შორს. შორს, დიდ გზაზე.

პიონერული აღამი ლენინის, კომუნისტური პარტიის, სამშობლოსათვის ერთგულების და პიონერთა ერთგულების სიმბოლოა. აღამი სწავლებას გააუყუტა პიონერულ რაზმში მისი შეცვლის დღეს. პიონერებს მას გადასცემენ ძველი გვარლის კომუნისტები, კომკავშირელები. ომისა და შრომის გზებზე.

ბევრ პიონერულ რაზმს პიონერულ აღამთან ერთად გადაეცემა ხოლმე პარტიული, კომკავშირული ორგანიზაციების სამხედრო ნაწილის წითელი დროშა. ეს დროშა რაზმებზე გადაეცემა სწავლაში და შრომაში განსაკუთრებულ წარმატებასათვის, საცემური შეჯიბრებაში გამარჯვებულს.

იმ პიონერს, რომელმაც განსაკუთრებით გამოიჩინა თავი მშრომელთა და თავდადებით, უტყუად, გადააჩინა წყალწლებული, ჩაჭრა ხანძარი, დაეხმარა პატრმარს ან მოხუცს, დროშასთან ფორსირებას უღებდა. ეს დიდი პატივი და დიდი ჯილდოა. პიონერულ აღამზე ახვევია პიონერული სამკერდე ნიშანი წარწერით: „საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის საქმისათვის სასამოღლელო უყვ მზად“.

დროშა საბჭოთა ხალხს, დღესასწაულებზე, პიონერულ შეკრებებზე გამოეცემა. დროშა ადგილი მუდამ ყოლისათვის ან მწიკრის მარჯვენა მხარესაა. დროშაზე სწობება ნიშნავს მუდამ და ყველაფერში ღირს იყო ნიშანი ლენინის წითლებისა.

საბჭოთა კავშირის პიონერებს აქვთ თვითიანი მთავარი დროშა — ვ. ი. ლენინის სახელობის საცემური პიონერული ორგანიზაციის დროშა. იგი მოსკოვში ინახება — პიონერული ორგანიზაციის საბრძოლო შტაბში — ენატრალურ საბჭოში. დროშა ლენინის ორი ორდენი ამკვენებს. მოსკოვში, პიონერული დღესასწაულის დღეებში დროშა წითელ მოედანზე გამოაქვთ. პიონერული დროშასთან ოდებენ ფიცს ჩვენი რესპუბლიკის პიონერებიც. ეს დროშა გამოაქვთ ხოლმე დღესასწაულებზე ვ. ი. ლენინის ძეგლთან, თბილისში.

პატარაობაში ბევრი რამ მინატრია. ერთხელ ცნობილი ამტკობა, ტემბრულიუს ქემას მიმოიხედენ და ძალში თუ ღვიძლში საშაქარლამის გამყიდველობას ენატრობდი. წარბიოდებენდი, კანფეტის სავსე ყუთთან როგორ აფუჭონდი ხალხს მოჩინა კანფეტს და თან, ჩამდენიც მიწობდა. იმდენს შეეკვიდი, დაშლული არაინ მყიდველობდა. ერთხანს მფრინობევი მიწობდა, მილოცილობას ხომ ყოველ

...ნეტავ, ეს ხომ არ არის საბჭოლოთი ნატურა? — ეკითხები ჩემს თავს და...

— ბეიყო, არ ჩაღინარ? ეს მანქანა ჯერ არ წავა, შესვენებაა. — ექპრადან გამოხარკვა შოფრის ხნამ. მიხივებ-მიხივებდი, ხალხი უკვე ჩასულაყო. ავტობუსში პარტი მე და შოფერიდა ვისხებიდი. უკვე ბოლო გაჩერებაზე ვიყავით...

იანანაური

იონ აილაბი

ო, დაიძინე, ო, ნანა, ნანა,
მე მოგიტანე ეს ყვავილები,
მე მოგიტანე ეს ფოთლები და ეს
პეპლები,
მე მოგიტანე ეს ღრუბლები დასავლეთისა,
რომლებიც შორეთს ელტვიან მარად
მე მოგიტანე ვარსკვლავები და ღამებში,
შენ რომ იძინო, ო, ნანა, ნანა,
მე მოგიტანე ისინი, ნანა.

დაიძინე, ო, ნანა, ნანა,
შენ ჩაგჩურჩულეს ნაკადული, მდინარე,
და უწყობისგან ყვლამშრალი
წისკვილი, ნანა.
მოლაღურები, კალიები და შოშიები
ნახე ჩურჩულით გამომშინებენ.

ო, ნანა, ნანა,
ტალღებს და ჩრდილებს გაუმართავი
შენს მხარზე ცეცხლ-
მათი აღვრის გისუქავს თვალებს.
რბილად ეცემა ბალიშზე თოვლი,
თოვლი შენივე ხელოვით სუფთა.
ქრან სიზმრები, სურვილები,
აღმავრებები.
და მწვენიერი სამყარო შენი
ძილმა, ო, ძილმა შეიპყრო სუთლად

ზვილო ჩემო, ნუ აღმიწყუბ ქანას

მაგა ისანი

შვილო ჩემო, ნუ დამიწყუბ ძებნას,
შორეთიდან გევედრები ახლა,
ნუ შეგიპყროს უფლდობის სვედა,
მიხე ყველგან ყველაფერში მნასავ

მე ღლილოდ დავმშენებდი მინდორს,
ღრუბლივით შემოვრჩები წყვას,
და ჩემს ჭერქვეშ (ო, ნეტავი იმ დროს)
ჩემს კერაზე დაებუნებდი მეცა...

დამძახე, ოდეს დარდი დავძლევს,
გულით ვიგრძნობ შენს იღვამლ ვარამს,
კეთხილავ არ ჩავიწყობუბ გზაზე,
ფრთები შენსკენ გამაქანებს ჩქარა.

არ შემინდე, თუკი ვეღარ მიცან,
და არ მითხრა—არ კავებარო ვედან,—
ჩემს ხმას მაინც გაავსებუბს, დივი,
ნადღლიანი შარისურები ხეთა...

აიმათა ოთარ ზალაზაბრიძე თარაზან თანაზაფროვე
არაზილი ოთიზიო ანოროლია, რომალას გაჟოს-
საჟს გაჟოზაჟიზას — „მირანი“. ჰითაჟოთინ რაჟი-
ნიშ ლაჟის თარაჟან აჟ ანოლოროგილიაფ.

სხვა ნიშნითაც მოგაგონებ ჩემს თავს —
სატკივარს რომ მიგინვლები ფიქრით...
სარემელს ვაღებ და თვალანოლოვ
ეხედავ
ჩამობერტყლი ვარსკვლავების პიკნიკს!

ყავარო ველი

დანიელა კაისნაჩა

მოგონებაში იწვის ზაფხული:
სკიდან მოფრინავს სხივი ზღაპრული.

სიტყვა ივსება ცვრითა და თაფლით,
სიჩუმის ტანწვირილ ღეროს თუ დაფლეთ,
კიდევ ერთი ტბა ჩამუჭდება დაბლა,
სულ დაბლა.

ყავაროს ველი აბრღვდილადა ასე
ფრასავად,
თუ წაევიდა ცეცხლი თავსაფარს?!

არ ეკარგება ერთადერთი უკვდავი აზრი
თვითონ ბავშვობის უდარდელ სიცილს:
თვალს ის ყვავილი ურჩენია, რომელიც
იწვის!..

სპა

ბაღირ არაგვი

თუმცა თოვლით დაიჭირითა,
ქარიც უღრებს განრისხებით,
სკას იცავენ სამი მზრიდან
მიღარაჯე ჭადრის ხენი.

არც მეფუტკრებს სცხელა მათთვის,
მაგრამ სითბო მაინც არი,
თითქოს თოვლი კი არა და
მატყლის მსურავს სკას საბანი.

ფუტკრებს მოცლა არ აქვთ სკაში,
როგორც ერთი, იღვწის ყველა,
ღვას ხალისი შრომა-გარჯის,
წვეთავს სიტბოთ ციმციმულა.

ფუტკრებს ერთი ფიქრი აჯუნებთ:
ხალხს აგვიმე შრომის მადლი
და სკა მუდამ იყოს სახევე
ფიქრითა და მსუყვე თაფლით

სოვიაზა

ალექსანდრა ანდრეიკოვი

როგორ მიყვარდა ის ვეება,
ბებერი მუხა,
მესაიღლებე სულთა ჩემის.
მისი მარადი საწუხარით
მე ახლაც ვუხვავარ,
მისი სიმღერაც სივრცით მავსება
და აღმავრებით.

როგორც იტყვიან, — მას ვინებობდი
ძირ-ფესვიანად,
რარც ჩასწვრდა დედამიწის,
ჩააქვროდა მკერდში,
ჩვენ ტვივლიც და სიხარულიც
გვექონდა ზიარ
და ერთმანეთის ზიარებად
ერთმანეთს შევრჩით...

მხოლოდ ერთი რამ არ შემეძლო
გამეყო მაშინ,
რომ ყოველ ფოთილს აქვს თავისი
შუქი კრიალა;
იგი უმეოდ ყრუვდება და
ფერს იცვლის წამში,
მე კი მოკვდავის ძალა მქონდა,
უფლის კი არა.

ახლა კი უხედავ, როს ანგარიშს
მიწურებს ჭამი, —
ბუნების კანონს რაოდენი
სიქველე ახლავს;
ფოთლები — მზისკენ!
მუხას მზისკენ უპყრია თვალი
და თბილი ლობი მიღა-მოდის
რტოებში ლაღად

სიქველე თავის წესრიგითაც
უნდა ფასობდეს,
მხოლოდ ფოთოლი, ის ფოთოლი,
რტის რომ შორდება,
ვეღარ იხილავს მუწავს ოჯახს
ფეღარასოდეს,
და უფოლო რტოც, რა თქმა უნდა,
მალე მოკვდება.

გუბუნებს მუხა!
(მასთან მთებზე დაბლა მორანან)
და მესმის ხმანი
აღმავალნი და აღმშფოთონი;
ვიდრე ცოცხალ ვარ,
იგი ჩემთვის წმინდა დრომია,
მე — მისი რტო ვარ,
და ცახცახა მისი ფოთოლი.

* ბოლია — გლუხთა აკანუხის მთოლე
რი ტრანსალპანიაში 1741 წელს.



ზნაოზი ანჯანი

თეატრალუკეა

ჟანარი. ჟანი აიგალი
ინაბარასანი ანაცალო
საბათა ინაბარასას

თავის ცნობით „განმარტებ ი თ ლექსიონში“ დასს ასეთი ჩანაწერი აქვს გაკეთებული: „თავდადებულის, თავგანწირული ადამიანი ის არის, ვინც შეისრღ დაეთრგუნა საკუთარი გნებები და სწვებისთვის ცხოვრობს.“
დროთა დინებამ შეასწორა სიტყვა „თავდადებულის“ მნიშვნელობა, გააფართოვა მისი აზრობითი ჩარჩოები, შეუთავსა ახალი მინარჩობი. სიტყვა უფრო აქტიური გახდა, მტერთან თუ სტიქიასთან ბრძოლის აღმნიშვნელად იქცა, ამასთან მის არ დაუკარგავს დიადი მნიშვნელობა — „და სწვებისათვის ცხოვრობს.“

და არ მარტო ცხოვრობს, არამედ იბრძვის კიდევ! იბრძვის სხვათა ზედნიერებისათვის. აი როგორი ვეფერეთულა გაგება შეიოსსლხორცა სიტყვა „თავდადებულმა“.

თავდადებულები ადამიანი იბრძვის და არცთუ იშვიათად სიცოცხლესაც სწირავს.

ვინ შეიძლება გაგვახსენდეს ამ სიტყვის წარმოქმნაზე? ალექსანდრე მატროსოვი.

მან უზარალოდ კი არ ჩაიღინა თავისი ნათელი, დაუვიწყარი გმობობა.

იგი „სწვებისათვის ცხოვრობდა“ და საკუთარი სიცოცხლეც სწვებისათვის გასწირა. ალექსანდრე მატროსოვის ბრძოლის კრიტიკულ მომენტში უნდა ჩაეჩუქებინა მტრის ტყვიამფრქვევი, რათა თანამებრძოლები მისი ტყვიებისაგან დაეცვა.

მას არ ჰქონდა ჯავშანი, მხოლოდ საკუთარი ცხელი გული ჰქონდა და სწორედ ამ გულით დაფარა თავგანწირულმა მებრძოლმა მტრის ტყვიამფრქვევის ამბინაზურა.

იგი მკვდარიც ცოცხლობდა — ფასდაუდებელ სამსახურს უწევდა თავის ამხანაგებს.

თავდადებულის სიტყვა ყოველდღიურობაში არც ისე ხშირად იხმარება. იქნებ იგი საერთოდ არ შეესაბამება ყოველდღიურ, მშვიდობიან დროს და მხოლოდ მძიმე განსაცდელის ქაშა მელავნდება?

არა, ეს ასე არ არის. ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში ძალზე ბევრია მაგალითი, როდესაც ადამიანები იჩენენ თავგანწირვას ამხანაგის გადასარჩენად, ანელ სამსახურს უწევენ ადამიანებს.

გმობობას სჩადიან არა მარტო სამხედროები, მფრინავები, მუსღავარები პროულიად ჩვეულებრივი პრუფესიის ადამიანები, როცა ისინი მძიმე მდგომარეობაში აღმოჩნდებიან, ხშირად იჩენენ თავდადებას.

ლატეელი გოგონა ბრიგიტა 11 წლის იყო, როცა ერთხელ აღმოაჩინა, რომ მათ სახლს ცეცხლი გასწრნოდა, მისი პირველი აზრი იყო გაქცეულიყო, უსასლოდა სახლს, ხანძარს, სამიწროვებს. მაგრამ ბრიგიტა შინ მარტო იყო — მასთან ერთად იყო სამი უმცროსი და — მამა. და გოგონამ გადაწყვიტა, რა — დაე არ უნდა დაჯდომოდა, გადაერჩინა ისინი. გოგონას რის ვაი-ვაგლახები გამოჰკავდა ერთი შეშინებული ბავშვი ქუჩაში და ისევ აღმოდებულ სახლში შეებრდა მტრის გამოსაყვანად. მას ძალიან ეშინოდა. კვამლი თვალს უცხებდა, თმას უტრუსავდა, სახეს უსწავდა. მაგრამ ისევ ბრუნდებოდა სახლში, ვიდრე სამივე ბავშვი სამშვიდობოს არ გამოიყვანა.

ბრიგიტა პატარა, სუსტი გოგონა იყო, მაგრამ მან თავგანწირვა გამოიჩინა და სწორედ ამიტომ ვუთხარა და სიმამაცე ამ გმირული საქციელის ჩასაღწენად.

დიდ მხედართმთავარს პეტრე პავლავიტიონს უთქვამს — ზედი თავდადებულის მხარეზეაო. გოგონა, რომელიც სიკვდილისაგან იხსნა თავისი თავდადებადამებე, ზედნიერი აღმონათესავენი სულმობრძეობა რომ ვაიმოქინა?

ახლა მინდა გვიამბოთ ერთ ლებინგრადელ მოსწავლეს — გენა კველეშე. ეს იყო ყველასათვის საყვარელი, კლასის კომპოზიტორი, ბრწყინვალე მათემატიკოსი და შესანიშნავი ამხანაგი. მას ჰქონდა სწვებისათვის ცხოვრების უნარი.

მაგრამ დადგა მომენტი, როდესაც გენას მოუხდა ჩადენა თავგანწირული საქციელი სხვის გადასარჩენად.

ბავშვები ლაშქრობაში წაიკიდნენ. მათთან ერთად იყო მათი საყვარელი მასწავლებელი. უკვე მთიდან დაშვებისას ტურისტებს თავს დაატყდით სპიანული სტიქია — გადაღებულნი, კოკისპირული თქვეში, და რის ვაივავლახობი შესძლეს მდინარის ნაპირზე ჩასვლა.

მაგრამ წვიმისაგან მდინარე მთლად გადაიქცეოდა, კალაპოტიდან გადმოსული, ვეება ქვის ლოდების გორებით დაბლობისაკენ მიჰქუხდა.

ბავშვებმა კარგად გამოაღეს, მასწავლებელმა კი ქვაბურა იწოდა და წყლისთვის მდინარეს მიაშურა. იგი გამოცდილი ტურისტის იყო, შესანიშნავი მოტივსმენი. სოლოში მოტივოციკლით შრიდობდა ხოლმე, და აი ამ მასწავლებელმა „ცოცხალ“ ქვას დადგა ფეხი და თვალის დახამამებავში მოის მიხანარის აბორგებულ ტალღებში მოქცვა.

და მაშინ მთელი ამ გუგუფიდან ერთი — გენა კველეში გაეშურა მის სამშველად.

იგი შევარდა წყალში, ისე, რამ არ უფიქრია, რა საფრთხეს უქადდა ამობოქრებელი მდინარე, რომელიც ბურთებივით მიაგორებდა ვეება ქვებს.

გენა დაიღუპა, მაგრამ მან თავგანწირული საქციელი ჩაიდინა. და იმის გამო, რომ არ უქნდნენ ზარბაზნები და შეტყვავა არ მიდიოდნენ ასულები, მის მოქმედებას ელფერი არ დაჰკარგავია. იგი გმირულია და მშვენიერი.

თავდადებულება ადამიანის ერთ-ერთი საუკეთესო თვისებაა. ეს სიტყვა წარსულის კეთონილება როდია, თავდადებულება იყო, ყოველთვის არსებობს, ყოველთვის იქ არის, სადაც ცხოვრობენ და შრომობენ სამღვივო ადამიანები.

აი ასეთ თავგანწირულ ადამიანებზე უთქვამს დიდ შილერს: „მამაცი ადამიანი საკუთარ თავზე ყველაზე ბოლოს ფიქრობს!“.

იური იაკოვლივი



ბატონმა ოქრომ ჯიბიდან ოქროს ნატეხი ამოიღო, გლუხს გაუწოდა და უთხრა.

— აჰა, გამომართვი, გლუხს ჯიბეში ჩაეჭვივს იყოს, იმდენი აკუმული იყიდე, რომ შენმა შეილებმა აღარ იჩიმილიონ გლუხმა დიდი მადლობა გადაუხადა და პურისა და ფქვილის საყიდლად ქალაქისაკენ გაემურა. მეპურის დუქანს რომ მიადგა, ჯიბეში ხელი ჩაიყო, მაგრამ სადღა იყო ოქრო! — გარღვეული ჯიბიდან გაეპარდნოდა და დაკარგულიყო. გულდამძიმებული გლუხი უკანვე გამოიქცა, მივლი გზა უყარადღებით გა-

გერმანულიდან თარგმნა
ლელა ხუციშვილმა

ოქრო და გლუხი

მრავალი წლის წინათ ბატონი ოქრო და ქალბატონი ბედნიერება საუკეთესო მეგობრები იყვნენ. ბატონი ოქრო მხიარული, კარგად ჩამრგვალებული ტან-მორჩილი კაცი ვახლდით, ლოყები სულ მუხუსავით უბრწყინავდა; სადაც კი მივიდოდა, ყველგან მხიარულება და დოვლათი მიჰქონდა, რადგან ყოველ ნაბიჯზე სულ ოქროს ნატეხებს ჰფანტავდა. ლამაზი და თვალწარმტაცია ქალბატონი ბედნიერება კი ნაწლები მხიარული იყო, გუნებას წარამარა იცვლიდა და გასაფხულის ნიავეით დიდხანს არსად ჩერდებოდა. სურდა თავისი სიტყვა ყველგან გაეტანა და ვაი მას, ვინც არ დაემორჩილებოდა ან გააჯაგრებდა — ასეთებს მამინევ ზურგს შეაქცევდა.

ბატონი ოქრო და ქალბატონი ბედნიერება ამქვეყნად ერთად დაიარებოდნენ და რაკი ერთმანეთი მოეწონათ, შეუღლება გადაწყვიტეს. თქვეს და აასრულეს კიდევ ერთხანს ტკბილად ცხოვრობდნენ, მაგრამ მალე მათ შორის უთანხმოებამ იჩინა თავი. დამნაშავე, რასაკვირველია, ქალბატონი ბედნიერება იყო — ოჯახის წინამძღოლობას იჩემებდა, ეს კი ბატონ ოქროს ჭკუაში არ უდარებოდა.

— შენს მუხურვეობას მეტს ვეღარ ავიტან, — აყვირდა ერთ დღეს ოქრო, — სხვა თუ არაფერი, ქვეყანა შენზე მეტად მე მიაყვება!

— ტყუილია! — შესძახა გაცხარებულმა ბედნიერებამ. — შენ კი არა, მე მ-

ფასებს, მე! სიტყვას სიტყვა მოჰყვა და მალე მათ შორის გვარიანი ჩხუბი გაიმართა. ბოლოა გადაწყვიტეს, მოდი და გამოეცადოთ, ვის რა შევიფიქლია. — აი, იმ ღარიბ გლუხს ხომ ხედავ? — მიმართა ბედნიერებამ ოქროს. — მოდი და ენახოთ, ვის უფრო მეტი ძალა აქვს და ხალსაც ვინ უფრო უყვარს. ჯერ შენ დაიწყე.

— კეთილი და პატიოსანი, — მიუგო ოქრომ და გლუხთან მივიდა, რომელიც მიმოდ შრომით დაღლილიყო და სულის მოსათქმულად ზეთისხილის ხის ჩრდილს შეფარებოდა. — ღმერთი იყოს შენი შემწე, — მეგობრულად მივისალმა იგი გლუხს.

გლუხმა ქუდი მოუხადა და მორჩილად დაუკრა თავი:

— თქვენც გწყალობდეთ ღმერთი, დიდო ბატონო. რით შემიძლია ვემახსუროთ?

ბატონმა ოქრომ გაოცებისაგან პირი დააღო:

— ნუთუ არ მიცნობ, კეთილი კაცო? — არა, არ გიცნობთ.

— ოქროს პატარა ნატეხი მაინც არსად გინახავს? — უფრო გაიოცა ბატონმა ოქრომ.

— ჩემს ჭოხში ბინა მხოლოდ გაკირვებს, შიშნოილსა და წვრილვივოს უღვთ, ოქროს ნატეხისა კი რა მოგახსენოთ. — უარის ნიშნად თავი გააქნია გლუხმა.

დაქექა, მაგრამ ამაოდ. ქალბატონი ბედნიერება ამ ამბავს შორიდან უთვალთვალებდა და ჩემ-ჩემად ეცინებოდა. ბატონი ოქრო კი გულზე სკდებოდა. მივიდა, გლუხი გაჩერა და ჰკითხა:

— რა დაგვართა, ვერ რას დაუმწურებხარ?

— ეჰ, ბატონო, კაცს თუ ბედნიერება არ გიწერია, ყველაფერი ამაოა. ოქრო გზაში დამეკარგა და ჩემს ოჯახს შიშნოილი არ ასცდებდა.

ბატონმა ოქრომ ჯიბიდან ოქროთი სახსკ ქისა ამოიღო, გლუხს გაუწოდა და უთხრა:

— კარგი, ჰო, ნულარ ვიშვიმებ! აჰა, ეს ქისა გამომართვი, მაგრამ ჯიბეში ნულარ ჩაივებ, სჯობს ხელში გვეჭიროს, რომ აღარ დაკარგო.

გლუხსაცა მადლი მადლობა მოხსენა და ისევ ქალაქისკენ გაიქცა, რომ ოქრომ მჭედლონ ოქრო ფულად ექცია.

ოქრომჭედელს ცევი შეეპარა, ამ დატას ამდენი ოქრო ვინ მისცათ, ქისა გამართვა და ყვირილი მორთო:

— დავითო ვი არაზხადა, ყალბო ოქრო ხალსად სურს შემომატყუოს!

საწაული გლუხი შენიდა და თავქუდ-მოგვეცილი იკუპრობას გაეცალა.

ქალბატონმა ბედნიერებამ ესეც კარგად დანახა და უფრო გულანად იცინა.

ბატონ ოქროს სიბრაზისაგან დანა პირს აღარ უხსნიდა. გლუხს წინ გადაუდგა და ჰკითხა:

— საით გარბიხარ, კეთილო კაცო?
— ეჰ, ბატონო, ბედი არ მწყალობს. მინდოდა ოქრო ფულად მექცია, რომ ჩემი დამშეული ცოლ-შვილისათვის პური და ფუკილი მეყიდა, მაგრამ ოქრომ-ტყედილი ამხირბიდა, ოქრო ყალიბოა, და ცხენში ჩაიდლება მოინდომა.

ბატონმა ოქრომ ჩიბიდან ახლა თვალ-მარტაბილით საეჭვო ქიანა ამოიღო და გლუქკაცს გადასცა:

— აჰა, ახლა ამით სცადე ბედი, მაგრამ, იცოდე, ოქრომჭედელთან აღარ მიხვები, პატისისანი თვლების ოსტატთან მიდო.

ღატაკმა კაცმა მადლობა მოახსენა და მესამედ გაემართა ქალაქისაკენ. ნახევარი გზის გავლაც ვერ მოასწრო, ყაჩაღები დაესხნენ თავს, ქისაც წაართვეს და ტანისამოსიც.

ქალბატონი ბედნიერება ამასაც შორიდან უყურებდა და სიცილით იგუდებოდა. გული რომ იჯერა, ოქროს მიმართა:

— ხომ აამჯერ სცადე, გერწენებინა, თუ რა შეგეძლო, ახლა მე ვცდი და ყურადღებით მიუყურე.

ბედნიერებამ ხელი პირზე საყვირივით მიიღო და მძლავრად ჩაპებრა. იმავე წუთს გლეხის ფეხებთან რაღაცამ გაიეცოდა და, როცა საწყალი კაცი ასაღებად დაიკუსხა, ნახა: ფეხითი წყლან დაკარგული ოქროს ნატეხი ვედო. გახარებულმა ხელი დასტაცა და მეჭურესთან გაიქცა. გზა ოქრომჭედლის სახელოსნოს წინ გადიოდა. ოქრომჭედელმა გლუქკაცს თვალი რომ მოჰკრა, სხამალა მიიძახა:

— მაპატიე, კეთილო კაცო, ტყუილად დაგდე ბრალი: ნამდვილი ყოფილა შენი ოქრო. აჰა, ეს დუკატები გამომართვი!

გლუქკამ ფული გამოართვა და კიდევ უფრო გახარებულმა გზა განაგრძო. მაგრამ ვიდრე მეჭურესთან მივიდოდა, ჰუსარებს გადაეყარა, რომლებმაც შუაში ბორკილებდადებული მძარცველები ჩაეყენებინათ. მას რომ მიუახლოვდნენ, ჰუსარები შეჩერდნენ და კაპიტანმა გლუქკაცს მიმართა:

— ცოტა ხანს მოითმინე, კეთილო კაცო! წყლან ამ ყაჩაღებმა თვალ-მარტაბილი წაგართვეს. აჰა, დაიბრუნე!

გლუქკამ ჰისას ხელი წაავლო და უსაზღვროდ გახარებული შინისაკენ გაე-

შურა. ის დღე იყო და ის დღე, ამის შემდეგ მის ოჯახს გაკორეება აღარ უნახავს.

მთელ ამ ამბავს ბატონი ოქრო შორიდან უთვალთვალებდა და იძულებული გახდა ელიარებინა, რომ ქალბატონ ბედნიერებას თურმე მასზე მეტი შესძლებია.

ასეა დღემდე: თუ კაცს ბედი არ გწყალობს, მარტო ოქრო ბედნიერებას ვერ მოიგატანს.

მაკარი დ. ზარაფიშვილი



ზავსული და ნორჩი ნატარალისებრი



ზავსულია. ბუნება ხალისიანი ხვებითა და ფერებით შეგყვება. მოსწავლეები ზავსულს პიონერულ ბანაკებსა და ბავშვთა გამაჯანსაღებელ მოედნებზე ან სოფლად ატარებენ. მინაწილებენ ლაქრობებში, სწავლობენ დედაბუნებას.

ჩვენი სამშობლოს მინდორ-ველები, ტყისა და ტბის პირები ხაირნაირი ველური მცენარეებით არის მოფენილი. ბევრი ამ მცენარეთაგან ოლითავანედ ცნობილია, როგორც უებარი სამკურნალო საშუალება და სხვადასხვა სამედიცინო პრეპარატის აუცილებელი კომპონენტი.

სამკურნალო მცენარეთა შეროვნება სასურველია მშრალ, მზიან აზინდში, დღის 10-11 საათიდან, იმის შემდეგ, როცა მცენარეს ცვარი შეაშრება. დაყრფილი მცენარეები სწრაფად უნდა მოათავსოთ გასაშრობად სვეტზე, ხს ჩრილობა ან სპეციალურ საშრობებში ისე, რომ მზის პირდაპირი სხივები არ ხვედებოდეთ.

მცენარეთა შეროვნებისას ყურადღებით უნდა იყოთ, რომ ან არ დაგზიხანდეთ ფოთოლი. ანდა ყანგისებური ნარჩენები თუ ლაქები არ შეჰყვეს. ბალახებს უნდა მოსცილდეს გაუხეშებელი ნაწილები, ოლინდ ისე, რომ გამშრობის შემდეგ მცენარეს არ დაეკაროს ფორმა და ფერი.

კარგია, თუ ცალ-ცალკე მოაწყობთ მცენარეთა ჰერბარიუმებს, რომლებიც თქვენი სოფლის ტბის სანაპიროზე, მდინარის გასწვრივ ან შიის კალთებზე ხარობენ. შეიძლება გაეკეთოთ თქვენი სოფლის მიდამოებში გაერკმულეული სარეველა მცენარეების ან (რაც უფრო სასარგებლო იქნება) სამკურნალო მცენარეების ჰერბარიუმებიც.

საჰერბარიუმო ბალახულ მცენარეებს იღებენ ფესვებიანად, ხე-მცენარეებისა—ტოტს, მერქნის ნაკერს ან ხის ანაკერს. მოგროვებულ მცენარეებს ათავსებენ საკვლე ყუთში, ქაღალდის ფურცლებს შორის, და მჭიდროდ კრავენ.

ზეპნი

წანი

წყალსაველი ზეპნი

მოსა თუ ბარში ტყის მდინარეთა და გუბების ლამიან სანაპიროებზე სველ ქვიშნარზე ზოგჯერ შეხვდებით ხადირის თაფლებურ ნაკვალევს: უკანა თათების რაღმდებამდე წაგრძელებული ანაბეჭდები ეხვევლება წინა კიდურების მომრგვალო და კომპაქტურ ანაბეჭდებს. ნაკვალევი წარმოქმნის არათანაბარ, ოდნავ დაკუცინოლ ჯაჭვს. თუ ხადირს ქვიშაზე ან თოვლზე ურენია, თათების ანაბეჭდებიან ერთად მკაფიოდ ჩანს ნათრევი კუდიანგან გაფრეული საკამოდ ღრმა კაპლი.

ამ თაფლებურ „სავიზიტო ბარასთ“ თავისი სამფლობლოს შემოვლისას ტოვებს საქარფოლოს ცხოველთა საძაპაროს იშვიათი წარმომადგენელი — წავი. წავი ნახევრად წყლის, ვერფოლოდულ ამფიბიონ ცხოველთა ჯგუფს მიეკუთვნება. იგი ნაწილობრივ წყალში ცხოვრობს (აქ ხადირობს და იკვებება), ნაწილობრივ კი — ხმელეთზე (სიროს იკეთებს, მრავლდება). თავის დროზე ხმელეთის ცხოველებისაგან გამოყოფამ და ნახევრად წყალში გადანაცვლებამ

სათანადო ცვლილებები გამოიწვია ხადირის აგებულებაშიც. ყველაზე გარკვევით ამაზე მიგვიანიშნებს აკიო შეერთებული თათები.

წავი საკამოდ დიდი ზომის მტკლებელია (კულის ჩათვლით მისი სიგრძე მეტრ ნახევარზე მეტია). მენიუ მაინც დამაინც მრავალფეროვანი არა აქვს. მისი მთავარი და აუცილებელი საკვებია თევზი. იკვებება უმთავრესად სარველა და მტკებელი თევზებით. ამიტომ ბრალდება, თითქოს წავი სპობდეს ძვირფასი სარწუხო თევზის მარაგს, საფუძველს მოკლებულია.

წავი შესანიშნავი მცურავი და იტრუსონი მყვინთავია. საკმარისია თევზი, რომ ამ მოქილხადირს შეუძლია წყალქვეშ ორ წუთზე მეტი ხნის განმავლობაში 200-250 მეტრი გაეცუროს.

ნაპირთან ჩასაფრებული წავი დაიკნობით ჩასცქერის წყალს და საკმარისია ახლოს მცურავი თევზი დანიანოსა, რომ უზომოდ ჩაეშვება წყალში, თათების ორი-სამი ენერგიული მოსმით მსხვერპლს დაეწევა და, თუ ის მცირე ზომისაა, წყალშივე მიირთმევს, ხოლო თუ დიდი — ზურგზე გადადარუნებული ქვემოდან ეპაპება მას. მიუხედავად (თევზები ქვემოთ ვერ ხედავენ), პირს დასტაცებს, ნაპირზე გააქვს და იქ უსწორდება.

წავეს აქვთ თაფისებური „სკოლები“: სადღე სათანადო წვრილს გადინა მოზარდი თათები. მდებარე თავიანთ პატარებს თათიდანვე ასწავლიან მტრისაგან თავდაცვას და საკვების მოძოვნებას, უკეთარებენ სხვა ჩვევებს. ცურვის გაკეთილებს ჩატარების წინ დღვას სამი-ოთხი სულისაგან შემდგარი შიამომავლობა მენხერი წყლის ახლოს მიკაყვს, ნაპირთან ტრვებს, თითონ კი ვირარებებს კეთებას იწყებს, უფრო მე-

ტად — ღრმა წყალში შეიშვება და უახლოვდება ნაშიერებს, ხანაც შორეულა, მანამდე, სანამ პატარები თავიანთ



ფთობდა თუ მეჩქნის ნაჭრებს გამოსარბად აუყოლებინებდა ოდნავ ხოტო ქალღღუღე, რომელსაც ყოველდღიურად ცვლიან. გამოშრალა მცენარის კიდებით ქალღღუღე ამარებენ (მაკალთად, 42x28 სმ ზომის ფურცელზე) წებოთი ან ძაბით, ამავე ფურცელზე (ზემო მარჯვენა კუთხეში) აწებებენ ეტიკეტს, რომელზეც აღნიშნულია მცენარის დასახელება (ლათინური) და ოჯახი, მიითთებულა შეგარებების ადგილი (ტყე, კოხი, რელიევი, ნიადღე). გარეთვე მცენარის შემგრძობლის ვეარი და მცენარეთა კოლმეციის შენახავი სკოლა, დაწესებულება და ა. შ.

ჩუქარი იქნება სკოლისათვის. თქვენი სკოლის ჰერბარიუმის ნაწილი შეიძლება გაუგზავნოთ რომელიმე მოძვე რესპუბლიკის სკოლას, გაუზიაროთ მათ თქვენი გამოცდილება.

ჰერბარიუმში შესაძლებლობას მოგცემთ შეისწავლოთ უიშვიათესი ევროპელები. არც ნახატს, არც ფოტოურთან არ შეუძლია უკეთესი წარმოდგენა მოგცემთ მცენარეზე, ვიდრე ჰერბარიუმს.

მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე უდიდესი ჰერბარიუმი (დაახლოებით 5 მილიონამდე საჰერბარიუმიო ფურცელი) ემსახურება ლენინგრადას ე. ლ. კომაროვის სახელობის ბოტანიკურ ინსტიტუტს. მოსკოვის უნი-

ვერსიტეტის ჰერბარიუმი დაახლოებით 500 ათას საჰერბარიუმიო ფურცელს ითვლის. მდიდარი ჰერბარიუმებია კიევი, თბილისში, ტომსკში და საბჭოთა კავშირის მრავალ ქალაქში. საზღვარგარეთ უნდა აღინიშნოს ულანბატორის ჰერბარიუმები პრალში, ლილიონში, ევენევაში, პარიზში, ვაშინგტონში, ენხაბა და ა. შ.

განსაკუთრებით საინტერესოა გამხმარი მცენარეების ჰერბარიუმი, რომელიც იპოვეს ევკაიტის ფართი რამზეს მეორის აკლამის ვაიბრისა. მცენარეები შესანიშნავად შენახულა, მთლენდავად იმისა, რომ მათი ყვავილობის დროიდან სამი ათასი წელია გასული. ამ მცენარეთა

ხანგან
სლაპონიძე

თუშ გვირი გასაგვიძი



სიცოცხლში პირველ წრეს არ შემოსა-
ზავე წყალში.

წაყი ძალიან ფრთხილი ცხოველია.
ყველაზე უკაცრიელ ადვილზე არჩევს
და ბიძისა და ღამის მალულ ცხოვე-
რებას ეწყობა. იქ სადაც მასზე არ ნაღი-
ობენ, შეძლება დღისითაც შეგვხვდეს.
წაყი ჩვენი ძვირფასესწავლა ფაზის
ერთ-ერთი შესანიშნავი წარმომადგენე-
ლია, მაგრამ უზომო ნადირობამ საგრძ-
ნობოლად შეამცირა მისი რიცხვი. ამჟა-
მად წაყებ ნადირობა ძალზე მეზღუდე-
ლია.

ასლა ორიოდე სიტყვით, თუ რატომ
ეუწოდებ ნახევრად წყალში მცხოვრებ
ამ ნადირს რაინდი აი, რას წყრის ამის
თათბარე ცნობილი კანადელი მწერალი
და ნატურალისტი სტენი ტომპსონი:

„მე ყოველთვის ვუწერდი მზარს ბე-
ბერი გიროსის (კანადელი მურა დათ-
ვი) — ა. გ.) გულწრფელობასა და სი-
დაღადეს, სიმშვიდის სიყვარულსა და
თავშეგებულობას, ვემზავობდი მგელ-
საც ისეთს, როგორც ის არის: მამაცს,
საკუთარ წარსაგებში ფარულს, ოჯახის
ერთულს, გაჭირვებისა და შიმშილის
ამტანს, უფრო ძლიერი მოიწინააღმდეგის
მიმართ შეუდარებელს. მაგრამ ცხოველია
შორის ყველაზე მეტად, ვისზეც მიიღია
წარა, არის ერთი, უპირველესი, ნადირთა
მეგობარ მთავარ... ეს არის წაყი —
სიცოცხლით თავსე, უშიშარი, თანამო-
ძემთა მიმართ მოსყვარულ და აღერ-
სიანი; წაყი — ცელცი, სიმამისა და
შეუპოვრობის განსაზღვრება, იდეალური
მშობელი, უკეთილშობილესი სული
ყველა სხვა ოთხფეხბეს შორის.“

ასეთია წაყი — ჩვენი ტყვეობი მცხო-
რებიც ის ღამის, ძლიერი და საინტე-
რესო ნადირი.

ბრ. ზამბაქაძე

ბიოლოგიურ მყენიერებათა კანდიდატი

შორის ადვილი გამოსაცნობია ეკ-
ვიპტის ყაყარი, ლილილი, ტრილილი.
ერთ ფურცელზე მიხმარია ლოტო-
ნის ყვავილების წულე...

ჭებრაიუმის მოყვარულს უნდა
ასხოვდეს, რომ შირი კოლქციის
მთავარი მტერი არიან სინესტე და
მაენებელი მწერები. თუ ამ გაფრთხ-
ილებას არ უშუალეულობა, შეგიძ-
ლებათ აღიზნოს დატყვეთ თქვენი
ჭებრაიუმები, რომელზე არა მარტო
კოდნის წყარო, არამედ დიდი ეს-
თეტური სისამოვნების მომნიჭებე-
ლიც არის.

ბ. დათუაშვილი

XVII საუკუნის 60-იან წლებში რუსეთი-
დან საქართველოში ფარულად დაბრუნდა
თეოდორა პირველის შვილიშვილი ერეკლე
(რუსეთში ნიკოლოზად წოდებულს). უშ-
ლიწინებდა თუშეთს შეაფარა თავი.

სწორედ ამ დროს თეოდორაზე მეუღს ცხე-
დარა შორეული ირანის ქალაქ ასტრახანის
ციხიდან, სადაც მეფე გარდაიცვალა, თი-
შეთს მოაქვნიეს.

ჩრდილეს ერეკლემ ეს შეიძო, ერეკლე
პირველის სახელით თავი კახეთის მეფედ
გამაცხადდა. მაგრამ მას წინ აღუდგა ქარ-
თლის მეფე ვახტანგ მეხუთე (შაჰნავაზი). რი-
მელსაც ეწოდებოდა. კახეთის ერთ სამეფოდ
გარდაიქცა ქველმეფე. მეფე ამ დროს კახე-
თში იმყოფებოდა და მასეკი დროებით აწ-
უქურდა ქანდა დატყვეული.

პირველი ბრძოლა უქანაშაშ მოხდა. კახ-
თა ლაშქარი, სადაც თუშნიც იმყოფებოდა,
შეიღწა, მეუღს რაზმში იბრძოდა მთელ ბაყ-
სეულზე. უქანაშის ბრძოლაში კახნი ქარ-
თლებმა სძლიეს და ერეკლე იძულებული
კვდა. უან დაებია და ერთგულ თემებში
გადასაღული. დედაშისი ელენე დედოფა-
ნი, თავისი ამალით და მცირე ჩაზნითურთ,
თორღვას ციხეში გამაჯდა. მალე ციხე
შანავეზის გარშა აღუაწი მოქცია. ბაყ-
სეული დედოფლის მცველ ჩაზნაში იყო და
მეუღს მისხალა პირად იყო მიჩნეული.

თორღვას ციხის აღუა თითქმის შვიდ
თვეს გაგრძელდა. შეწუხნენ დედოფალი
და მეუღსებნი. მოიღალა მოაუდ მეუღს
დაცოლი.

დედოფალს დღენიც გადაწყვიტა. ციხე-
დან ჩაოგნებ გასულიყო და შვილს შეერ-
თებოდა. რაზო ერთად ეღონა ჩაიგნ კახე-
თის სამეფოს შემდეგ ბელგრადამ გახე-
და მძიმე ჩანდა — ციხეს ხომ ძლიერი
აღუა ქანდა გარს შემოიტყველი. გამოსა-
ვლია თითქმის არ იყო, მაგრამ დედოფლის
მხებრებლებთან და გამებედაბამ უშუელა
კახეს.

ერთ დროს დედოფალმა კახური ჩინა და
გაქვებია ჩაიგნ. თმა ოსტატურად შეებო-
რა და კახური ქული დაიხტრა. შეძლებ
განდობილებთან ჰქონდა შეუფა, როგორ
დაეწიოთ აღიდან. ამ დროს წინ წამოვიდა
დედოფლისა და მეუღს მოღალატე ბაყსე-
ლი და თქვა:

...პირველად მე ჩავალ ღამით იქ, სადაც
გუშაო დგას. თავს დავეცემა. შეიქნება

ჩიკილი და აქრასური. მოაუდ წინა თმ-
ლებს, პირს ჩემსენ ოსაგენ, გამოხადებენ
ამ ქვეყანა დროს არეულობითი უწყვეტობით
დღე ცხიდან ჩამოვალ, პირა-...
ქენ ქვეყნი და მალე სამშვიდობოზე გასულიყო

ეს ჩრევა მოღალდეს ქუშში დაწედა.
გამებედაბამ განიშეული ბაყსეული
ციხიდან სწრაფად ჩამოეშა. მეუღს თავს
დაეცა და განეუბი ააბენის. მოაუდნი მა-
შინევი ამაღლნენ. ბევრი ბაყსეული გამოშე-
და. პირველითი კარგად იმყოფებოდა დედოფ-
ალმა. ორჯერ მალეღელდებოდა გამოშე-
ლად გაერჩა მოაუდებნი. თუშეთისაგენ
დაეშურა და მალე სამშვიდობოს გაიქცა.
განადაგას მათ ეციხებოდნენ. რა ამაჯავრო
არაფერი, ციხიდან ერთი კაცი გაასარულა
და იმასე ირეთიანო. — უქანაშებდნენ იმე-
ნი.

ღლი დევისს შემდეგ გაქცეული ბაყ-
სეული შეიპყრეს და მეფე ვახტანგს მოა-
გვირეს. მეფემ კოხთა, დედოფალი სხე
არისო. ბაყსეული ჩოდა დაიბნა: დედოფ-
ალი სამი დღე. რაც თორღვადან წაე-
ლდა. — ამ დროს არ დაუჭერეს. მართალი
თქვიო. — მისეულებნენ მეუღს მალეღებო.
...გას ცრთაია. ვინა წულე მალეღეო.
ხომ სამშვიდობოზე გასულიყო. — გაბე-
დულად თქვა უქანაშმა თუშმა.

მეფემ ბრძანა, ქაიბორის ციხეშვილი ჩა-
ზნით დედოფლის ციხას გაეშენა. ბაყსე-
ული კი მთავრულია წინ გაიღვეთ. ვითარ-
ცა მტეგური.

ბაყსეულმა ქაიბორის ციხეშვილი და მის
ჩაზნს სხვა გზით გაუქვანა და საღლც
ხეც-უღებში ბრძა. წაღე ერთ ფრთალ
კლდეს მიაყენა. აქ შეშახენეო, ითხოვა.

მართლაც შეერღენდა. ბაყსეული ორ
მებრძოლს. რომელთაც იგი მოეკავდა. შე-
ბედავს: ქვეყნს ღმერთს შეხედეს. სახელმა
ბაილან მომიჭრა, ცოტა ვაღას მომიჭრა.
მხარე გაუშალა. თანაც ჭური მამაქვი. მე-
ხედებნი 'აღლა გამომღალია, საბული მართ-
ლაც მოეშენს და დანაყრეს კლდეც.

ბაყსეულმა იბრკრა, აქეთ-იქით მხდლობო
მხრები დაეკრა და გულმა გადააქცია.
თითონი კი ვეფხვივით ისეკა. კლდედან
ფლატემა გადმოვირდა და გაუჩინარდა.

გმირმა ბაყსეულმა ამ დღესაც იპოვა დე-
დოფალი და მისი ამალი. ერთად მოაღწიეს
მანკის ხეობის თავს და დაიბანეს. მეო-
რე დღეს დადოფალი შვილს შეუერთდა.
ერეკლემ ბაყსეულსა და სხუებს ვაყვასა
დაუშალა და ჩაღლც არ დაუშარა.

გამოსდა ხანი, პოლიტიკური მდგომარე-
ობა შეიცვალა. მეფე ირეკლე პირველი გერ
კახეთში და შემდეგ ქართლშიც შევიდა.
ბაყსეული მეუღს ლაშქარში იყო, სამშო-
ბლოს თავისუფლებისათვის მებრძოლია. პარ-
ველ რაგებში იბრძოდა და აღბრა გმირ-
ულად დაიღლეს დაღლც თუში ბაყსეულის
სახელი ქართველთა შაიანებს. „ქართლის
ცხოვრების“ მართის ქრონიკის შემოღვა-
ნას.

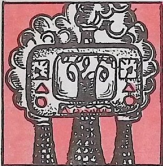
ქვენ ამ გმირის მხოლოდ სადარბაზო და
გვარი ვიცით, სახელი კი დღემდე არ არის
მოკლებული.

საინჟინერო საბავშვო

შეშვამი...
პაპაშ



პოლონიეთის ქალაქ პოზნანის სასოფლო-სამეურნეო ავადმეობის სწავლულეობმა გამოიგონეს ორიგინალური ხელსაწყო, რომელსაც ბოლის სისქის გასაწოზად იყენებენ. ეს პატარა ზომის, მუტად ადვილად ხანძარი აპარატი განსაკუთრებით საჭირო ხდება იქ, სადაც გარემო ბუნების დაცვის მიზნით აუცილებელია ფაბრიკა-ქარხნების კვამლის გამოკვლევა. ამ აპარატს კვამლის ქიმიური შემადგენლობის დადგენაც შეუძლია. ამას გარდა მის წარმატებით იყენებენ იმ საწარმოებში, სადაც კვამლი ძირითადი მწარმოებელი ძალაა, მაგალითად, შესაბამის ქარხნებში. აქამდე კვამლის სისქეს, მასსადამე, შემოღვის ინტენსიურობას, მხოლოდ თვალთა ადგენდნენ.



მინის
საამბრო



ამას წინათ ასეთი საამბრო განაღდა გლრის კომბინატ „ვერამი“. ეს ერთი შეხედვით ჩვეულებრივი საამბროა, მაგრამ თუ კარგად დაუკვირდებით, დაინახავთ, რომ კვანძებისა და განანაწილებელი მილუმბის უმრავლესობა გაკეთ-

ბულია მინისაგან. ბევრი ქიმიური პროცესის მიმდინარეობისას მინა გაცილებით სჯობს ლითონს, კერამიკასა და პლასტიკს. ექსპლოტაციამში იგი უფრო საიმედოა და უფრო იაფიც ჯდება. ქიმიკოსები დიდი ხანია აფასებენ მინის მისი შესანიშნავი თვისებებისათვის, მაგრამ დღემდე საამბროთა მოწყობილობებისათვის მის გამოყენებას ურიდებოდნენ. გდრის ინჟინერების ცდამ შესანიშნავი შედეგი გამოიღო.

სენსიზი
პანქაშ
პაიტმა



ჯერ კიდევ 110 მილიონი წლის წინ ბრიტანეთის კუნძულზე ცხოვრობდნენ დი-



პოლოდები — დინოზავრთა ჯგუფის წარმომადგენლები. ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ხერხემლიანები, რომლებსაც ოდესმე უცხოვრიათ ჩვენს პლანეტაზე.

დიპოლოდების სიგრძე 20 მეტრს აღწევდა. ასეთ დასკვნამდე მივიდნენ ინგლისელი პალეონტოლოგები, რომლებმაც შეისწავლეს ლამამზის სრუტეში, კუნძულ უაიტზე ორი წლის წინ ნაპოვნი ძვლები. ეს აღმოჩენა პალეონტოლოგიურ სენსაციად იქცა: როგორც ირკვევა, დიპოლოდები და დინოზავრთა ჯგუფის სხვა წარმომადგენლები განაგრძობდნენ ცხოვრებას ევროპაში 30 მილიონი წლის შემდეგაც, რთცა ჩრდილოეთ ამერიკის ტერიტორია-

ზე უკვე გაწყდნენ. ამას გარდა, ეს ნაპოვნი ერთხელ კიდევ ადასტურებს ჩაიოთუზას, რომლის მიხედვითაც ევროპა და ამერიკა ოდესღაც ერთიანი კონტინენტი იყო.

საწვამი
კიშუს
ტიმრან



ტბა კივე, რომელიც ცენტრალურ აფრიკაში მდებარეობს, შესაძლოა საწვავის მნიშვნელოვან წყარო-



როდ იქცემ გამოანაგრიშებულია, რომ მისი წყალი შეიცავს დაახლოებით 60 მილიარდ კუბმეტრ მეთანს, რაც კალორიულობით 60 მილიონ ტონა ნავთობს შეესაბამება.

სწავლულები ვარაუდობენ, რომ ამ ძვირფას გაზს აწარმოებენ ბაქტერიები, რომლებიც მრავლად ბინადრობენ ყველა იმ ტბასა და ტაობაში, სადაც ორგანული ნივთიერებები ბევრია, განზაღდი კი ცოტა. ბუნებრივი გაზის ამ უნიკალური საბადოს დამუშავება უკვე დაიწყო.

წამი
მილ-



გაყვანილობისათვის

აქამდე გაზის გაყვანილობის მიღების შესაკეთებლად აუცილებელი ხდებოდა მათი ამოთხრა და ახლით შეეცალა.

გდრის საყვალისტებმა შექმნეს გაზგაყვანილობის შეკეთების ორიგინალური მეთოდი. მაღალი წნევის

ქვეშ მიღს ასხურეზიკურ წყლის ემულსიას, ესაყვარებს დაზიანებულ ადგილებს. გაყვანილობის შედეგად წნვის სქელ ფენას. ახალი მეთოდით უკვე შეკეთებულია 450 კილომეტრი სიგრძის მილგაყვანილობა; მისი გამოყენების ეფექტმა მილიონი მანეთი შეადგინა.

ბუნება
გაპარანსონს



ტოკიოში 43 სართულიანი ცათამბჯენის დაპროექტებისას არქიტექტორებმა გამოიყენეს ზოგიერთი პრინციპი, რაც ბუნებაში ლერწმის პოზიციონ, მტკიცე მტანობის შექმნისას გამოიყენა. მიწის-ტერის დროს შენობის კორპუსი თავის საძირკველზე „იცივება“, მაგრამ არ დაინგრევა. მისი წვერი კი გადაინხრება 70 სანტიმეტრზე ცოტა მეტად. შენობის კედლები, რომლებიც ქვევითკენ ფართოვდებიან, მას კიდევ უფრო მეტ მდგრადობას მატებენ.





დასავლეთ გერმანიის ქალაქ საარბრატენში ლანცეტისკისა და ინფორმაციის კონგრესზე მეცნიერებმა საინტერესო ექსპერიმენტი ჩატარეს — ერთი ენიდან მეორეზე ათარგმნაში ერთმანეთს შეაჩიბრეს კომპიუტერი (დაპროგრამებული გამომხატველი მანქანა) და ადამიანი. მიუხედავად იმისა, რომ კომპიუტერის უწყაა ვარაიანი მისაღებად იქნა მიჩნეული, აღმაიანა მათინ აქლბა მანქანის სინერჯულ თარგმნში, თარგმანიას კომპიუტერის „დაწლილები მანია“ აღმოაჩნდა. ურბა „კომპიუტერის ბევრი რაჲ შეუძლია, მაგრამ არა უკუაღვიერი“ მან ასე თარგმნა: „კომპიუტერის თითქმის უკუაღვიერი შეუძლია“.

ზღაპარი — ალბინოსი

თეთრი ზღარბი ძალზე იშვიათად გვხვდება. ამას წინათ ერთი მათგანი შემოხვევით აღმოაჩინეს დასავლეთ გერმანიის ქალაქ ვეტინგენის მახლობელ ტყეში. იგი ამაჲად აღვილობრივი ზოოპარკის ბინადარია.

უანა, მკვიშიბისამეი

ავარჯიშდებო — ასე უწოდება ახალი ტიპის ავარჯებს, რომლებიც სულ უფრო ხშირდება საფრანგეთის სანაპიროზე და სხვა ქვეყნებში. ავარჯი ავარჯი ვაცილებით იაფი წდება. ავარჯი-მკვიშიბი მზის შუქი ილმუხანბარბდებდა აღწევს. არქიტექტურები ანტიკიციბენ, რომ სი მკვიშკვეზა ნავთობზე და იდეალურად ენამება ბუნებრივ ვარჯებში.

სამთამაჲური მირცხლამისამთა

აშშ-ს ილინოისის შტატის ქალაქ ვირჯივოლუში ააშენეს 1028-ბინიანი ცათამაჲური. მისი მოზინადრენი მხოლოდ და მხოლოდ ვერანელები არიან, მათ შორის ურკაველსობას მერცხლები შეადგენენ. ზაფხულობით გრავაცილს კოლოს ღრუბლებში ესვრა და ძალზე აწუხებს აღმაიანებსა და ცხოველებს. მათთან ბრძოლაში უღონო აღმინდა და ინსექცილები (მზამები მავნებელი მწერების მოსასპაზად) და სხვა საშუალებები. კოლოს ვერაჲინ ავლებს მუხრის ისე, როგორც მერცხლები. ერთი მერცხალი დღის განმავლობაში 1500 კილოს სპობს. ამიტომაც ქალაქის ერთობა ფაბრიკამ შეწევია სატელევიზიო ანტენების გამოშვება და მერცხლებისათვის ბელოვნური ბუდეების გაკეთებას შეუღდა.

მრბაპლსართულინი შუაჩიბი აბრბიბა თუ ცაღი?

ავტომობილი იაპონიის ქალაქების უბედურებად იქცა. ამ უბედურებისგან, ტყუილა, ხსნა აღარა ჩანს: თუ 1955 წელს ავტომან-

ქანების რიცხვი 1.5 მილიონი იყო. ამაჲად 2.65 მილიონია. თანაც ეს ციფრი უკუღელწეოს 2 მილიონით იზრდება. დიდი ქალაქების ქუჩები პირწმინდად ტრანსპორტითაა გუბდლი. უკანასკნელ წლებში ტოკიოში გადაშქრალი ზომები მიიღეს — შეიქმნა მრავალსართლიანი ქუჩების სისტემა. რომელიც მთელ ქალაქს მოიცავს. მაგრამ მწიფლია მის შესახებ რაიმე კაცის თქმა: ზღდა „სართლები“ კვიდა „სართლებსაჲცენ“ მზის შუქს არ უშვებენ, მაგრს აუჭუიანენდენ და თავმოზამბზრებელი ხმაურის წყაროს წარმოადგენენ.

სოსუღლი თუ სანატორიუმი?

პოლონეთის ქალაქ ვერხოვისკაში ჩასული ავციფერების ეალტრიაინს (კატახლმას) მძაფრი სუნი. საქმის ისი, რომ აქ ახარებენ საჲქურნალო მცენარეს, რომლისაჲცენ მზადდება პოპულური წამალი.



ვერხოვისკის მცხოვრებნი ამტკიცებენ, რომ ეალტრიაინს ზე-ბურქები კვილიად მოქმედებს მათს ჩანაროილობაზე — ამ სოფლებს ბაღლის დაავადება იშვიათი შემთხვევაა.

ომაბრბიბი ბრძაღლმასა

ალუიის ჩრდილოეთ მიდამოებში წარმატებით გრძიდდება ობერაცია „სხაპრის წი-

ნაალმდებ — მუჲანე ბარიერი“. უაჲე დღიარა მილიარდი ზე 600 ათას ჰექტარზე, რომლის შემდეგ ეს ზოლი 1500 კილომეტრის სიგრძისა იქნება და ქვეყანას 15 მილიარდ ჰექტარი მიწას დაუბრუნებს, რომელსაც უკუაღვიერი გამოიყენებს.

ბიზანტური კრისპორდო

ბელგიელმა ანრი ბლემე გადაწყვიტა გაცივრებინა კაცობრიობა მსოფლიოში უკუღელწეოს დიდი კრისპორდის შედეგით. და აირჯაწლის შემდეგ კრისპორდო-გაგანტო მზადდა. იგი შეიცავს 25 ათას (!) უჯრის. მისი მთლიანად ამოსისნისთვის 7748 კიოტონა უნდა გაეცეს ასბუი. კიოტონები სანთიფლია 170-ვეგერდის სანთიფლი უორბდის წინაშე. უჯრებს სანთიფლი პატარებია, და მანაც, კრისპორდი ძლივს ტეძება 170 X 110 სმ ზომის ქალაქად. თითოეულ ასბუზეზე რომ თუნდაც მხოლოდ ერთი წუთი დაინახოს, კრისპორდის მოლოდინი შესახებდა ბუიი დღე-ღამეა სპორდი.

ზვიგინების საჲაჲდგემოცო

პირველი აღმაიანი, რომელმაც მზინარე ზვიგინები ნახა, მექსიკელი აკვალინგისტ კარლოს ვარია იყო. მექსიკის უჯრის კილოვან ნაპირთა მრავალრიცხოვან წყალქვეშა გამოკვებულებში უკინაუვისას მან აღმოაჩინა სალათის ძილით მზინარე თამასილი ზვიგინი. ვარის ვარაუდით, აქ იყო უჯრ. მზინარი სასაღლაო, რომელსაც სიკვიდლის წინ მიაშუებდებ ზვიგინები, რათა უფილად დალიონ სული. მაგრამ შემდგომში დავიკრეფებმა ეს ვარაუდ გაჲკარწყლა — რამდინიშე ხნის შემდეგ ზვიგინები იღვიძებენ და გამოკვებულს ტოვებენ.

ნაშალიი სენსაცია გამოიწვია ზოოლოგ ევრე კლარკის ცნობა. კლარკი კარგა ხანს აკვირდებოდა მექსიკის უჯრის გამოკვებულებს. მისი აზრით, ეს გამოკვებულები თავი-სებური ბუნებრივი სავადმყოფოებია ზვიგინებისათვის. გამოკვებულის წულის განსაკუთრებული თვისებების წყალობით ზვიგინს ცხოველთა დაავადებების გამოშქვნი მიკრობები იხვევება. ვარიკრეკა ზვიგინთა ძილის მიზნაც მას იწვევს ნაშპირიანვია, რომელსაც შეიცავს გამოკვებულის წყალი.

რომშირ ლაპარაკობდა ნინადმარტალეო?

მე ათასი წლის წინათ, სულ ერთია რა ენაზე არ უნდა ელაპარაკა აღმაიანს. ხნის იგივე ტემბრი ჰქონდა, როგორც გვაქვს ჩვენ, როცა სურფო გვიკრის. ასე დასაკვნა ერთმა ინკვილმა ანთროპოლოგმა, რომელიც იკვლევდა ნეანდერტალელის ნეშტს. ეს ტემბერი იმით არის განპირობებული, რომ ნეანდერტალელს უფრო რაქმლი და ვიწრო ენა, ავირევე უფრო ბრტყელი ხსნა ჰქონდა, ვიდრე თანამედროვე აღმაიანს.



თუ გინდა საათის ლითონის სამაჭურის ლითონის გამძლეობასთან ერთად ტუკავის სირბილევტკონდეს, ქვემოდან ნაზი ტუკავი დააყარ.

დანაყოფიანი ორი ბოთლი, რეზინის საცობი, ორი პატარა მილი კმარა უბრალო, წყლის საათის გასაყეთებლად. თუ რა სისწრაფით იმუშავენებს საათი, დამოკიდებულია მიღების სიმსხლე.

გადასატანი ტელფონის აპარატის ზონარი როზეტიდან რომ არ გამოვარდეს, კედელზე ან პლინთუსზე რეზინის კომპენსატორით უნდა მიამაგრო. ასეთი კომპენსატორი შეგიძლია გამოიყენო ელექტროლუთისა-



თვის, მტერსასრუტისათვის, იატაკის მწმენდავისათვის.

აივნაზე შეგიძლია უბრალო დასაყეტი მავილა მოაწყო.

თუ ფეხსაცმელი გაგერღვა და სახეიდან გელოდ მახათი და ხადგისი არა გაქვს, რომ გაკერო, ნუ დაიბნევი, ამ საქმისათვის საკაცულარიო სამაგრი იხმარე.

თუნუქის ავგვარ საშავარი პოროლონის ნაჭერი ჩაამაგრე და კედლის შედგენისას ფუნჯის მაგივრობას გაგეწე.



წიგნიანი
გენერირება

საკითხავი

ჩვენი საჩუქარი ყრილობას
საკავშირო აღკვ XVIII ყრილობის რეკლამა
და
მრეწველი ბრ. — საბჭოთა კონსტრუქციის შექმნა, მისი ძირითადი პრინციპები (წერილი)
სამხარული ს. — გადავხდა ვადასახი (მოთხრობა)
მშაღამე ნ. — საიმედო ცეცხლ (ნარკვევი)
ვლოცავთ (ტ. კიკინაძისა და დ. ივარდავასაში შილოცვა საქართველოს კომკავშირის პრემიის ლაურეატობის მინიჭების გამო)
ხმრბინი მ. — მუსიკა ჩვენი სიუვარულია (ნარკვევი)
„აიბა“
პლიო მიცხულაბა (დაბადების 75 წლისთავი)
მხარაშვილი ნ. — ბოლო ვაჩერება (მოთხრობა)

2 მცირე პიონერული ენციკლოპედია რეკონსტრუქციის კონკრეტული ანთოლოგიიდან (ორგანიზაციის შალამბეტიძისა)
1 ზეობის ანბანი — თვადებულბა
2 ოქრო და ბედნიერება (გერმანული ხალხური ზღაპარი, თარგმანი დ. ხუციშვილისა)
9 დათავაშვილი ბ. — ზერბარიუმი (წერილი)
C მემუარები ბრ. — წყალსატევების რაინდი (წერილი)
სიღამონიძე მ. — თუში ვმირი ბაცაშვილი (წერილი)
საინტერესო საიხლენი
ქალოსანური სარკე
საზარიანის ხელში
ცხრაკლიტული გარე.

ბარბანის პირველ ვაჩერება — „ჯიმი“, ნახაბი ნოღარ კოლხიზაშვილისა (10 წლის) მითხა ვაჩერება — „ოცნება“, ნახაბი ელისო ცაბაიასა



საკ. კ. ცე-ის გამომცემლობა

მთავარი რედაქტორი ბაბუღია შელია.

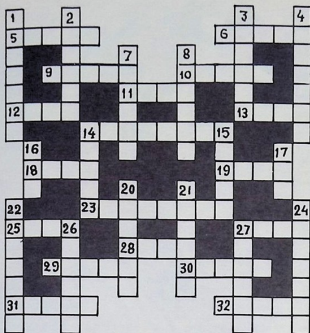
სარედაქციო კოლეგია: დოქტორი ვადაშვილი, ზურაბ ლეშაშვილი (პ/მე. მდივანი), ზურაბ ლომიძე, ბიმიო შოხინიძე (მხატვარი-რედაქტორი), ბიორბი ჟუბიაძე, ნოღარ შამაგია, სიმონ შამურდია, თეიმოზ ნიძაძე, ზურაბ პაპუაშვილი.

ჩვენი მისამართი:
თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
ტელფონები:
რედაქტორის — 83-87-05
93-31-81
პრე. მდივანი — 83-87-03
93-53-05
გაწარმოებულები — 83-87-02
93-37-01

საკ. კ. ცე-ის გამომცემლობის სტამბა, თბილისი. ლენინის ქ. № 14
«ПИОНЕРЫ», на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии
Типографическая фабрика ЦК КП Грузии. Тбилиси, ул. Ленина № 14.
გაღიეკა ასაწარმოებლად 26/IV-78 წ. ხელმოწერილია დასაბუღელ 12/VI-78 წ. ქილოდის უორამბა
60x90/4. ფიხიკური ნაბილე დურცელი 4. საღარცესკო-საგინიძელო თამაზა ნაწი, შუკე: № 1224. ტარ. 149.000. უე 08495.

ფასი
20
კაპიტი

ჩემი ძიებანი მუშაობის მასალები ავტორებს არ უბრუნდება. თბილისში მცხოვრებ ავტორებს პასუხი წერილობით არ ეცნობება.



შპიულად: 1. სოფელი, ხალაქ დაიბადა იაკობ გოგებაშვილი; 2. მჭალობელი ფრინველი; 3. შუა აფრიკის სახელმწიფო; 4. ძველი აღმოსავლეთის სახელმწიფო, ხალაქ გამოაგონებს ანანაი; 7. სახელმწიფო არაბეთის ნახევარკუნძულზე; 8. ხილი; 14. ევრაზიის სახელმწიფოს დედაქ-

ლაქი; 15. კანფეტის სახეობა; 16. საოჯახო ნივთი; 17. წელი ქარი, ანუ? 20. მექსიკური კინოფილმი; 21. მდინარე სსრკ-ში; 22. ამფიბია, ანუ? 24. სიბოხ საზომი ერთეული; 26. სპორტის ძველი სახეობა საქართველოში; 27. კურორტი საქართველოში.

თბარაზულად: 5. შიანეთი სსრკ-ში; 6. საშენი მასალა; 9. ქიმიის ლაბორატორიაში გამოსაყენებელი კურკეული; 10. საბჭოთა დიდოსტატი; 11. ცნობილი საბჭოთა მოკლდრავი; 12. ცენის დასაბუღიანე; 13. დენის პირი; 14. სახელმწიფო სამხრეთ ამერიკაში; 18. გარეული ცხოველი; 19. მდინარე ინდოეთში; 23. წყალში მოცურავე ყინულის მთა, ანუ? 25. თავბრუსხვევა, ანუ? 27. შენობაზე გამოკრული წარწერა; 28. ხილი; 29. სიბოხის საზომი ერთეული; 30. ალმინისტრაციული ერთეული აშშ-ში; 31. ძველი აღმოსავლური თამაში; 32. დროშა, ანუ?

ბაღრი კვანაძე, ლანჩხუთის რაიონის შრომისუბნის რეაქციანი სკოლა, VII კლასი.

ბამოცანები

უსაქმოდ არცინ იერდება, ყველა საქმეზე მიდის, დაფუსფუსებენ ყველანი, მიაქვთ და მოაკვთ ტვირთი, პატარა ბორცვი იმთოთვის არის ქალაქი დიდი.

ბ. შუთიაშვილი



1
ყველგან სიხარულს ვარიგებ, დარდისთვის სადღა მცალია, მე თავში მცემენ უწყალოდ. თქვენ ცეკვათ და გიხარიათ.

2
საადრეო ხილია, წითელი და ტყბილია, არც ხეა და არც ბუჩქი, მიწაზე გაშლილია. გიქტორ ლემაშა



№ 5-ში შემთავსებულ ცხრატელეფონზე

ღარამათ ბაღეფონით ტელეფონის ნომრებია 92465 და 92435.

ბანსხრომა.
ფოტოგრაფი
პირბმ
პიმიანაშვილისა





6/78

ИНДЕКС 76157

6h-z